

WALK

#walktheglobalwalk

**Edukativni
materijali za
nastavnike**

Co-funded by
the European Union

Ova se publikacija izdaje uz financijsku potporu Europske unije. Sadržaj publikacije je isključiva odgovornost voditelja projekta i autora, stoga kao takva ne odražava službeno mišljenje i stavove Europske unije.

Opća koordinacija:

Claudia Maffei

Oxfam Italia Intercultura

Grafički dizajn:

Nicola Zeloni

Regija Toskana

Radna skupina:

Clemence Bisson, Jonas Bochet; Maline Astrid - FRANCUSKA

2Idhp; Regija Normandija

Chrisoula Stamatoukou, Dimitra Deroyianis, Despoina Kardogerou - GRČKA

ActionAid Hellas

Claudia Maffei, Chiara Carli; Serenella Ercoli, Laura Giannetti- ITALIJA

Oxfam Italia Intercultura; Profesori

Sofia Lopes; Rui Verdial - PORTUGAL

AIDGLOBAL; Profesor

Pitanja za razmišljanje:

Alan Britton

Glasgow University School of Education

Pridonijeli:

Polly Seton; Mandy Cridland Ballett - WALES

Carmarthenshire County Council; Dolen Cymru
Lesotho

Mariya Mincheva, Nelly Peycheva; Iliyana Georgieva, Stefana Petrova - BULGARIA

Sofia Municipality; Profesori

SADRŽAJ

NASTAVNI PLAN - ZAJEDNIČKA AKTIVNOST:	11
„PROUČAVANJE 17 COR-ova I COR-a 11“ – AKTIVNOST 1	12

NASTAVNI PLAN 1 – SOCIJALNO UKLJUČIVANJE.....	27
SUDJELUJEM - AKTIVNOST 1.1	28
BUDI UKLJUČIV! - AKTIVNOST 1.2	33
PRIPADAM – AKTIVNOST 1.3.....	35

NASTAVNI PLAN 2 - SOCIJALNA I EKOLOŠKA OTPORNOST	39
STVORITE PRIČU/POVIJEST - AKTIVNOST 2.1	41
PORUKA U BOCI - AKTIVNOST 2.2	45
ODRŽIVI PRIJEVOZ - AKTIVNOST 2.3	49

NASTAVNI PLAN 3 - ZAJEDNICE: UVAŽAVANJE I VALORIZACIJA KULTURNE I ETNIČKE RAZNOLIKOSTI	57
STEREOTIPI I PREDRASUDE KAO PREPREKA KULTURNOJ RAZNOLIKOSTI - AKTIVNOST 3.1	58
INTERAKCIJA MEĐU ČLANOVIMA - AKTIVNOST 3.2	67
IDENTITET I KULTURNA RAZNOLIKOST – AKTIVNOST 3.3	71

NASTAVNI PLAN 4 - SIGURNOST	75
SIGURNO I PRIMJERENO STANOVANJE – AKTIVNOST 4.1.....	76
ONEČIŠĆENJE ZRAKA - AKTIVNOST 4.2.....	91
KATASTROFE UZROKOVANE VODOM – AKTIVNOST 4.3.....	101

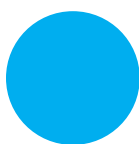
STRUKTURA EDUKATIVNOG SEMINARA

1 SAT ZAJEDNIČKIH AKTIVNOSTI

ISTRAŽIVANJE COR -a 17 I COR - a 11

3 sata samostalnih aktivnosti Izaberite jednu ili više procijenjenog trajanja od 4 do 13 sati

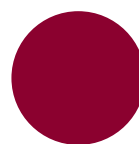
**SOCIJALNO
UKLJUČIVANJE**

**SOCIJALNA
I EKOLOŠKA
OTPORNOŠĆ**

**ZAJEDNICE: UVAŽAVANJE I
VALORIZACIJA KULTURNE I
ETNIČKE RAZNOLIKOSTI**

SIGURNOST

Ključne kompetencije za održivost

SPOSOBNOST SUSTAVNOG PROMIŠLJANJA: sposobnost prepoznavanja i razumijevanja odnosa; analiza složenih sustava, promišljanje o načinima na koji su sustavi ugrađeni u razne domene i ljestvice; te hvatanje u koštac s neizvjesnošću

SPOSOBNOST ANTICIPACIJE: sposobnost razumijevanja i procjenjivanja raznih mogućih budućih situacija- vjerojatnih i poželjnih; stvaranje vlastite vizije budućnosti: primijeniti načelo predostrožnosti; procijeniti posljedice djelovanja; nositi se s rizicima i promjenama.

NORMATIVNA SPOSOBNOST: sposobnost razumijevanja i promišljanja vrijednosti i normi koje su temelj ponašanja; pregovaranje o vrijednostima, načelima, svrsi i ciljevima održivosti u kontekstu sukoba interesa i kompromisa, nepouzdanog znanja i proturječnosti.

STRATEŠKE SPOSOBNOSTI: sposobnost zajedničkog razvoja i implementacije inovativnih radnji koje promiču održivost na lokalnoj razini i dalje.

SPOSOBNOST SURADNJE: sposobnost učenja od drugih; razumijevanje i poštivanje potreba, perspektiva i djela drugih (empatija); razumjeti, povezati se i biti osjetljiv/a na druge (empatično vodstvo); rješavati sukobe u skupinama; i olakšati zajedničko i participativno rješavanje problema.

SPOSOBNOST KRITIČKOG PROMIŠLJANJA: sposobnost propitivanja normi, praksi i mišljenja; promišljanje vlastitih vrijednosti, percepcije i djela; te zauzimanje pozicije u diskursu održivosti.

SPOSOBNOST SAMOSVIJESTI/SPOSOBNOST BIVANJA SAMOSVJESNIMA: sposobnost propitivanja/preispitivanja vlastite uloge u lokalnoj zajednici i globalnom društvu; neprestano procjenjivanje te daljnje motiviranje nečijih postupaka; baviti se nečijim osjećajima i željama.

INTEGRIRANA SPOSOBNOST RJEŠAVANJA PROBLEMA: sveobuhvatna sposobnost primjene različitih okvira za rješavanje problema složene probleme održivosti i razvoj održive, inkluzivne i pravedne opcije rješenja koji promiču održivi razvoj, integrirajući gore navedene sposobnosti.

Ovaj informativni i edukativni materijal rezultat je intenzivne suradnje Radne skupine za obrazovanje koja se sastoji od 4 različite europske organizacije (Međunarodnog instituta za ljudska prava i mir - Francuska, ActionAid Hellas - Grčka, Aid Global - Portugal i Oxfam Italia Intercultura - Italija, uz podršku Sveučilišta u Glasgowu, Odjela za obrazovanje za globalno građanstvo - Škotska) i odabranog Nastavničkog povjerenstva, u suradnji sa 7 drugih partnera (iz Hrvatske, Cipra, Walesa, Bosne i Hercegovine, Albanije, Bugarske i Rumunjske). Ovaj program donosi jednu vrlo bitnu europsku dimenziju, a potpuno je prilagodljiv svakom nacionalnom kontekstu, s ciljem razvijanja zajedničke europske zajednice učenja.

ŠTO JE TO?

Ovaj informativni i edukativni materijal dio je sveobuhvatnog obrazovnog programa Walk the Global Walk koji pruža podršku nastavnicima i učenicima (prvenstveno u dobi od 11 do 18 godina) kako bi kritički sagledali trenutne globalne trendove i probleme kroz Ciljeve održivog razvoja (COR).

Radi se o jednostavnom i jasnom alatu koji je namijenjen nastavnicima koji žele teme i metode vezane za obrazovanje za globalno građanstvo uklopiti u predmete koje podučavaju u školi i razvijati međukulturalne nastavne programe u suradnji s drugim kolegama. Zapravo, nastavnicima pruža sve informacije, smjernice i podršku kako bi isplanirali svoj nastavni program uz inovativniji pedagoški pristup u kojem velik broj aktivnosti vode sami učenici.

Informativni i edukativni materijal za nastavnike odnosi se na Cilj održivog razvoja pod brojem 11: Održivi gradovi i održive zajednice.

Prva aktivnost svakog nastavnog plana je zajednička („Naša održiva zajednica“) i sastoji se od dodatna 3 sata aktivnosti koje obrađuju različite aspekte Održivih gradova i zajednica, i to: 1) socijalno uključivanje; 2) socijalnu i ekološku otpornost; 3) zajednice: uvažavanje i valorizacija kulturne i etničke raznolikosti; 4) sigurnost. Dakle, nastavnici mogu s učenicima raditi na različitim razinama, provodeći između 1 i 4 nastavna plana, uz

WALK THE GLOBAL WALK

NASTAVNI PLAN 1	SOCIJALNO UKLJUČIVANJE
NASLOV:	SUDJELUJEM - AKTIVNOST 1.1
DOBNA SKUPINA:	11-18 godina
PROCIJENJENO TRAJANJE:	60 minuta za provedbu 15 minuta za pripremu (ispis i izrezivanje)
MATERIJALI:	Osobno računalo, video projektor, zvučnici ili interaktivna ploča, prazni papir (po mogućnosti reciklirani), kemijske olovke, flipchart, Prilog 5 i primjeri sudjelovanja Unaprijed pripremiti sljedeće: ispisati ljestve sudjelovanja ili ih nacrtati na listu flipcharta, ispisati sadržaj „prečki“ ili ih napisati na recikliranom A4 papiru, upisati svaki od primjera sudjelovanja s popisa na stranici 16 na reciklirani A4 papir
PROSTORNI UVJETI:	Prostor za rad u grupama s pomičnim stolovima i stolicama
CILJEVI:	- naučiti više o različitim razinama sudjelovanja; - razmišljati o tome što je sudjelovanje; - podijeliti svijest o važnosti uključivanja glasa mladih ljudi u politiku i odlučivanje o javnim pitanjima
Osnovne stečene kompetencije	☒ Sustavno razmišljanje ☒ Predviđanje ☒ Normativna kompetencija ☒ Strateška kompetencija ☒ Suradnja ☒ Kritičko razmišljanje ☒ Samosvijest ☒ Integrirani pristup rješavanju problema
PREDMETI:	
Uključeni COR-ovi	COR 4 – Kvalitetno obrazovanje COR 11 – Održivi gradovi i održive zajednice COR 16 – Mir i pravda / snažne institucije
00:00 – 00:15	Sudjelovanje je... - Neka svaki učenik na papiri napiše što za njega znači sudjelovati u društvu. - Zamolite ih da u parovima razgovaraju o tome što za njih znači sudjelovanje u društvu. Neka na drugom papiriču napišu svoju definiciju pojma. - Spojite 2 para (grupe od 4) i ponovite istu aktivnost. - Zamolite grupe da svoje definicije/ideje predstave svim sudionicima. - Sakupite zajedničke ideje i predstavite definiciju sudjelovanja prema Europskoj povelji o sudjelovanju mladih u lokalnom i regionalnom životu (2003). „Aktivno sudjelovanje mladih ljudi u odlukama i aktivnostima na lokalnoj i regionalnoj razini je neophodno ako želimo izgraditi demokratskije, uključivije i bogatije društvo. Sudjelovanje u demokratskom životu bilo koje zajednice je više od glasanja ili kandidiranja na izborima, iako su to važni elementi. Sudjelovati i biti aktivan građanin znači imati prava, sredstva, prostor, priliku i, gdje je potrebno, podršku za sudjelovanje i utjecanje na odluke i uključivanje u radnje i aktivnosti u svrhu izgradnje boljeg društva“. 15 min

predviđeno trajanje od 4 do 16 sati, po izboru. Nastavni plan je linearne prirode, tako da je sadržaj 1. dijela općenit, zatim postepeno prelazi na uže i specijalizirane teme. Iako je modularnost moguća, obrađivanje tema po predviđenom redoslijedu omogućit će učenicima da dobiju sveobuhvatniju sliku tema koje postaju sve složenije i kontroverznije. Treba imati na umu da su predviđeni nastavni planovi „prilagodljivi“ i nisu u potpunosti propisani te su i strategije učenja međusobno zamjenjive.

Svaka je aktivnost detaljno objašnjena i stavljena u kontekst. Naime, nastavnici će dobiti sljedeće: naslov; dobnu skupinu kojoj je aktivnost namijenjena, procijenjeno trajanje, potrebne materijale kako bi se unaprijed pripremili, uvjete u prostoru koji su potrebni za sigurnu, uspješnu i učinkovitu provedbu aktivnosti, ciljeve, kompetencije koje se žele razviti kod učenika, predmete s kojima se aktivnost može povezati, uključene COR-ove (izvan COR-a 11), detaljan opis aktivnosti s predloženim vremenskim okvirom i savjetima za provedbu (zeleno), ideje za dodatni rad za proširenje aktivnosti i detaljniji rad na istoj, prijedlozi prilagodbe za mlađe učenike budući da su aktivnosti osmišljene kao postepeno usvajanje novih znanja i kompetencija i podrška u samostalnom učenju, poveznice na ostale aktivnosti iz Edukativnog materijala za nastavnike (tako da nastavnici mogu odlučiti hoće li istražiti i ostale prijedloge) i reference. Svaka aktivnost uključuje završnu diskusiju za koju je ponekad odvojeno malo vremena. Možete postaviti samo jedno ili nekoliko pitanja ili zadati učenicima da odgovore na ta pitanja. U svakom slučaju preporučujemo da uvijek odvojite vrijeme za završnu raspravu. Aktivnosti su osmišljene tako da budu što uključivije: govorimo o ljudima s migracijskim porijeklom, osobama s invaliditetom, manjinama... Nastavnici najbolje poznaju vlastite učenike, pa uzmite u obzir dimenziju uključivosti i aktivnosti prilagodite ako mislite da bi mogle nekoga povrijediti.

Kako bi nastavnici ovaj materijal iskoristili na najbolji mogući način, preporučujemo da prvo pažljivo pročitate sve dijelove i zatim slijede savjete o povezivanju aktivnosti s predmetima koje podučavaju.

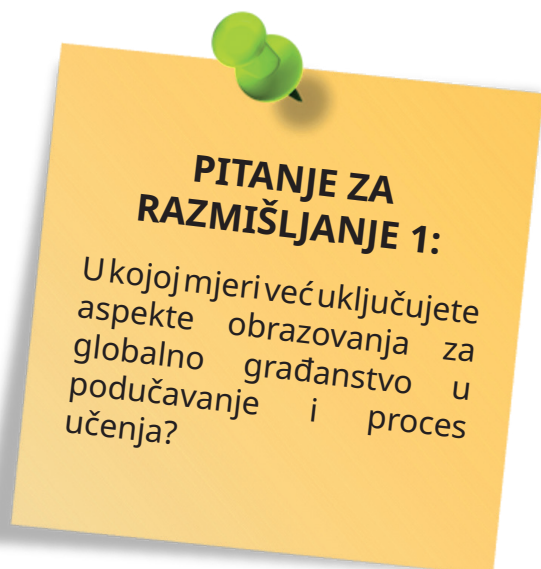
Neki dijelovi sadrže i PITANJA ZA RAZMIŠLJANJE - koja su ponuđena kako pomoć u osmišljavanju i planiranju nastave s obzirom na razne mogućnosti učenja i podučavanja.

OBRAZOVANJE ZA GLOBALNO GRAĐANSTVO, ODRŽIVI RAZVOJ I ŠKOLSKI KURIKULUM

Živimo u složenom i globaliziranom svijetu, s novim globalnim trendovima, problemima i ogromnom količinom informacija na raspolaganju. Globalna dimenzija je postala dio svakodnevnog života i donosi nove izazove, osobito mladim ljudima kojima je naročito teško razumjeti istu, iznijeti vlastito mišljenje na temelju informacija, izraziti osjećaje i poduzeti radnje. Formalni

školski sustav predstavlja najsigurniji, najuključiviji prostor u kojem učenici imaju priliku učiti, razmišljati i iskušavati nove globalne kompetencije koje su im potrebne u globalnom društvu u kojem žive.

U cijelom svijetu, posebice u Europi, civilno društvo i obrazovne institucije su se udružili kako bi napravili korak naprijed u primjeni obrazovanja za globalno građanstvo u formalnom kontekstu. Vijeće Europe, UNESCO, Europska mreža za globalno obrazovanje (GENE - Global Education Network Europe) i druge važne organizacije i mreže diljem svijeta pomogle su u razvijanju strategija i praksi za razvoj obrazovanja za globalno građanstvo i održivi razvoj u suradnji s državnim i lokalnim vlastima.

Definirano 2002. godine Deklaracijom o globalnom obrazovanju iz Maastrichta kao „obrazovanje koje otvara oči i umove pred realnostima globaliziranog svijeta i potiče na stvaranje svijeta veće pravednosti, jednakosti i ljudskih prava“, globalno obrazovanje razvija transverzalne globalne kompetencije građanstva. Te kompetencije, kao što su kritičko razmišljanje, rješavanje problema i javni govor, od ključne su važnosti kako bi mladi ljudi razumjeli, promišljali i djelovali s obzirom na lokalnu i globalnu međusobnu povezanost današnjeg svijeta, i na taj način postali katalizatori transformacijske i održive promjene.

Iz povijesti obrazovanja za globalno građanstvo vidljivo je da ono obuhvaća različite oblike obrazovanja:

obrazovanje za razvoj, obrazovanje za ljudska prava, obrazovanje za održivost, obrazovanje za mir i sprječavanje sukoba, interkulturalno obrazovanje i građansko obrazovanje. Međutim, kako je naglasio UNESCO u dokumentu „Obrazovanje za ciljeve održivog razvoja - ciljevi učenja“ (2017), obrazovanje za globalno građanstvo „mora biti integrirano u sve kurikulume formalnog obrazovanja [...] Nikako ga ne smijemo smatrati pridjevnim obrazovanjem ili izoliranim samostalnim predmetom. Primjerice, u školskom obrazovanju, ono mora postati sastavni dio podučavanja i učenja glavnih predmeta.“

Koristeći preklapanja (cross-cutting), pristup temeljen na kompetencijama kao i međukurikularni pristup, ovaj edukativni materijal za nastavnike pruža podršku nastavnicima i edukatorima kako bi integrirali teme povezane s globalnim građanstvom i obrazovanjem koje su usmjerene na ljudska prava u školski nastavni plan i program uz pomoć inovativnog, uključivog i sveobuhvatnog pristupa.

Aktivnosti koje ćete pronaći ovdje usredotočene su na učenike te koriste razne resurse i metode kako bi se zadovoljili stilovi učenja i vrijednosti svakog učenika. Isto tako, potiče se suradnja, rješavanje problema, dijalog, kritičko razmišljanje te stimulira znatiželja i kreativnost. Aktivnosti uvijek imaju lokalno-globalni, mikro-makro pristup i pružaju informacije iz cijelog svijeta, na taj način započinju procese koji su odraz osobne na kolektivnu dimenziju, uključujući emocionalne i racionalne aspekte.

Transverzalne kompetencije koje učenici trebaju razviti usklađene su s ključnim kompetencijama UNESCO-a za održivost, navedene u dokumentu „Obrazovanje za održivi razvoj. Ciljevi učenja“ <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002474/247444e.pdf> Također su usklađene s Globalnim kompetencijama Programa za međunarodnu procjenu učenika (PISA) koje je OECD definirao u dokumentu „Pripremanje naše mladeži za uključivi i održivi svijet. Okvir globalne kompetencije OECD PISA“ (2018.) <http://www.oecd.org/pisa/Handbook-PISA-2018-Global-Competence.pdf>

Cilj 4.7	Pokazatelj 4.7.1
Do 2030. godine svi učenici moraju steći znanja i vještine potrebne za promicanje održivog razvoja, uključujući, između ostalog, putem obrazovanja za održivi razvoj i održive stilove života, znanja i vještine potrebne za promicanje ljudskih prava, ravnopravnost spolova, kulture mira i nenasilja, globalnog građanstva i uvažavanje kulturne raznolikosti te doprinosa kulture održivom razvoju.	Mjera u kojoj su (i) obrazovanje za globalno građanstvo i (ii) obrazovanje za održivi razvoj, uključujući ravnopravnost spolova i ljudska prava, uključeni na svim razinama u: (a) nacionalnoj obrazovnoj politici, (b) kurikulumu, (c) edukaciji nastavnika i (d) vrednovanju učenika

PITANJE ZA RAZMIŠLJANJE 2:

Osjećate li da u ovoj fazi raspolazete s dovoljno znanja i samopouzdanja da obrazovanje za globalno građanstvo uključite u svoj svakodnevni rad?

OBRAZOVANJE ZA GLOBALNO GRAĐANSTVO I CILJEVI ODRŽIVOG RAZVOJA

Uloga nastavnika u stvaranju održivog svijeta je od iznimne važnosti. Širom svijeta, nastavnici se udružuju u promicanju obrazovanja za globalno građanstvo i projekta Walk the Global Walk. Uistinu nismo sami: svake godine, u rujnu, UN pokreće Najveći svjetski nastavni sat (<http://worldslargestlesson.globalgoals.org/>), platformu s nastavnim planovima i materijalima za motiviranje nastavnika da podučavaju učenike Ciljevima održivog razvoja (COR), koji se nazivaju i Globalni ciljevi ili Agenda 2030.

U 2015. godini, svjesni međusobne povezanosti svijeta, svjetski čelnici pokrenuli su Ciljeve održivog razvoja, „akcijski plan za ljude, planet i prosperitet“, koje je potrebno ispuniti do 2030. godine. COR-ovi pružaju jasne kvantitativne ciljeve, očekivane ishode i djeluju na globalnoj razini.

Obrazovanje zauzima središnje mjesto u okviru Agende 2030: ono je samo po sebi cilj i transverzalni način ostvarivanja održivog razvoja, jer jedini način da se prekine ciklus siromaštva i olakša socijalni napredak je svima omogućiti i jamčiti kvalitetno obrazovanje. Obrazovanje bi građane trebalo opremiti skupom znanja, vrijednosti, stavova i vještina koje se mogu koristiti u bilo kojem području rada u bilo kojem dijelu svijeta.

Iz tog razloga, COR 4 „Kvalitetno obrazovanje“ ima za cilj „svima osigurati uključivo i nepristrano kvalitetno obrazovanje i promicati mogućnosti cjelovitog učenja“. Spomenuti cilj također promiče obrazovanje za globalno građanstvo kao univerzalnu praksu:

I posljednje, ali ne manje važno, treba imati na umu da Agenda 2030 može značajno doprinijeti ostvarivanju ljudskih prava ukoliko svi radimo na tome da svijet bude mjesto koje će zadovoljiti potrebe najranjivijih skupina.

Za daljnje informacije:

Videozapisi:

- Program Ujedinjenih naroda za razvoj: Prijelaz s Milenijskih ciljeva razvoja na Ciljeve održivog razvoja https://www.youtube.com/watch?v=5_hLuEui6ww
- Zaklada Ujedinjenih naroda: Pogled na Ciljeve održivog razvoja <https://www.youtube.com/watch?v=5G0ndS3uRdo>
- Michael Green, TED Talk Kako svijet možemo učiniti boljim mjestom do 2030. https://www.ted.com/talks/michael_green_how_we_can_make_the_world_a_better_place_by_2030

Web stranice:

- <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>
- Incheon deklaracija Obrazovanje 2030. i Okvir za djelovanje prema COR-ovima <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002456/245656E.pdf>
- Gradovi učenja i COR-ovi: Vodič za djelovanje <http://unesdoc.unesco.org/images/0026/002604/260442e.pdf>

COR 11 Pojašnjenje Ciljeva održivog razvoja i njihova povezanost s Edukativnim materijalima za nastavnike

U 19. stoljeću, sjevernoamerički filozof David Henry Thoreau upitao je: „Što će vam kuća ako nemate pristojan planet na koji ćete ju smjestiti?“. Ovo pitanje ukazuje na 2 od 3 aspekta održivog razvoja: ljudsko-socijalni i onaj ekološki (treći bi bio gospodarski).

Međutim, jesmo li sigurni da svaka osoba na ovom planetu živi u sigurnom okruženju dostojnom čovjeka? Osim toga, kako osigurati da su sela, gradovi i zajednice uključivi, sigurni, otporni i održivi? Kako osigurati uvažavanje svih identiteta i kulturnu baštinu koja je dodana vrijednost za svih, bez obzira na porijeklo? Kako se ljudi mogu angažirati u svojoj lokalnoj zajednici na smislen način i imati ravnopravan glas i prostor da sudjeluju u javnom diskursu? Kako svima osigurati sreću i dobrobit? Kako zajednice učiniti otpornima na prirodne katastrofe? Kako će naše nedjelovanje na klimatske promjene utjecati na najosjetljivija područja? Kako osigurati održivi prijevoz i socijalno uključivanje? Kako osigurati sigurno okruženje u lokalnom kontekstu?

Nezabilježeni porast gradskog stanovništva - Posljednjih desetljeća svijet je doživio do sada nezabilježen porast gradskog stanovništva. U 2015. godini u gradovima je živjelo blizu 4 milijarde ljudi - 54 posto svjetske populacije, a do 2030. godine predviđa se porast do oko 5 milijardi ljudi. Brza urbanizacija donijela je ogromne izazove. Zabilježen je sve veći broj stanovnika sirotinjskih četvrti (slumova), onečišćenje zraka je u porastu, visoke stope rasta ugrožavaju održivost, osnovne usluge i infrastruktura su nedostatni, širenje urbanih sredina je neplanirano - sve navedeno čini gradove i zajednice osjetljivijima na katastrofe.

	CILJEVI	POKAZATELJI
11.1	Do 2030. godine svima osigurati primjerno, sigurno i povoljno stanovanje i osnovne usluge te poboljšati sirotinjske četvrti (slumove)	Udio gradskog stanovništva koji živi u sirotinjskim četvrtima (slumovima), neformalnim naseljima ili neprimjerenom stambenom smještaju
11.2	Do 2030. godine svima omogućiti pristup sigurnim, pristupačnim, dostupnim i održivim prometnim sustavima, poboljšati sigurnost na cestama, osobito povećanjem javnog prijevoza, s naglaskom na potrebe ranjivijih skupina, žena, djece, osoba s invaliditetom i starijih osoba	1.2.1 - Udio stanovništva koji ima odgovarajući pristup javnom prijevozu, prema spolu, dobi i stupnju invaliditeta
11.3	Do 2030. unaprijediti uključivu i održivu urbanizaciju i kapacitete za sudjelujuće, integrirano i održivo planiranje i upravljanje ljudskim naseljima u svim zemljama	11.3.1 - Omjer stope iskorištenog zemljišta i stope rasta stanovništva 11.3.2 - Udio gradova sa strukturom civilnog društva koje izravno sudjeluje u urbanom planiranju i upravljanju, redovito i demokratski
11.4	Ojačati napore u svrhu zaštite i očuvanja svjetske kulturne i prirodne baštine	11.4.1 - Ukupan trošak (javni i privatni) po glavi stanovnika utrošen na zaštitu i očuvanje cjelokupne kulturne i prirodne baštine prema vrsti baštine (kulturna, prirodna, mješovita i ona s oznakom Svjetske baštine), razini vlasti (državna, regionalna i lokalna/općinska), vrsti troškova (operativni troškovi/investicije) i vrsti privatnog financiranja (donacije u naravi, privatni neprofitni sektor i sponzorstvo)
11.5	Do 2030. godine značajno smanjiti broj smrtnih slučajeva i broj ljudi pogođenih spomenutim pojavama, značajno smanjiti izravne gospodarske gubitke u odnosu na globalni bruto domaći proizvod uzrokovane katastrofama, uključujući katastrofe uzrokovane vodom, s naglaskom na zaštitu siromašnih i ranjivih ljudi	11.5.1 - Broj smrtnih slučajeva, nestalih osoba i osoba pogođenih katastrofom na 100.000 ljudi 11.5.2 - Izravni ekonomski gubitak uslijed katastrofa s obzirom na globalni BDP, uključujući i štete uzrokovane katastrofama na kritičnoj infrastrukturi i poremećaj osnovnih usluga
11.6	Do 2030. godine smanjiti štetan utjecaj gradova na okoliš po stanovniku, a posebnu pozornost obratiti na kakvoću zraka te gospodarenje komunalnim i ostalim otpadom	11.6.1 - Omjer gradskog čvrstog otpada koji se redovito sakuplja i odgovarajućeg završnog zbrinjavanja iz ukupnog gradskog čvrstog otpada, po gradovima 11.6.2 - Godišnje srednje vrijednosti finih čestica (npr. PM2.5 i PM10) u gradovima (ponderirana vrijednost s obzirom na populaciju)
11.7	Do 2030. godine omogućiti univerzalni pristup sigurnim, uključivim i dostupnim, zelenim i javnim površinama i prostorima, posebice ženama i djeci, starijim osobama i osobama s invaliditetom	11.7.1 - Prosječan udio izgrađenog područja gradova koji je otvoreni prostor za javnu upotrebu, prema spolu, dobi i stupnju invaliditeta 11.7.2 - Udio osoba koje su bile žrtve fizičkog ili spolnog uznemiravanja, prema spolu, dobi, stupnju invaliditeta i mjestu nastanka, u proteklih 12 mjeseci
11.A	Podržavati pozitivne gospodarske, društvene i ekološke veze između urbanih, periurbanih i ruralnih područja, jačanjem nacionalnog i regionalnog planiranja razvoja	11.A.1 - Udio stanovništva koji živi u gradovima koji provode urbanističke i regionalne razvojne planove koji uključuju projekcije stanovništva i potrebnih resursa, po veličini grada

11.B	Do 2020. godine znatno povećati broj gradova i naselja koji usvajaju i provode integriranu politiku i planove vezano za socijalno uključivanje, učinkovitost resursa, ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promjenama, otpornost na katastrofe te razvijaju i provode, sukladno Sendai okviru za smanjenje rizika od katastrofa 2015. - 2030., holistički sustav upravljanja rizikom od katastrofa na svim razinama	11.B.1 - Udio lokalnih vlasti koje usvajaju i provode strategije smanjenja rizika od katastrofa na lokalnoj razini u skladu sa Sendai okvirom za smanjenje rizika od katastrofa 2015. - 2030. 11.B.2 - Broj država s nacionalnim i lokalnim strategijama za smanjenje rizika od katastrofa
11.C	Podržati najmanje razvijene zemlje, uključujući financijsku i tehničku pomoć, u izgradnji održivih i otpornih zgrada uz korištenje lokalnih materijala	11.C.1 - Udio financijske potpore najmanje razvijenim zemljama, koja se dodjeljuje za izgradnju i modernizaciju održivih, otpornih i resursno učinkovitih zgrada uz korištenje lokalnih materijala
izvor: https://sustainabledevelopment.un.org/sdg11		

PITANJE ZA RAZMIŠLJANJE 3:

Uzimajući u obzir gore navedene pokazatelje, je li vaša škola dio održivog mjesta/grada/zajednice? Čini li škola već nešto što može poboljšati te pokazatelje?

Energija i onečišćenje - Održiva energija, razine potrošnje energije i onečišćenje dodatni su izazovi za naš planet i njegove stanovnike. UN, u dokumentu „Održivi gradovi: zašto su važni“, navodi da „gradovi zauzimaju samo 3 posto površine Zemlje, ali na njih otpada 60-80 posto potrošnje energije i 75 posto emisije ugljičnog dioksida. 95% urbane ekspanzije u narednim desetljećima dogodit će se u zemljama u razvoju“. Štoviše, 2018. godine Svjetska zdravstvena organizacija je utvrdila da devet od deset ljudi na svijetu udiše zrak koji sadrži visoku razinu onečišćenja i da ono svake godine uzrokuje 7 milijuna smrtnih slučajeva.

Nejednakost - Nejednakost u našim gradovima i zajednicama ima toliko različitih aspekata da možda i ne možemo shvatiti potrebu za održivošću, ali ta pitanja utječu na sve građane, svugdje u svijetu.

U ovim edukativnim materijalima osvrnut ćemo se na ljudska prava, sagledati specifične i tehničke aspekte održivosti, produbiti razumijevanje različitih aspekata održivih gradova i zajednica, istaknuti odgovornost

za djelovanje, i moć koju građani, zajedno s lokalnim vlastima, vladama i nevladinim organizacijama, imaju kako bi stvorili bolji svijet za ljude i okoliš.

U nastavku navodimo ciljeve i pokazatelje definirane u okviru Cilja održivog razvoja 11.

Logični okvir za nastavni plan i program (povećana složenost - linearno napredovanje)

- Socijalno uključivanje** - Prednosti uključivanja i aktivnog djelovanja u lokalnoj zajednici, uz naglasak na pitanje djelovanja i dionika, inače se odluke donose u njihovoj odsutnosti
- Socijalna i ekološka otpornost** - Razmatranje GLOBALNIH izazova, uglavnom klimatskih promjena i migracija i njihovog utjecaja na globalnoj razini i u lokalnoj zajednici. Kako se pripremiti za nju i koji je put najbolji (Tko se mora pokrenuti? Suradnja ili izvršenje, otvoreni ili zatvoreni pristup)
- Zajednice** - Uvažavanje i valorizacija kulturnih i etničkih različitosti; više ljudi s različitim vještinama primjenjuju svoje mentalne sposobnosti, koristeći osobnu interakciju i tehnološki napredak kako bi riješili probleme zajednice. Ovaj resurs ne može se koristiti ako su oni isključeni i nemaju svoj glas ili ne sudjeluju u uspjehu svoje zajednice
- Sigurnost** - Idealno bi bilo da svatko ima pristup dugoročnoj sigurnosti s obzirom na ekološke i društvene izazove i da je svima omogućeno da slijede svoj individualni put do sreće uz pomoć kolektivnih platformi podrške.

ZAJEDNIČKA AKTIVNOST:

1 - PROUČAVANJE 17 COR-ova I COR-a 11

NASTAVNI PLAN 1 – SOCIJALNO UKLJUČIVANJE

1.1 - SUDJELUJEM

1.2 - BUDI UKLJUČIV!

1.3 - PRIPADAM

**NASTAVNI PLAN 2 - SOCIJALNA I
EKOLOŠKA OTPORNOST**

2.1 - STVORITE PRIČU/POVIJEST

2.2 - PORUKA U BOCI

2.3 - ODRŽIVI PRIJEVOZ

**NASTAVNI PLAN 3 - ZAJEDNICE: UVAŽAVANJE I
VALORIZACIJA KULTURNE I ETNIČKE RAZNOLIKOSTI**

3.1 - STEREOTIPI I PREDRASUDE KAO PREPREKA KULTURNOJ RAZNOLIKOSTI

3.2 - INTERAKCIJA MEĐU ČLANOVIMA

3.3 - IDENTITET I KULTURNA RAZNOLIKOST

NASTAVNI PLAN 4 - SIGURNOST

4.1 - SIGURNO I PRIMJERENO STANOVANJE

4.2 - ONEČIŠĆENJE ZRAKA

4.3 - KATASTROFE UZROKOVANE VODOM

**POVEZNICE NA NACIONALNI KURIKULUM
I REGIONALNE OBRAZOVNE DOKUMENTE****ISTARSKA ŽUPANIJA**

Edukativni materijal realiziran u sklopu projekta WALK THE GLOBAL WALK osmišljen je s ciljem kreiranja nastavnog plana koji će doprinijeti razvijanju kritičke svijesti mladih o miru, ljudskim pravima i razvojnim pitanjima s kojima se suočava svijet te potaknuti mlade s područja Istarske županije da šire svijest o navedenim temama među svojim vršnjacima.

Usklađenost s predloženim Okvirom nacionalnog kurikuluma

Međupredmetna tema: Održivi razvoj

Edukativni materijal u skladu je s predloženim nacionalnim kurikulumom međupredmetne teme „Održivi razvoj“, koja obuhvaća područja okolišne, društvene i ekonomske održivosti te njihovu međuovisnost. Kurikulum učenicima pruža spoznaje o izazovima modernoga vremena na globalnoj i lokalnoj razini te spoznaje o raznolikosti, održivosti resursa, ljudskim potencijalima, osobnim i zajedničkim pravima i odgovornostima. Provedba Nastavnih planova osmišljenih u sklopu projekta uključuje različite metodologije i alate koji podupiru međupredmetnu temu Održivog razvoja; u skladu s misijom razvoja osobnog identiteta učenika, prepoznavanja i poštivanja nacionalne, prirodne i kulturne baštine, istodobno uvažavajući različitosti i različite načine razmišljanja i djelovanja. Učenici se u sklopu međupredmetne teme i nastavnog plana pripremaju za aktivno djelovanje u društvu radi postizanja osobne i društvene dobrobiti.

**Usklađenost s Programom međupredmetnih
i interdisciplinarnih sadržaja
Građanskog odgoja i obrazovanja**

Edukativni materijali u skladu su s Programom međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja Građanskog odgoja i obrazovanja. Programom se pridonosi punom razvoju građanske kompetencije učenika. Učenici se potiču na spremnost za aktivno i odgovorno sudjelovanje od razredne, preko lokalne i nacionalne, do europske i međunarodne zajednice.

**Usklađenost s regionalnim
dokumentima i strategijama**

Obrazovne aktivnosti predviđene edukativnim materijalima nastalim u sklopu projekta WALK THE GLOBAL WALK usklađene su sa Sporazumom o suradnji na uvođenju građanskog odgoja i obrazovanja kao izvannastavne aktivnosti u osnovnim školama iz veljače 2018. godine. Sporazum je potpisan između Istarske županije, grada Rijeke, i Pazina, Umaga, Pule, Poreča i Rovinja. Nastavno na potpisani Sporazum u školskoj godini 2018./2019. u jedanaest istarskih osnovnih škola započelo je eksperimentalno provođenje građanskog odgoja koji će učenike poticati na kritičko razmišljanje, te izgradnju otvorenog i tolerantnog društva.

Projektni edukativni materijali u skladu su s Županijskom razvojnom strategijom Istarske županije do 2020. kroz razvojni prioritet 2.2. „Razvoj sustava obrazovanja i prilagodba potrebama razvoja gospodarstva“

NASTAVNI PLAN

ZAJEDNIČKA AKTIVNOST

ZAJEDNIČKA AKTIVNOST	
NASLOV:	PROUČAVANJE 17 COR-ova I COR-a 11 – AKTIVNOST 1
DOBNA SKUPINA:	11-18 godina
PROCIJENJENO TRAJANJE:	60 minuta za provedbu 15 minuta za pripremu (ispis i izrezivanje)
MATERIJALI:	Osobno računalo, video projektor, zvučnici ili interaktivna bijela ploča Pripremiti unaprijed: Prilog 1 ispisati u boji (ili izrezati različite COR-ove iz Priloga); Prilog 2 prikazati na bijeloj ploči ili ispisati, Prilog 2a prikazati na bijeloj ploči ili ispisati; Prilog 3 napisati na flipchartu; Prilog 4 ispisati (posebno zbog ikonica) ili prikazati na zaslonu
PROSTORNI UVJETI:	Prostor za rad u grupama s pomičnim stolovima i stolicama
CILJEVI:	• Saznati više o 17 COR-ova kako biste razumjeli širu sliku; • Dobiti uvid u COR 11 i ulogu građana i donositelja odluka; • Razumjeti povezanost između 17 COR-ova i 3 različite dimenzije održivog razvoja
Osnovne stečene kompetencije	☒ Sustavno razmišljanje ☒ Predviđanje ☒ Normativna kompetencija ☒ Strateška kompetencija ☒ Suradnja ☒ Kritičko razmišljanje ☒ Samosvijest ☒ Integrirana kompetencija rješavanja problema
PREDMETI:	Svi predmeti
Uključeni COR-ovi	Svih 17 COR-ova posebice COR 11 - Održivi gradovi i održive zajednice
Opis aktivnosti:	
00:00 - 00:30	Boje održivog svijeta • Recite učenicima da će krenuti na putovanje diljem održivog svijeta, gradova i zajednica. • Podijelite razred u grupe od 3 učenika i parove tako da najmanje 2 učenika rade na 1 cilju održivog razvoja. Postoji 17 COR-ova i svi moraju biti pokriveni. Inicijalne kartice s COR-ovima su izmijenjene, tako da se samo vide boje i ikone s njima povezane, bez naslova (Prilog 1). • 5 min • Dajte svakom paru/grupi karticu s jednim COR-om. Neka je pažljivo pogledaju i pitajte ih što misle da svaka ikona predstavlja. Kartice ćete naći u Prilogu 1. • 5 min • Neka brzo iznesu svoje ideje. • Nakon što se izjasnila svaka grupa/par, pitajte ih imaju li te kartice nešto zajedničko • 10 min • Prikažite videozapis https://www.youtube.com/watch?v=9-xdy1Jr2eg • 5 min • Sada bi svi trebali znati svoje odgovore. Ponovite sve postavljajući ova jednostavna pitanja: Što su COR-ovi? Kada je potpisan „sporazum“? Pružite im odgovarajuće definicije navedene u Uvodu „Obrazovanje za globalno građanstvo i ciljevi održivog razvoja“.

- Pokažite im 17 COR-ova (vidi Prilog 2) i zamolite ih da napišu ime COR-a na karticu. Možete ih zadržati u učionici i zalijepiti na zidove! **Kako bi učenici razumjeli sveobuhvatnu dimenziju COR-ova, možete im pokazati sliku iz Priloga 2a, koja pruža novi uvid u to gdje se svaki od ciljeva nalazi na makroskopskoj razini.**
5 min

00:30 – 00:60 Izgradimo Grad održivosti

- Recite učenicima da će sada živjeti u Gradu održivosti, posebnom gradu u čijoj izgradnji sudjeluju svi (baš kako bi trebalo biti!): građani će predložiti ono što žele imati u svojoj četvrti. Grad je podijeljen na 6 četvrti. Svaki učenik je stanovnik grada (vidi primjer u Prilogu 3).
- Stavite unaprijed pripremljene listove flipcharta na pod i zamolite učenike/građane da se kreću po sobi dok ne zaplješćete. Čim čuju vaš „pljesak“, moraju se zaustaviti kod najbliže četvrti. Svaka četvrt bi trebala imati jednaki broj građana. Ako broj građana nije svugdje jednak, zamolite ih da se presele u drugu četvrt. **Ovisno o tome koliko imate vremena na raspolaganju, građanima možete reći da osmisle svoj grb, identitet i daju svojoj četvrti ime.**
- Dajte svakoj grupi popis infrastrukture koju žele izgraditi u gradu. Popis možete naći u Prilogu 4. Umjesto pisanog popisa, možete ispisati slike, također sadržane u Prilogu 4. To bi mogla biti opcija za mlađe učenike.
- Recite učenicima/građanima da svaka četvrt mora odabrati 10 infrastrukture, građevina ili usluga koje bi željeli imati u svojoj četvrti. S druge strane, moraju biti realni i odabrati i 5 infrastrukture, građevina ili usluga koje bi mogle narušiti ljepotu, zdravlje i kvalitetu života građana (sve sadržano u Prilogu). Svaka grupa može predložiti infrastrukturu koju nastavnik nije predložio.

15 min

- Sakupite prijedloge iz svake četvrti i napišite ih na ploči. Koji su zajednički prijedlozi?
- Neka se zajedno dogovore oko 10 infrastrukture za cijeli grad, stavljajući brojeve od 1 do 10 prema važnosti, uz konkretne argumente. Izrežite stavke koje ste odabrali s popisa i zalijepite ih na listu flipcharta. Držite plakat u vašem razredu! S njim se mogu povezati neke druge aktivnosti. **Uvedite problem nedostatka resursa, kao i suradnju i prijevoz između četvrti (dijeljenje automobila i sl.), tako da učenici razmisle o dijeljenju resursa sa susjedima. Na taj način sprječavaju se podjele i postiže konsenzus kroz raspravu.**
- Završna diskusija: Je li vaš grad održiv? Što vaš grad čini održivim? Što vam je važno imati ili raditi u gradu? Zašto? Koje od odabranih infrastrukture mogu predstavljati opasnost za održivost? Jesu li grupe imale zajedničke prioritete? Koje? Je li to bilo slučajno? Što ste odlučili izostaviti? Zašto? Jeste li zadovoljni dobivenim rezultatom? Kako je prošao rad u grupama? Koji su trenuci bili lakši a koji teži kad ste bili u svojoj četvrti? Kako su se građani ponašali? **Povežite ovu aktivnost sa sljedećom postavljajući ova pitanja: Mislite li da je važno da ljudi imaju svoje mišljenje kada je riječ o donošenju odluka o mjestu stanovanja? Mislite li da se to inače događa? Zna li neki primjer kada se to dogodilo?**

15 min

- Uslikajte fotografiju završnog plakata i podijelite ga na platformi.
- Upotrijebite bijelu ploču ili listove flipcharta a bilješke o završnoj diskusiji spremite i učitajte. Bilješke možete pisati i na ploči (ili zamoliti učenike da to učine) i učitati fotografije na platformu.

IDEJE ZA DODATNI RAD

Ovo je složenija verzija aktivnosti „Izgradimo Grad održivosti“. Za nju je potrebno 60 minuta, a ne prikazuje samo različite aspekte održivih gradova i zajednica, već i aspekte demokratskog sudjelovanja i procesa:

- Recite učenicima da sada stanuju u Gradu održivosti, posebnom gradu u čijoj izgradnji sudjeluju svi (baš kako bi i trebalo biti!): građani će predložiti ono što žele imati u svojoj četvrti, a gradonačelnik i njegovi vijećnici će o tome vijećati. Grad je podijeljen na 6 četvrti. Svaki učenik je stanovnik grada, ali može postati gradonačelnikom ili vijećnikom. Započnite izbore i izaberite gradonačelnika i vijećnike (najmanje 3).
- Stavite unaprijed pripremljene listove flipcharta na pod i zamolite učenike/građane da se kreću po sobi dok ne zaplješčete. Čim čuju vaš „pljesak“, moraju se zaustaviti kod najbliže četvrti. Svaka četvrt bi trebala imati jednaki broj građana. Ako broj građana nije jednak po četvrtima, zamolite ih da se presele u drugu četvrt. Ovisno o tome koliko imate vremena na raspolaganju, građanima možete reći da osmisle svoj grb, identitet i svojoj četvrti daju ime.
- Svaka grupa građana treba izabrati predstavnika koji će razgovarati s gradonačelnikom i vijećnicima.
- Gradonačelnik i vijećnici daju građanima popis svih infrastruktura koje žele izgraditi u gradu. Popis možete pronaći u Prilogu 4. Ovisno o tome koliko vremena imate na raspolaganju, građanima možete reći da osmisle svoj grb, identitet i svojoj četvrti daju ime.
- Svaka četvrt mora odabrati 10 infrastruktura, građevina ili usluga koje bi željeli imati u svojoj četvrti. Podsjetite ih da moraju biti realistični i odabrati i 5 infrastruktura, građevina ili usluga koje mogu narušiti ljepotu, zdravlje i kvalitetu života građana (sve sadržano u Prilogu 4). Svaka grupa može predložiti infrastrukturu koju lokalna vlast nije predložila.
- Prijedlozi različitih četvrti bit će predstavljeni na prvoj Skupštini građana gdje će gradonačelnik i vijećnici razgovarati s predstavnikom svake četvrti.
- **25 min**
- Gradonačelnik i vijećnici prikupljaju prijedloge i traže od svake četvrti da se dogovore oko 10 infrastruktura, numeriranih od 1 do 10 prema važnosti i daju konkretna objašnjenja.
- Gradonačelnik pita građane svake četvrti žele li promijeniti svog predstavnika putem novih internih izbora. Aktivnost se nastavlja.
- Skupština: vijećnici i predstavnici raspravljaju o regulatornom planu Grada održivosti.
- Završna diskusija: Je li vaš grad održiv? Koje od odabranih infrastruktura mogu predstavljati opasnost za održivost? Što ste odlučili izostaviti po vlastitom izboru? Zašto? Jeste li zadovoljni dobivenim rezultatom? Kako je prošao rad u grupama? Koji su trenuci bili lakši a koji teži kada ste bili u svojoj četvrti? Kako su se građani ponašali?
- **35 min**
- **Promotrite vaš grad ili zajednicu i obratite pažnju na sljedeće:** Jesu li se čuli glasovi različitih ljudi? Ima li infrastruktura iz aktivnosti? Gdje se nalaze? Ima li ih u vašem području? Kakvo je okruženje vaše škole? Mislite li da je vaš grad/zajednica održiv/a? Zašto je važno da je mjesto u kojem živite održivo?
- **Na internetu potražite najodrživije gradove na svijetu.** Što su promicali? Što su odlučili izostaviti? Kako bi oni mogli predložiti ta rješenja? Koje su promjene morali napraviti vezano za grad? Ulažu li u buduće vizionarske projekte koji možda trenutno nemaju punu podršku?

PRIJEDLOZI PRILAGODBE ZA MLAĐE UČENIKE

Postoji alternativa za predloženi videozapis koji bi mogao biti prikladan i za mlađe i starije učenike, koji uključuje Malalu: https://www.youtube.com/watch?v=ry_9SU0eq9M
(Talijanska verzija: https://www.youtube.com/watch?v=T_s_oDGOQ)

POVEZNICE NA DRUGE AKTIVNOSTI IZ EDUKATIVNOG MATERIJALA ZA NASTAVNIKE

- SVE OSTALE AKTIVNOSTI NASTAVNIH PLANOVA
- 1.1 „SUDJELUJEM“, 1.2 „BUDI UKLJUČIV“, 1.3 „PRIPADAM“

REFERENCE

Aktivnost „Boje održivog svijeta“ nadahnut je <http://worldslargestlesson.globalgoals.org/introduce-the-global-goals/>

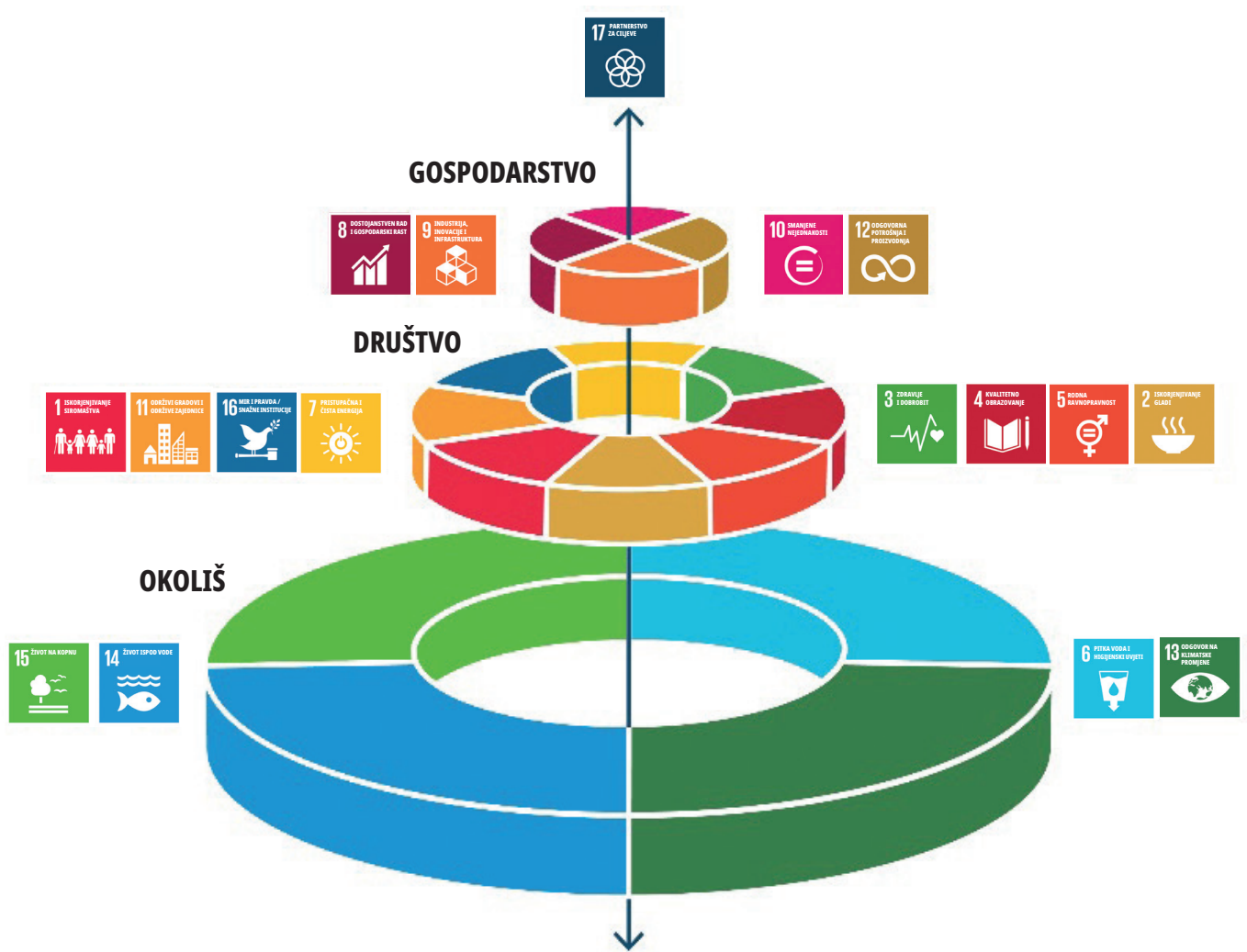
„Izgradimo Grad održivosti“ inspiriran je Centrom Sjever-Jug Vijeća Europe <https://www.coe.int/en/web/north-south-centre>

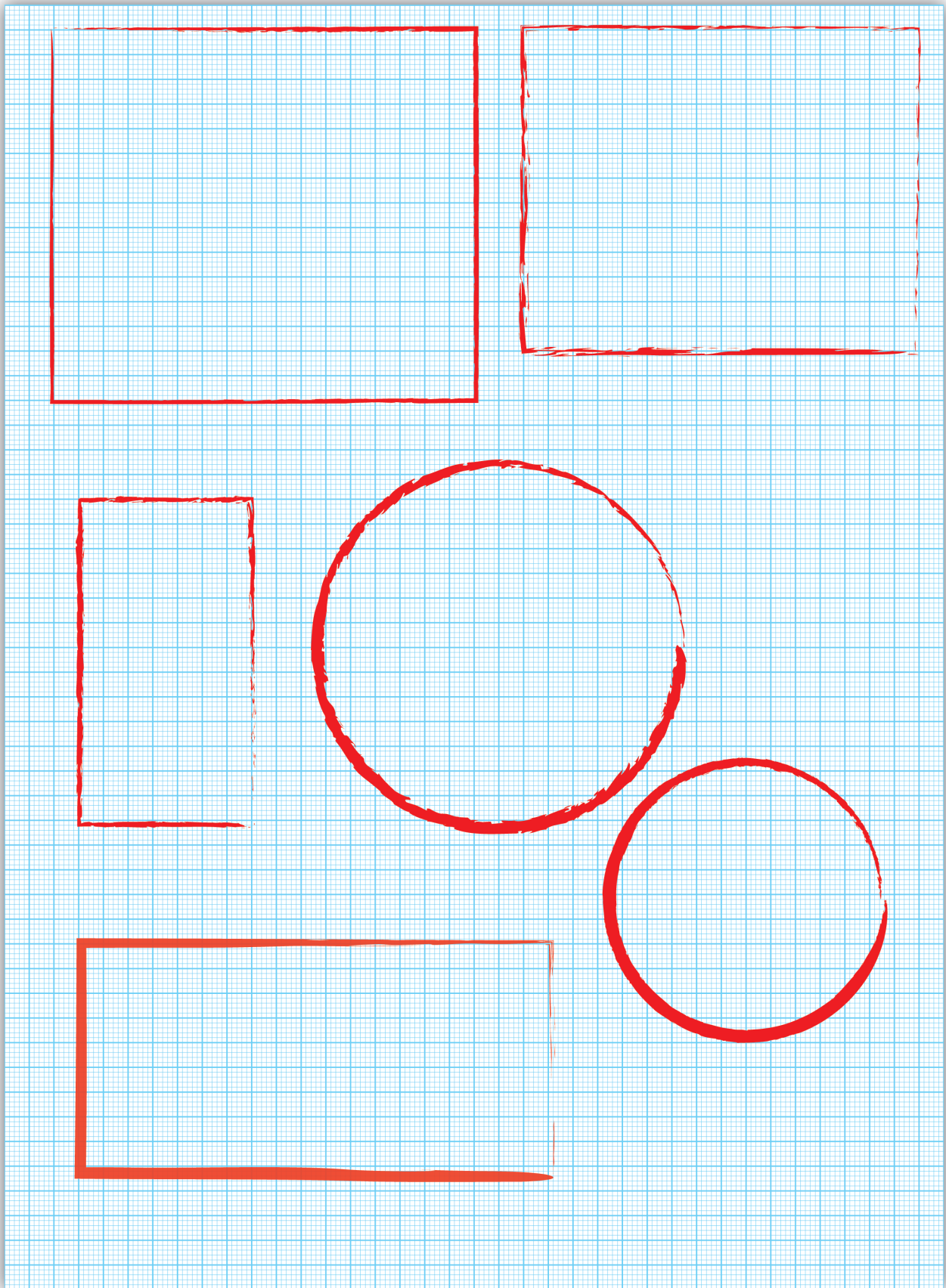

GLOBALNI CILJEVI

za održivi razvoj

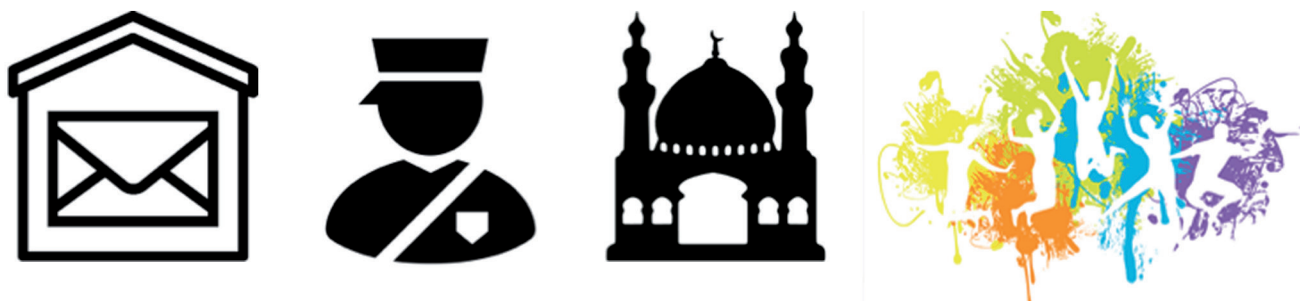

- Gradska vijećnica
- Centar za mlade
- Kućakultura u kojima ljudi iz cijelog svijeta i grada mogu primati informacije, usluge, jezične predmete, dopunske škole, treninge za razvoj vještina zapošljavanja itd.
- Centar za ljude s posebnim potrebama
- Bolnica
- Supermarket
- Tržnica lokalnih farmara
- Trgovački centar
- Koncertna dvorana
- Diskoteke i kafići
- Poslovni okrug
- Poslovni prostori
- Poštanski ured
- Parkovi
- Zona restorana
- Centar za gospodarenje otpadom
- Groblje
- Romski kamp
- Autocesta
- Biciklistička staza
- Osnovna i srednja škola
- Srednja škola
- Sveučilište
- Kabliranje za širokopojasni internet
- Sajam trgovine
- Željeznička stanica
- Autobusna stanica
- Podzemna
- Tramvajska stanica
- Javni zajednički poslovni prostori za udruge
- Policijska stanica
- Crkva
- Džamija
- Ostale vrste svetih prostora
- Tvornica
- Stanice za električne automobile
- Zatvor
- Prostori za javna aktivnosti (skejtanje, košarka, nogomet, trčanje)
- Knjižnica
- Muzeji
- Street art spaces

NASTAVNI PLAN 1

SOCIJALNO UKLJUČIVANJE

NASTAVNI PLAN 1	SOCIJALNO UKLJUČIVANJE
NASLOV:	SUDJELUJEM - AKTIVNOST 1.1
DOBNA SKUPINA:	11-18 godina
PROCIJENJENO TRAJANJE:	60 minuta za provedbu 15 minuta za pripremu (ispis i izrezivanje)
MATERIJALI:	Osobno računalo, video projektor, zvučnici ili interaktivna ploča, prazni papir (po mogućnosti reciklirani), kemijske olovke, flipchart, Prilog 5 i primjeri sudjelovanja Unaprijed pripremiti sljedeće: ispisati ljestve sudjelovanja ili ih nacrtati na listu flipcharta, ispisati sadržaj „prečki” ili ih napisati na recikliranom A4 papiru, upisati svaki od primjera sudjelovanja s popisa na stranici 16 na reciklirani A4 papir
PROSTORNI UVJETI:	Prostor za rad u grupama s pomičnim stolovima i stolicama
CILJEVI:	• naučiti više o različitim razinama sudjelovanja; • razmišljati o tome što je sudjelovanje; • podići svijest o važnosti uključivanja glasa mladih ljudi u politiku i odlučivanje o javnim pitanjima
Osnovne stečene kompetencije	☒ Sustavno razmišljanje ☒ Predviđanje ☒ Normativna kompetencija ☒ Strateška kompetencija ☐ Suradnja ☒ Kritičko razmišljanje ☒ Samosvijest ☐ Integrirani pristup rješavanju problema
PREDMETI:	
Uključeni COR-ovi	COR 4 – Kvalitetno obrazovanje COR 11 – Održivi gradovi i održive zajednice COR 16 – Mir i pravda / snažne institucije
00:00 – 00:15	Sudjelovanje je... • Neka svaki učenik na papiriću napiše što za njega znači sudjelovati u društvu. • Zamolite ih da u parovima razgovaraju o tome što za njih znači sudjelovanje u društvu. Neka na drugom papiriću napišu svoju definiciju pojma. • Spojite 2 para (grupe od 4) i ponovite istu aktivnost. • Zamolite grupe da svoje definicije/ideje predstavite svim sudionicima. • Sakupite zajedničke ideje i predstavite definiciju sudjelovanja prema Europskoj povelji o sudjelovanju mladih u lokalnom i regionalnom životu (2003). „Aktivno sudjelovanje mladih ljudi u odlukama i aktivnostima na lokalnoj i regionalnoj razini je neophodno ako želimo izgraditi demokratičnije, uključivije i bogatije društvo. Sudjelovanje u demokratskom životu bilo koje zajednice je više od glasovanja ili kandidiranja na izborima, iako su to važni elementi. Sudjelovati i biti aktivan građanin znači imati prava, sredstva, prostor, priliku i, gdje je potrebno, podršku za sudjelovanje i utjecanje na odluke i uključivanje u radnje i aktivnosti u svrhu izgradnje boljeg društva”. 15 min

00:15 – 00:30

Demokratske škole?

- Pitajte učenike sudjeluju li u donošenju školskih politika i, ako je tako, neka navedu gdje se to događa. Odgovori se mogu bilježiti u tablici koja će dati pregled tema o kojima se raspravlja. Mogući odgovori su sljedeći:

Škola			
Razred	Razredno vijeće	Uprava škole	Ostalo
Projekti	Uključivanje mišljenja/ prijedloga predsjednika razreda u odlukama razreda	Susreti s ravnateljem/ voditeljem nastave	...

- Potaknite razmišljanje o trenutnoj razini sudjelovanja učenika i što oni mogu učiniti da se čuju njihovi glasovi.

15 min

00:30 – 00:45

Ljestve sudjelovanja

- Ukratko objasnite ljestve sudjelovanja za djecu (Rogera Harta, prilagođenog mlađem kontekstu), koju ste prethodno nacrtali na listu flipcharta ili ispisali na A3 papiru (pogledajte sliku u Prilogu 5).
- Podsjetite učenike na prethodnu aktivnost, „Demokratske škole?“, i pitajte ih gdje se oni nalaze na ljestvama sudjelovanja s obzirom na uključenost u donošenje školskih politika/aktivnosti. Zamolite ih da podijele svoje ideje i da na listu flipcharta označe razinu sudjelovanja na kojoj bi željeli biti.

15 min

00:45 – 00:55

Moj glas se čuje

- Papire koji prikazuju primjere sudjelovanja u društvu raširite po podu učionice (napišite ili ispišite svaki od njih na recikliranom papiru veličine A4/A5). Zamolite učenike da hodaju po papirima i odaberu onaj za koji misle da se u najvećoj mjeri odnosi na njih. Zamolite ih da iznesu svoje mišljenje o odabranoj slici.

Primjeri oblika sudjelovanja
Potpisivanje peticije
Sudjelovanje u školskoj raspravi o određenom pitanju
Sudjelovanje u grupi „Kazalište potlačenih“
Glasovanje
Sudjelovanje u skupštini građana
Pridruživanje političkoj stranci
Pridruživanje društvenoj ili sportskoj neprofitnoj organizaciji
Širenje društvenih ciljeva putem društvenih mreža
Sudjelovanje u iznenadnom grupnom performansu (flash mobu) na određenu temu
Pisanje pisma nekom društvu ili vladi o ljudskim pravima ili nekom drugom pitanju
Sudjelovanje u mirnom javnom prosvjedu

10 min

00:55 – 00:60

Završna diskusija:

- Mislite li da je važno sudjelovati?
- Želite li sudjelovati na višoj razini od trenutne?

5 min

- Učitajte sadržaj 1. Neke od odabranih slika iz aktivnosti „Moj glas se čuje“ i 2. Slika zajedničkih ideja iz aktivnosti „Demokratske škole?“.

IDEJE DODATNI RAD

- Da biste upotpunili aktivnost „Ljestve sudjelovanja“, svakom učeniku dajte naljepnice s različitim temama: „Siromaštvo“, „Glad“, „Zdravlje“, „Uključivanje izbjeglica“, „Okoliš“ i „Mir“. Zamolite ih da odaberu 2 teme koje su im najvažnije i te teme stave na odgovarajuću prečku na ljestvama s obzirom na razinu sudjelovanja (primjer: Uključivanje izbjeglica - prečka broj 7). Razmijenite mišljenja.
- **Pogledajte videozapise o inicijativama za ljudska prava i održivi razvoj koje su pokrenuli mladi ljudi**, na primjer „Pucnjava na Floridi: učenici napuštaju škole i pozivaju na kontrolu oružja“ https://www.youtube.com/watch?time_continue=114&v=zsAOQG-MB5M (2`01), učenici u SAD-u prosvjeduju protiv slobodnog pristupa oružju.
- **Organizirajte posjet sjedištu regionalne ili državne vlasti kako biste vidjeli demokraciju na djelu**

PRIJEDLOZI PRILAGODBE ZA MLAĐE UČENIKE

- Umjesto korištenja ljestvi sudjelovanja, provedite više vremena u razgovoru o različitim primjerima sudjelovanja u društvu, prikazujući slike i videozapise. Alternativno, koristite ljestve sudjelovanja, ali ih skratite u sljedeće kategorije: „Moj glas se ne čuje i drugi ljudi donose odluke za mene“ | „Moj glas se čuje“ | „Moj glas se čuje i uzima u obzir pri donošenju odluka“ | „Pokrećem projekte iz vlastitih ideja i radim s odraslima“.

POVEZNICE NA DRUGE AKTIVNOSTI IZ EDUKATIVNOG MATERIJALA ZA NASTAVNIKE

- 1. „PROUČAVANJE 17 COR-ova i COR-a 11“;
- 3.2 „INTERAKCIJA MEĐU ČLANOVIMA“;

REFERENCE

Europska povelja o sudjelovanju mladih u lokalnom i regionalnom životu (2003) - dostupno na <https://www.salto-youth.net/downloads/4-17-1510/Revised%20European%20Charter%20on%20the%20Participation%20of%20YP.pdf>

Europsko mreža za socijalno uključivanje manjina (2016.) - dostupno na <https://minorityinclusion.files.wordpress.com/2016/02/roger-hart-s-ladder-of-young-people-s-participation.pdf>

LJESTVE SUDJELOVANJA ROGERA HARTA

PREČKA 8 - Mladi su pokretači a odluke se donose zajedno s odraslima:
aktivnosti vode mladi, a odluke donose zajedno mladi i odrasli kao ravnopravni partneri.

PREČKA 7- Mladi su pokretači i vođe:
aktivnosti vode mladi uz mali doprinos odraslih.

PREČKA 6 - Odrasli su pokretači a odluke se donose zajedno s mladima:
aktivnosti vode odrasli, a odluke se donose zajedno s mladima.

PREČKA 5 - Konzultirani i informirani:
aktivnosti vode odrasli, a mlade se konzultira i informira o tome kako će se njihovi inputi koristiti i koji su ishodi odluka koje su donijeli odrasli.

PREČKA 4 - Uključeni, ali informirani:
aktivnosti vode odrasli, a mladi razumiju svrhu, proces odlučivanja i imaju ulogu.

PREČKA 3 - Tokenizam:
aktivnosti vode odrasli, u kojima se mlade može konzultirati uz minimalnu mogućnost povratne informacije.

PREČKA 2 - Dekoracija:
aktivnosti vode odrasli, mladi razumiju svrhu, ali nemaju nikakav doprinos u planiranju istih.

PREČKA 1 - Manipulacija:
aktivnosti vode odrasli, a mladi rade što im je rečeno bez da razumiju svrhu aktivnosti.

NASTAVNI PLAN 1	SOCIJALNO UKLJUČIVANJE
NASLOV:	BUDI UKLJUČIV! – AKTIVNOST 1.2
DOBNA SKUPINA:	11-18 godina
PROCIJENJENO TRAJANJE:	60 minuta za provedbu 10 minuta za pripremu recikliranog materijala
MATERIJALI:	PC, video projektor, zvučnici ili interaktivna bijela ploča, prazan papir (po mogućnosti reciklirani), kemijske olovke, markeri Unaprijed pripremiti: materijali za izgradnju „reciklirane kuće“
PROSTORNI UVJETI:	Prostor za rad u grupama s pomičnim stolovima i stolicama
CILJEVI:	• naučiti više o uključivim gradovima; • razmišljati o posebnim potrebama i kako pružiti građanima sve usluge na koje imaju pravo; • podizanje svijesti mladih ljudi o važnosti uključivog grada, posebice u smislu ispunjavanja potreba osoba s invaliditetom
Osnovne stečene kompetencije	☒ Sustavno razmišljanje ☒ Predviđanje ☒ Normativna kompetencija ☐ Strateška kompetencija ☐ Suradnja ☒ Kritičko razmišljanje ☒ Samosvijest ☐ Integrirani pristup rješavanju problema
PREDMETI:	
Uključeni COR-ovi	COR 4 – Kvalitetno obrazovanje COR 10 - Smanjene nejednakosti COR 11 - Održivi gradovi i održive zajednice COR 16 – Mir i pravda / snažne institucije
00:00 – 00:20	Izgradnja kuće • Zamolite jednog ili dvoje učenika da budu promatrači. Ostale učenike podijelite u 4 ili 5 grupa i zamolite ih da naprave kuću od recikliranih materijala, ljepila i žice (omogućite istu količinu i vrstu materijala svim grupama). Objasnite da u svakoj grupi moraju postojati 3 osobe koje simuliraju ove uvjete: jedna ima povez na očima, druga vezane ruke, a treća ne može pričati. Dajte učenicima 10 minuta da izgrade kuću. Pripazite na to je li netko u razredu slabovidan ili nijem i imajte na umu da je riječ o simulaciji. Završna diskusija: Kako je prošla aktivnost? Kakav je osjećaj biti fizički nesposoban učiniti isto što i kolege? Kako su ljudi s invaliditetom integrirani u grupu (ili nisu bili integrirani)? Zamolite promatrače da iznesu svoja mišljenja o tome kako su kolege s fizičkim nedostacima bili ili nisu bili uključeni u svaku grupu. 20 min
00:20 – 00:30	Svi sudjeluju Prikažite videozapis „Uključivanje osoba s invaliditetom“ (2’30) i naglasite važnost uvažavanja razlika i uključivanja svih u proces odlučivanja i provedbu aktivnosti. Videozapis je dostupan na: https://www.youtube.com/watch?v=rjluLV1F-UI, sadrži titlove na raznim jezicima. 10 min

00:30 - 00:55 Uključive zajednice

- U grupama učenici odgovaraju na pitanje: „Što je uključiva zajednica?“, a zatim iznose svoje ideje u završnoj raspravi. **Uključiva zajednica je zajednica koja promiče rast po načelu pravičnosti. „To je mjesto gdje svatko, bez obzira na ekonomski status, spol, rasu, etničku pripadnost ili religiju, ima mogućnost i pravo u potpunosti sudjelovati u društvenim, gospodarskim i političkim prilikama koje gradovi nude“ (UN-Habitat 2001). Uključiva zajednica stvara „sigurnu okolinu za život, s priuštljivim i jednakim pristupom gradskim uslugama (vodoopskrba, komunalne usluge, gospodarenje čvrstim otpadom, stambeni objekti i prometni sustav), socijalnim uslugama (zdravstvo, obrazovanje, kultura i javni prostor) i pruža jednake mogućnosti svim stanovnicima grada i ostalim gradskim korisnicima u svrhu optimalnog razvoja ljudskog kapitala te kako bi se osiguralo ljudsko dostojanstvo i ravnopravnost“.** (Prilagođeno iz Azijske banke za razvoj, 2017.)
- Na temelju Zajedničke aktivnosti broj 1 „Proučavanje COR-ova i COR-a 11“, pozovite učenike da preuzmu ulogu arhitekta i projektiraju uključivi grad u 10 minuta, uzimajući u obzir mjesta - školu, vrtove, bolnice, gradsku vijećnicu, religijske prostore (crkve...) -, ljude - djecu, mlade i starije osobe sa i bez tjelesnih i psihičkih zdravstvenih problema, različitih kultura, različite seksualne orijentacije... - i područja za intervenciju - siromaštvo, glad, prava, okoliš. Oni mogu pronaći nadahnuće u Zajedničkoj aktivnosti, ali ovaj put bi trebali koristiti svoju maštu i izgraditi posve drugačiji grad.
- Zamolite neke učenike da pokažu svoje crteže i objasne na koji način su njihovi gradovi uključivi.
25 min

00:55 - 00:60 Zaključak:

- Zamolite učenike da ukratko kažu kako bi gradovi mogli postati još uključiviji.
5 min

IDEJE ZA DODATNI RAD

- **Pogledajte videozapis „Semafor nas neće zaustaviti!“** (5'23) o skupini ljudi koji su se udružili kako bi svoj grad učinili uključivijim; video je dostupan ovdje:
- https://www.youtube.com/watch?time_continue=315&v=BQEf-y08-To i titlovi se automatski prevode na brojne jezike;
- **U školi napravite izložbu** crteža učenika;
- **Pozovite učenike da istraže i fotografiraju različita mjesta u svojoj zajednici, za koje misle da bi trebala postati uključivija.** Podijelite ove slike u razredu i izradite projekte (zagovaranje, senzibilizacija, itd.) kako biste doprinijeli tom poboljšanju.

PRIJEDLOZI PRILAGODBE ZA MLAĐE UČENIKE

- Pozovite stručnjaka da iznese neke ideje o tome kako grad može biti uključiv.

POVEZNICE NA DRUGE AKTIVNOSTI IZ EDUKATIVNOG MATERIJALA ZA NASTAVNIKE

- 1. 1. „PROUČAVANJE 17 COR-ova i COR-a 11“;
- 4.1 „SIGURNO I PRIMJERENO STANOVANJE“.

REFERENCE

- Aktivnost “Izgradnja kuće” inspirirana je priručnikom “Kako globalno? Omogućavanje globalnog učenja - priručnik za voditelje” str.62, dostupno na http://aidglobal.org/userfiles/FINAL_Manual_global_how_2pages_online-reading.pdf
- Prilagođeno iz Azijske banke za razvoj - dostupno na
- <https://www.adb.org/sites/default/files/institutional-document/223096/enabling-inclusive-cities.pdf>

NASTAVNI PLAN 1	
SOCIJALNO UKLJUČIVANJE	
NASLOV: PRIPADAM! – AKTIVNOST 1.3	
DOBNA SKUPINA:	11-18 godina
PROCIJENJENO TRAJANJE:	60 minuta za provedbu 5 minuta za pripremu (ispis i izrezivanje)
MATERIJALI:	PC, video projektor, zvučnici ili interaktivna ploča, prazan papir (po mogućnosti reciklirani), kemijske olovke, markeri Unaprijed pripremiti: ispisati i izrezati Prilog 6
PROSTORNI UVJETI:	Prostor za rad u grupama s pomičnim stolovima i stolicama
CILJEVI:	• istražiti različite dimenzije socijalnog uključivanja; • suosjećati s ljudima iz različitih društvenih situacija; • podizanje svijesti mladih o važnosti socijalnog uključivanja
Osnovne stečene kompetencije	☒ Sustavno razmišljanje ☒ Predviđanje ☐ Normativna kompetencija ☒ Strateška kompetencija ☒ Suradnja ☒ Kritičko razmišljanje ☒ Samosvijest ☐ Integrirani pristup rješavanju problema
PREDMETI:	
Uključeni COR-ovi	COR 4 - Kvalitetno obrazovanje COR 10 - Smanjene nejednakosti COR 11 - Održivi gradovi i održive zajednice COR 16 – Mir i pravda / snažne institucije
00:00 – 00:15	Socijalno što? • Napišite „Socijalno uključivanje” na ploču ili na list flipcharta i razmišljajte o tome što to znači: ideje, projekti, problemi koji učenicima padaju na pamet kada razmišljaju o tim riječima. Naglasite da je „socijalno uključivanje” proces koji osigurava da osobe izložene rizicima poput siromaštva i socijalne isključenosti dobiju priliku i resurse potrebne za potpuno sudjelovanje u gospodarskom, društvenom, političkom i kulturnom životu i da uživaju u životnom standardu koji se smatra normalnim u društvu u kojem žive”. (...) Ono „osigurava da ranjive skupine i osobe više sudjeluju u donošenju odluka koje utječu na njihove živote i da imaju pristup svojim temeljnim pravima” (Europska unija, 2010.). 15 min
00:10 – 00:15	Biste li se zaustavili? • Prikažite videozapis „Biste li se zaustavili kad biste vidjeli ovu djevojčicu na ulici? UNICEF” (3 '05) i pitajte učenike što misle o onome što su vidjeli. Videozapis je dostupan na https://www.youtube.com/watch?v=MQcN5DtMT-0 5 min
00:15 - 00:50	Sudjelovanje na skupštini • Podijelite razred u 5 grupa, od kojih svaka predstavlja jedan od likova koji se nalaze u Prilogu 6. Imajte na umu da se likovi mogu mijenjati prema vašim željama. Na primjer, možete odabrati gradonačelnicu i sl. • Dajte svakoj grupi karticu s njihovim likom i predložite sljedeću situaciju: „Stephen, Maria, Mario, Susan i Peter odabrani su kao predstavnici svojih udruga/entiteta na sastanku općine o lokalnoj socijalnoj politici. Gradonačelnik je najavio program od 50 milijuna eura za promicanje socijalnog uključivanja.

	- Tražio je njihovo mišljenje o mjerama koje smatraju da treba provesti/osnažiti u općini kako bi se zadovoljile potrebe najugroženijih skupina i koliko novca treba namijeniti svakoj od tih mjera." - Neka grupe razmisle o mjerama koje bi predložili za promicanje socijalnog uključivanja i navedu koji iznos (od spomenutih 50 milijuna) je potreban za te mjere. - Grupe, jedna za drugom, iznose svoje ideje i navode potreban iznos, ali prvo se moraju predstaviti, reći tko su, gdje volontiraju/rade i reći nešto o izazovima s kojima se suočavaju (svaka grupa bira svog predstavnika). - Moderator, u ulozi gradonačelnika, bilježi ideje na ploči ili listu flipcharta i zbraja sve predložene iznose. Ako je iznos veći od 50 milijuna eura, traži od grupa da prilagode svoje iznose kako bi ostali unutar iznosa od 50 milijuna eura. - Raspravu organizirajte na način da potaknete suradnju svih grupa i donesete zajednički zaključak o glavnim mjerama i raspodjeli novca. Napravite odgovarajuću atmosferu za igranje uloga, postavljajući stolove i stolice u obliku slova „U”, korištenje rekvizita, itd. Završna diskusija: Kako ste se osjećali u dodijeljenoj ulozi? Jeste li lik povezali sa stvarnim slučajevima ljudi koje poznajete? 35 min
00:50 - 00:55	Borba s krizom - Prikažite videozapis „Priča o socijalnoj i solidarnoj ekonomiji kroz borbu s krizom” (4'40). Videozapis je dostupan na https://www.youtube.com/watch?v=a6fTpAygSpk i ima titlove na brojnim jezicima. 5 min
00:55 - 00:60	Rasprava: Zašto je važno promicati socijalno uključivanje? Što ste naučili iz ove aktivnosti? 5 min Učitajte nekoliko fotografija učenika dok raspravljaju tijekom aktivnosti „Sudjelovanje na skupštini”.

IDEJE ZA DODATNI RAD

- Podijelite razred u dvije grupe. Jednu grupu zamolite da istraže postojeće lokalne političke programe koji promiču socijalno uključivanje** i podršku osobama koje imaju problema s drogama, alkoholom i mentalnim zdravljem, a drugu da istraže institucije koje u takvim situacijama pružaju podršku na lokalnoj razini. Nakon prikupljanja informacija, grupe iznose rezultate pred cijelim razredom. Potaknite kritičko razmišljanje dok raspravljate o ovom pitanju: jesu li ti programi dovoljni s obzirom na postojeće potrebe? Pomognite učenicima da identificiraju vrste aktivnosti koje mogu promicati (kampanja, pisanje pisma političarima, potpisivanje peticija, sudjelovanje u udrugama...). Zamolite učenike da odaberu jednu temu i jednu radnju (na primjer: pisanje pisma gradonačelniku u kojem traže dodatnu potporu za beskućnike) i provedu je u zajednici.

PRIJEDLOZI PRILAGODBE ZA MLAĐE UČENIKE

Umjesto gore spomenutog videozapisa, prikazite jedan s motivacijskom pričom „Najbolji motivacijski videozapisi za učenike” (3 '03), uz objašnjenje da su svakodnevne aktivnosti pojedinaca važne, ali kada društvo djeluje zajedno u udrugama, političkim strankama i drugim kolektivnim jedinicama, naša individualna snaga raste i promjene se mogu dogoditi na višoj razini. Videozapis je dostupan na <https://www.youtube.com/watch?v=Tjng5StX68g>.

POVEZNICE NA DRUGE AKTIVNOSTI IZ EDUKATIVNOG MATERIJALA ZA NASTAVNIKE

1. „PROUČAVANJE 17 COR-ova I COR-a 1”;
- 3.3 „IDENTITETI I KULTURNA RAZNOLIKOST”;
- 4.1 „SIGURNO I PRIMJERENO STANOVANJE”.

REFERENCE

Socijalno uključivanje, Europska unija - dostupno na http://ec.europa.eu/employment_social/esf/docs/sf_social_inclusion_en.pdf

1

STEPHEN JE BIVŠI OVISNIK A OPORAVIO SE KADA MU JE LOKALNA UDRUGA, S PROGRAMOM KOJEG JE FINANCIRALA DRŽAVA, POMOGLA U LIJEČENJU OVISNOSTI I PRONALAŽENJU POSLA NAKON ŠTO SE IZLIJEČIO. SADA JE VOLONTER U UDRUZI KOJA MU JE POMOGLA.

2

MARIA JE BILA ALKOHOLIČARKA 20 GODINA, ŽIVJELA JE NA ULICI I OPORAVILA SE TEK NAKON ŠTO SU LJUDI IZ KVARTA KONTAKTIRALI UDRUGU KOJA IMA PROGRAM KOJI UKLJUČUJE PSIHOLOŠKU PODRŠKU. DANAS ONA VODI DRUŠTVENO ODGOVORAN PROJEKT KOJI DAJE POTPORU OBITELJIMA RADNIKA KAD SE BORE SA ZDRAVSTVENIM PROBLEMIMA I IMAJU FINACIJSKIH POTEŠKOĆA.

3

MARIO, 80 GODINA, UGLAVNOM JE PROVODIO DANE U SAMOĆI DOK LOKALNA CRKVA NIJE OSNOVALA DNEVNI CENTAR I POČELA PROMICATI SINERGIJU SA ŠKOLAMA, OMOGUĆAVAJUĆI DJECI DA POSJEĆUJU CENTAR I RADE RAZNE AKTIVNOSTI SA STARIJIMA. MARIO SADA POMAŽE TIMU DNEVNOG CENTRA, KAO VOLONTER, DA U PROGRAM UKLJUČE ŠTO VIŠE ŠKOLA IZ OPĆINE.

4

SUSAN JE IZBJEGLICA. KADA JE IMALA 8 GODINA DOŠLA JE S OBITELJI U EUROPU (NAVESTI ZEMLJU) KAKO BI IZBJEGLA VJERSKI PROGON U KOJEM IM JE ŽIVOT BIO UGROŽEN. POČELA SE OSJEĆATI DOBRODOŠLOM I INTEGRIRATI U DRUŠTVO TEK NAKON ŠTO JE NJEZINA ŠKOLA IMPLEMENTIRALA JEZIČNE, KULTURNE I ANTI-BULLYING PROGRAME KAKO BI SVI U ŠKOLI (OD UČENIKA DO NASTAVNIKA) MOGLI RAZUMJETI NJEZINU KULTURU I PRUŽITI PODRŠKU NJENIM POTREBAMA U SMISLU KOMUNIKACIJE, ITD. SUSAN JE SADA UČITELJICA I U SVOJOJ ŠKOLI JE ZADUŽENA ZA SOCIJALNI PROGRAM POMOĆI IZBJEGLICAMA I MIGRANTSKIM OBITELJIMA.

5

PETAR JE IMAO PSIHIČKIH PROBLEMA I 6 GODINA JE ŽIVIO NA ULICI. NJEGOVI RODITELJI NIKAD NISU IMALI NOVACA ZA SPECIJALIZIRANE TERAPIJE A NIJE IMAO NI PODRŠKU U PRVIM GODINAMA ŠKOLOVANJA. SREĆOM, U JEDNOM TRENUTKU VLADA SE PROMIJENILA, A POLITIČKA STRANKA KOJA JE POBIJEDILA UVELA JE MNOGO NOVIH PROGRAMA UKLJUČUJUĆI I PROGRAM OBRAZOVNE PODRŠKE PUTEM UČITELJA ZA DJECU S POSEBNIM POTREBAMA KAO I PROGRAMOM PODRŠKE ZA SAMOSTALNI ŽIVOT OSOBA S MENTALNIM POTEŠKOĆAMA KOJI MU JE OMOGUĆIO DA STEKNE SVOJU NEOVISNOST I PRONAĐE ODGOVARAJUĆI POSAO. PETAR JE SADA AKTIVIST U NACIONALNOJ ORGANIZACIJI KOJA PROMIĆE VAŽNOST GLASOVANJA.

NASTAVNI PLAN 2

**SOCIJALNA I EKOLOŠKA
OTPORNOST**

NASTAVNI PLAN 2	
SOCIJALNA I EKOLOŠKA OTPORNOST	
NASLOV:	
STVORITE PRIČU/POVIJEST -AKTIVNOST 2.1	
DOBNA SKUPINA:	11-18 godina
PROCIJENJENO TRAJANJE:	60 minuta za provedbu 2 minute za ispis
MATERIJALI:	2-3 bijela lista papira za svakog učenika (po mogućnosti recikliranog), bo- jice, olovke i markeri Pripremiti unaprijed: 1 primjerak nedovršene priče „Velika klackalica planete” (Prilog 7) za svaku grupu
PROSTORNI UVJETI:	Učionica, po izboru zbog bolje atmosfere, ugodniji prostor s jastucima i glazbom
CILJEVI:	• predstaviti i približiti koncept održivosti; • osvijestiti vlastitu ulogu u postizanju održivijeg planeta; • zamisliti, vizualizirati i biti nadahnut za stvaranje održivijeg planeta
Osnovne stečene kompetencije	☒ Sustavno razmišljanje ☒ Predviđanje ☐ Normativna kompetencija ☐ Strateška kompetencija ☒ Suradnja ☒ Kriitičko razmišljanje ☒ Samosvijest ☒ Integrirani pristup rješavanju problema
PREDMETI:	
Uključeni COR-ovi	COR 2 - Iskorjenjivanje gladi COR 12 - Odgovorna potrošnja i proizvodnja COR 13 - Odgovor na klimatske promjene COR 14 - Život ispod vode COR 15 - Život na kopnu COR 17 - Partnerstvo za ciljeve
Opis aktivnosti:	
00:00 – 00:05	• Recite učenicima da ćete im ispričati priču. Ako koristite ugodniji pro- stor, potaknite učenike da se udobno smjeste na jastucima, puste neku glazbu, priguše svjetla i zatvore oči. • Pročitajte priču „Velika klackalica planete” (Prilog 7) • Istaknite da priča nema kraj i da ga moramo smisliti! • 5 min
00:05 – 00:10	• Svakom učeniku podijelite nekoliko listova papira (po mogućnosti re- cikliranog), bojice, markere i jednu olovku. • Objasnite da ćete ponoviti priču i da ovaj put mogu pisati bilješke ili crtati ono o čemu u tom trenutku razmišljaju, što osjećaju ili što ih se na bilo koji način dojmi dok čitate priču. Radite male stanke tije- kom čitanja, kako biste učenicima dali vremena za pisanje ili crtanje. • 5 min
00:10 – 00:25	• Podijelite učenike u grupe od četiri ili pet, ovisno o ukupnom broju učenika. • Potaknite ih da podijele svoje ideje, misli i crteže u grupi. • Zamolite ih da rade zajedno kako bi smislili kraj priče i zapisali ga! • 15 min
00:25 – 00:35	• Svaka grupa čita svoj kraj priče. • 10 min

00:35 – 00:60

Završna diskusija

- Zašto ste odabrali baš taj završetak? Koji završetak se čini održivijim? Ocijenite sve završetke na ljestvici od 1-5. Svoje odgovore morate opravdati snažnim argumentima! Što je motiviralo čovjeka da bude viši od ostalih stvorenja u šumi? **Napravite popis na ploči i nastavite razgovor. Dajte primjere iz stvarnog života, o tome kako je ravnoteža poremećena na zemlji (društveno, ekološki, gospodarski) zbog motiva koje ste spomenuli. Što možemo učiniti kako bismo održali i promicali ravnotežu/održivost?**
25min
- **Učitajte sadržaj**
- Učenici mogu učitati svoje završetke, počevši od onih održivijih prema manje održivima.
- Bilješke s diskusije učitajte na platformu. Možete koristiti e-ploču, spremati ih i učitati. U suprotnom bilješke možete pisati na ploči (ili pitati učenike da to učine) i učitati fotografije na platformu

IDEJE ZA DODATNI RAD

- Učenici stvaraju strip ili ilustriranu knjigu priče „Velika klackalica planeta” sa svojim završecima.
- Učenici od priče rade kazališnu predstavu. Još bolje ako mogu priču odglumiti bez završetka i uključiti publiku u smišljanje novih završetaka (pogledajte tehnike kazališta Forum).
- **Učenici traže slike, članke, videozapise ili kratke filmove koji pokazuju neravnotežu.** Također traže dobre primjere zajednica koje promiču ravnotežu i održivost. Svom razredu pružite sva objašnjenja, obraćajući pažnju na pouzdanost izvora informacija, autora slike, članka ili videozapisa i poruku koju nose. Zatim raspravite o različitim oblicima života i utjecaju na živote ljudi.

PRIJEDLOZI PRILAGODBE ZA MLAĐE UČENIKE

Nema potrebe za prilagodbom za mlađe učenike.

POVEZNICE NA DRUGE AKTIVNOSTI IZ EDUKATIVNOG MATERIJALA ZA NASTAVNIKE

- 1. „PROUČAVANJE 17 COR-ova I COR-a 11”;
- 1.1. „SUDJELUJEM”;
- 4.1 „SIGURNO I PRIMJERENO STANOVANJE”

REFERENCE

Cjelokupna aktivnost i priča „Velika klackalica planeta” dio su knjige „Aktivni građanin u učionici i izvan nje” ActionAid Hellas, koju su napisali Despoina Kardogerou, Dimitra Deroyianni, Mariza Tsachali, izdao Patakis, Atena, 2016.

Više o tehnikama kazališta Forum: <https://dramaresource.com/forum-theatre/>

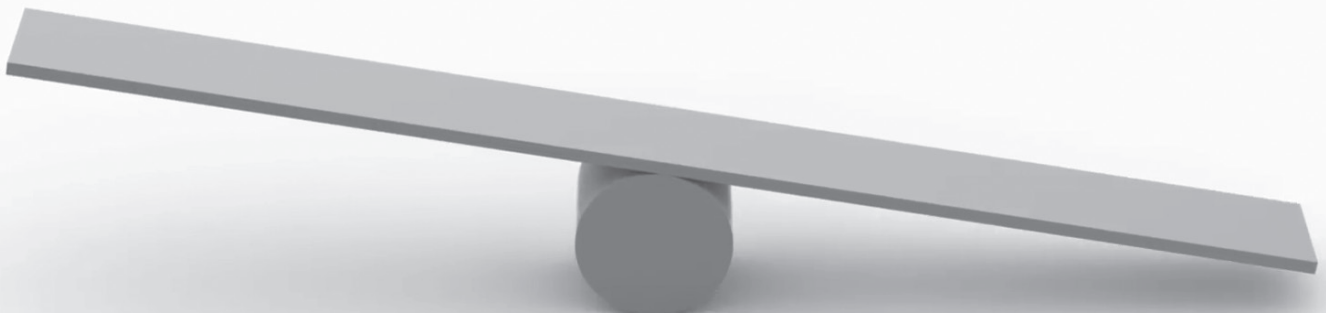
Igre za glumce i one koji to nisu, Augusto Boal, Routledge, London i New York, 2002.

Priča

Velika klackalica planeta

Kad je sve počelo, izgledalo je to ovako... Pored stabla Luna bilo je puno drugih stabala, manjih i većih, neka su imala bujne krošnje, druga su bila visoka i vitka, ali svi zajedno činili su Veliku šumu. U šumi su, naravno, živjela mnoga druga stvorenja, neka su pjevala, neka jecala, neka su ispuštala strašne zvukove dok su lebdjela, a neka su pak govorila poput nas. Njihova omiljena sprava za igru bila je klackalica. A kako se nisu mogli odlučiti tko će gdje sjesti, odlučili su sagraditi klackalicu na koju bi svi stali. Tako ste jednog dana na klackalici mogli vidjeti sovu, stablo kestena, čovjeka i cvijet. Drugi dan ste vidjeli potok, sa sokolom, kamenom i lanetom. Zajedno su stvorili novi način korištenja klackalice. Uspjeli su postići apsolutnu ravnotežu. Jedni drugima su pružali ono što je svakom od njih bilo potrebno, nitko nije bio lišen ničega. I tako je klackalica bila potpuno uravnotežena. Bilo je doista dojmljivo koliko je lako bilo klackalicu dovesti u ravnotežu i to se proćulo izvan granica šume.

Jednog dana čovjek se zapitao kako bi bilo da je malo viši od ostalih na klackalici. Sutradan je pokušao i svidjelo mu se. Ostala stvorenja su to vidjela, ali nitko ništa nije rekao. Čovjeku se ta nova ideja toliko svidjela da se sljedeći put kad je bio na klackalici popeo još više i ostao duže. Ostala stvorenja su opet to vidjela, ali i dalje nitko ništa nije rekao. Čovjek se u tom položaju osjećao tako dobro, da je počeo sanjati o tome kako bi mogao doći do vrha i tamo ostati zauvijek. I da! Ova mu se ideja svidjela još više. Kako bi to postigao, počeo se sve češće i češće penjati na klackalicu i uzimao je mnogo više nego što je trebao, bez da je davao. Posjekao je još stabala (iako nije znao što bi s njima), lovio je više ribe (iako ih nije mogao sve pojesti), i bjesomučno je uzimao od zemlje sve što je zemlja davala. I dani su prolazili i postajali godine, a nitko više nije pričao o ravnoteži klackalice. Nitko ili možda...

NASTAVNI PLAN 2	
SOCIJALNA I EKOLOŠKA OTPORNOST	
NASLOV:	
PORUKA U BOCI - AKTIVNOST 2.2	
DOBNA SKUPINA:	11-18 godina
PROCIJENJENO TRAJANJE:	60 minuta za provedbu 15 minuta za pripremu, odnosno sakupljanje smeća i pisanje podataka na „etiketama“ (Prilog 8). Razmislite o dodatnom vremenu za pripremu ako želite potražiti druge podatke koje ćete napisati na etiketama
MATERIJALI:	Osobno računalo, video projektor, zvučnici ili interaktivna bijela ploča, prazni papir (po mogućnosti reciklirani), kemijske olovke, markeri Unaprijed pripremiti: smeće koje će biti razbacano po učionici (tj. boce od vode i sokova, limenke, plastična ili druga ambalaža, plastične vrećice, staklene boce, slomljene plastične igračke, plastične čaše, itd.). Etikete sa statističkim podacima o odlaganju otpada koje treba staviti na smeće (vidi Prilog 8) Isprintani umjetnički rad Chrise Jordana u slučaju da nemate projektor: http://www.chrisjordan.com/
PROSTORNI UVJETI:	Tipična učionica - nema potrebe za posebnim uvjetima
CILJEVI:	- naučiti više o količinama otpada i gospodarenju otpadom diljem svijeta; - razmotriti utjecaj odlaganja otpada; - shvatiti važnost održivog gospodarenja otpadom
Osnovne stečene kompetencije	☒ Sustavno razmišljanje ☒ Predviđanje ☒ Normativna kompetencija ☐ Strateška kompetencija ☒ Suradnja ☒ Kritičko razmišljanje ☒ Samosvijest ☒ Integrirani pristup rješavanju problema
PREDMETI:	
Uključeni COR-ovi	COR 3 - Zdravlje i dobrobit COR 6 - Pitka voda i higijenski uvjeti COR 10 - Smanjenje nejednakosti COR 12 - Odgovorna potrošnja i proizvodnja COR 13 - Odgovor na klimatske promjene COR 17 - Partnerstvo za ciljeve
Opis aktivnosti:	
00:00 – 00:25	Priprema prije provođenja aktivnosti: - Napišite sve statističke podatke na komadić papira/etiketu i zalijepite na svaki komad smeća (npr. uz pomoć papirnate ljepljive trake). Razmjestite smeće po učionici. Želite stvoriti dojam da je učionica puna smeća poput prljave ulice. Projicirajte rad Chrise Jordana na ploči i pričekajte učenike da uđu u učionicu. Možda biste mogli početi s njegovim djelima koja prikazuju boce od vode, koja je jedna od najčešćih komada smeća http://www.chrisjordan.com/gallery/rtn2/#water-bottles - Započnite sat kao i obično. Učenici ulaze u razred i vi započnete sa svojim predavanjem bez spominjanja smeća na podu. - Objasnite učenicima da ćete dan započeti umjetnošću. Recite im da ste jako uzbuđeni i impresionirani radom umjetnika Chrise Jordana.

	- Zamolite ih da pogledaju sliku na ploči i pokušaju shvatiti što ona prikazuje i kako je napravljena. Povećajte polako da biste otkrili smeće koje je umjetnik koristio. Kad je sve jasno vidljivo, razgovarajte o tome kakvu poruku umjetnik želi prenijeti. Redoslijed aktivnosti može se promijeniti ovisno o tome u kojem trenutku učenici pitaju o smeću na podu. - Kad god učenici pitaju o smeću na podu, odgovorite: Zašto ste tako iznenađeni? Cijeli planet je pretrpan ovakvim smećem, samo ga ne vidite. Ako mi ne vjerujete, podignite komad smeća s poda i pročitajte podatke na etiketi. Statistika u prilogu je indikativna. Možete istražiti i dodati zanimljive činjenice iz svoje zemlje i relevantne za smeće koje želite prikazati. 25 min
00:25 – 00:40	Završna diskusija: Što vas se najviše dojmilo od onoga što ste pročitali? Koliko od navedenih stavki smeća upotrebljavate dnevno? Vi sami, vaša obitelj, u školi? Želite li živjeti u okolini punoj smeća? Mnogo je mjesta diljem svijeta gdje ljudi doslovce žive u smeću. Znaš li što se događa s našim otpadom? 15 min
00:40 – 00:60	- Razgovarajte s učenicima o sljedećem: predmeti bačeni u smeće često se odvoze na odlagalište gdje dugo vremena ostaju netaknuti ili se smeće spali u spalionici, a pepeo se odvozi na odlagalište. Jedan dio smeća se reciklira u zemljama koje su ga proizvele ili odvozi na recikliranje izvan EU. - Navedite primjer Kine i pogledajte ovaj videozapis https://www.youtube.com/watch?v=sfeHsl4F-TE. U siječnju 2018. Kina je zabranila uvoz 24 vrste otpada za recikliranje iz europskih zemalja. Diskusija: Zašto je Kina donijela tu odluku? Kako će to utjecati na europske zemlje? Kako će iste reciklirati vlastiti otpad? Kakva bi rješenja za gospodarenje otpadom vi predložili za vašu zemlju? - Napravite prijedloge za svaku od sljedećih kategorija: pojedinci, školski život, tvrtke i proizvođači, vlade. Naglasite da je prije nego se odlučimo za recikliranje, vrlo važno smanjiti količinu otpada. 20 min Učitajte fotografiju učionice s učenicima tijekom aktivnosti. Objavite bilješke s konačnim prijedlozima. Možete koristiti e-ploču, spremiti ih i onda učitati. Ili možete bilješke pisati na ploči (ili zamoliti učenike da to učine) i fotografije učitati na platformu.

IDEJE ZA DODATNI RAD

- Pogledajte „Trashed“ Jeremyja Ironsa <https://www.youtube.com/watch?v=bKkRD9I8KII> (videozapis je na talijanskom jeziku, pronađite verziju na engleskom ili na vašem jeziku, ako postoji)
- Istražite sustav gospodarenja otpadom u području u kojem živite ili u vašoj zemlji.** Kako se sakuplja smeće? Posjetite postrojenje za recikliranje. Intervjuirajte osobu koja radi s odlaganjem otpada. Pokušajte pronaći predmet koji najčešće završi u smeću a mogao bi se reciklirati.
- Pogledajte zemlje u razvoju.** Imaju li sve sustav za gospodarenje otpadom? Ako da, koji su to sustavi? Pronađite zanimljive informacije na: <https://www.oxfamitalia.org/documento/waste-management-capacity-building-ekurhuleni-south-africa/>
- Kako funkcionira sustav gospodarenja otpadom u izbjegličkim kampovima?** Pogledajte ovaj tehnički briefing <https://policy-practice.oxfam.org.uk/publications/domestic-and-refugee-camp-waste-management-collection-and-disposal-126686> i pogledajte ovaj videozapis u kojem se vidi kako je gospodarenje otpadom povezano s otpornošću
<https://www.youtube.com/watch?v=4rcWLy2MgDQ>
- Istražite koliko je vremena potrebno da se različiti predmeti razgrade.** Napravite popis s dva stupca, jedan u kojem ćete upisati vrijeme za koje ste mislili da je potrebno, a u drugi stvarno potrebno vrijeme za razgradnju. Odaberite predmete koji se najčešće bacaju.
- Organizirajte dan/piknik bez otpada ili dan/piknik bez plastike.**
- Koristite smeće za stvaranje recikliranog umjetničkog djela.** Potražite nadahnuće u radu Mohameda Sulemaina, izbjeglice iz Saharawija https://www.youtube.com/watch?v=zVLubj_F23k&feature=youtu.be
- Organizirajte dan u kojem ćete vršiti rad za opće dobro.** Odaberite područje i očistite ga od otpada! Povežite se s drugim lokalnim udrugama koje rade na tome, zajedno smo jači!

PRIJEDLOZI PRILAGODBE ZA MLAĐE UČENIKE

Usredotočite se na određenu kategoriju otpada, tj. papir ili plastiku tijekom cijele aktivnosti.
Usredotočite se samo na održiva rješenja iz osobnog i školskog života.

POVEZNICE NA DRUGE AKTIVNOSTI IZ EDUKATIVNOG MATERIJALA ZA NASTAVNIKE

- 1. „PROUČAVANJE 17 COR-ova I COR-a 11“;
- 4.2. „ONEČIŠĆENJE ZRAKA“;
- 4.3. „KATASTROFE UZROKOVANE VODOM“ - Možete ilustrirati umjetničko djelo „Nakon Katrine: Portreti gubitka uslijed neprirodne katastrofe (2005)“ <http://www.chrisjordan.com/gallery/katrina/#reddoor> za razgovor o katastrofama koje uzrokuje voda u zapadnom svijetu.

REFERENCE

Mediterranean Food (Mediterranska hrana), Michael Scoullou-Vasiliki Malotidi, edukativni materijal, Povijesna, ekološka, zdravstvena i kulturna dimenzija, Atena, 2007.

Waste in our life (Otpad u našem životu), Michael Scoullou-Dimitris Papadopoulos, Argyro Alampai i Vasiliki Malotidi, edukativni materijal, udžbenik, Atena, 2007.

PRILOG 8 - ETIKETE SA STATISTIČKIM PODACIMA**ETIKETE sa statističkim podacima**

- Svake se minute kupuje milijun plastičnih boca diljem svijeta, a ta brojka će skočiti za još 20% do 2021. godine.
- Svjetska konzumacija piva i gaziranih sokova godišnje treba oko 200 milijardi aluminijskih limenki. To je 6.700 limenki svake sekunde - dovoljno da se obiđe planet svakih 17 sati.
- Ako spriječimo bacanje jedne tone prehrambenog otpada, eliminirat ćemo 4,2 tone CO₂.
- Koristimo 5 trilijuna plastičnih vrećica godišnje! To je 160.000 u sekundi! I preko 700 godišnje za svaku osobu na planeti.
- 50% otpada tvrtki čini papir.
- Papir čini 25% otpada na odlagalištima i 33% komunalnog otpada.
- Svake godine konzumiramo gotovo 560 milijuna tona papirnatih proizvoda.
- 2015. godine EU je generirala 167 kg ambalažnog otpada po stanovniku (varira od 51,2 kg po stanovniku u Hrvatskoj i 222,2 kg po stanovniku u Njemačkoj).
- Od 2006. do 2015. godine, papir i karton bili su glavni otpadni ambalažni materijal u EU (34,8 milijuna tona 2015. godine), slijede plastika i staklo (15,9 odnosno 15,8 milijuna tona).

NASTAVNI PLAN 2	SOCIJALNA I EKOLOŠKA OTPORNOST
NASLOV:	ODRŽIVI PRIJEVOZ - AKTIVNOST 2.3
DOBNA SKUPINA:	11-18 godina
PROCIJENJENO TRAJANJE:	60 za provedbu 2 minute za pripremu (ispis)
MATERIJALI:	Osobno računalo, video projektor, zvučnici ili interaktivna bijela ploča, prazan papir (po mogućnosti reciklirani), kemijske olovke, markeri. Tablica „Kada se krećemo“ (Prilog 9), Shema održivosti (Prilog 10) koja će biti prikazana na zaslonu Unaprijed pripremiti: ispišite kartice s tekstovima o 3 grada prvaka (Prilog 11)
PROSTORNI UVJETI:	Prostor za rad u grupama s pomičnim stolovima i stolicama
CILJEVI:	• razmišljati o tome što znači „održivi prijevoz“; • iznijeti ideje i prijedloge o vlastitom gradu/zajednici i promicati niske emisije ugljika na lokalnoj razini; • osjećati se odgovorno za ekološki i društveni utjecaj vlastitog individualnog načina života
Osnovne stečene kompetencije	☒ Sustavno razmišljanje ☒ Predviđanje ☐ Normativna kompetencija ☒ Strateška kompetencija ☒ Suradnja ☒ Kritičko razmišljanje ☒ Samosvijest ☐ Integrirani pristup rješavanju problema
PREDMETI:	
Uključeni COR-ovi	COR 7 - Pristupačna i čista energija COR 9 - Industrija, inovacije i infrastruktura COR 13 - Odgovor na klimatske promjene COR 17 - Partnerstvo za ciljeve
Opis aktivnosti	
00:00 – 00:20	Prijevoz koji koristimo i njegov utjecaj na okoliš • Zamolite učenike da nacrtaju tablicu u svojim bilježnicama prema predlošku „Kada se krećemo“ (Prilog 9). Neka tablicu popune prema načinu na koji se oni i njihova obitelj kreću u tipičnom danu. Potaknite ih da navedu kretanje i prijevoz ne samo do škole i natrag, već i do drugih svakodnevnih aktivnosti (izvannastavne aktivnosti, izlasci, izleti, odlazak roditelja na posao, itd.). • Pomoću ovog online kalkulatora možete ustanoviti emisije CO₂ za svaki pokret koji učine. Znaju li učenici što su emisije CO₂? Neka pokušaju sami objasniti. U suprotnom, vi im dajte objašnjenje (možete upotrijebiti ovu definiciju https://study.com/academy/lesson/carbon-dioxide-lesson-for-kids-definition-facts.html). https://calculator.carbonfootprint.com/calculator.aspx. • Zamolite učenike da podijele s razredom bilješke o svom prijevozu i na ploči ili flipchartu zabilježe sve različite načine na koji se učenici i njihove obitelji kreću. • Napravite upitnik o tome na koji način većina učenika dolazi u školu (koliko ih dolazi automobilom /pješice/autobusom/biciklom ili romobilom, itd.). Napišite na ploču rezultate iz upitnika. • Sada pitajte učenike: Koji je od načina prijevoza napisanih na ploči najodrživiji? (prijelazno pitanje) • 20 min

00:20 – 00:50	• Otkrijte što je „održivi prijevoz” • Napišite na ploči pojam „održivi prijevoz” i zamolite učenike da o tome započnu idejni razgovor (brainstorming). Možete upotrijebiti shemu održivosti (gospodarstvo, društvo, planet) iz Priloga 10 kako biste ih potaknuli da iznesu svoje ideje na tu temu. • Podijelite učenike u 3 grupe i podijelite jednu karticu „Gradovi prvaci” svakoj grupi (Prilog 11). Objasnite da se na svakoj kartici nalazi grad koji je prvak u području „održivog prijevoza” prema indeksu mobilnosti 2017. https://www.arcadis.com/assets/images/sustainable-cities-mobility-index_spreads.pdf • Neka pročitaju kartice s gradovima u grupama, a zatim dopune početni idejni razgovor s novim idejama koje su dobili nakon proučavanja najboljih praksi drugih gradova. • Kako održivi prijevoz pridonosi COR-u 11? Razmislite o tome i napišite svoje misli na ploču ili na flipchartu. • Možete se vratiti i na sve načine prijevoza koje učenici i njihove obitelji koriste a koje su napisali na ploči, i napraviti hijerarhiju počevši od manje „održivog” prijevoza do „najodrživijeg” i objasniti razloge. 30 min
00:50 – 00:60	Završna diskusija: • <i>Zašto je važno smanjiti emisije CO₂? Koliko je održiv način kretanja u našoj zajednici/gradu/državi? Koje bi prakse koje su usvojile druge zemlje ili koje ste predložili bilo moguće implementirati u našoj zajednici?</i> 10 min Učitajte fotografiju učenika tijekom aktivnosti „Gradovi prvaci”. Objavite odgovore na pitanje „Kako održivi prijevoz pridonosi razvoju COR-a 11”? Možete koristiti e-ploču, spremiti bilješke i potom ih učitati. Ili možete pisati bilješke na ploči (ili zamoliti učenike da to učine), te fotografiju učitati na platformu.

IDEJE ZA DODATNI RAD

- **Napravite kampanju „Šetnja do škole”** ili bilo kakvu drugu kampanju vezano za „hodanje” ili „vožnju biciklom”.
- **Provedite anketu u cijeloj školi o tome kako se učenici i njihove obitelji kreću** u svakodnevnom životu. Napravite plakat za promicanje održivijeg načina prijevoza.
- **Učinite moj grad prvakom!** Napišite pismo lokalnoj vlasti u kojoj predlažete izradu strategije za „održiviji prijevoz” u vašem gradu.
- **Zamolite od učenika da razmišljaju o zemljama u razvoju.** Proizvode li zemlje u razvoju istu količinu CO₂? Koje vrste prijevoza koriste njihovi stanovnici? U čemu se razlikuju od vaše zemlje? Tko ima isti ugljični otisak?

PRIJEDLOZI PRILAGODBE ZA MLAĐE UČENIKE

Odaberite manje stupaca iz tablice „Kada se krećemo...”. Istražite jednu po jednu kategoriju. Napravite sažetke za 2 grada

LINK TO OTHER TBP ACTIVITIES

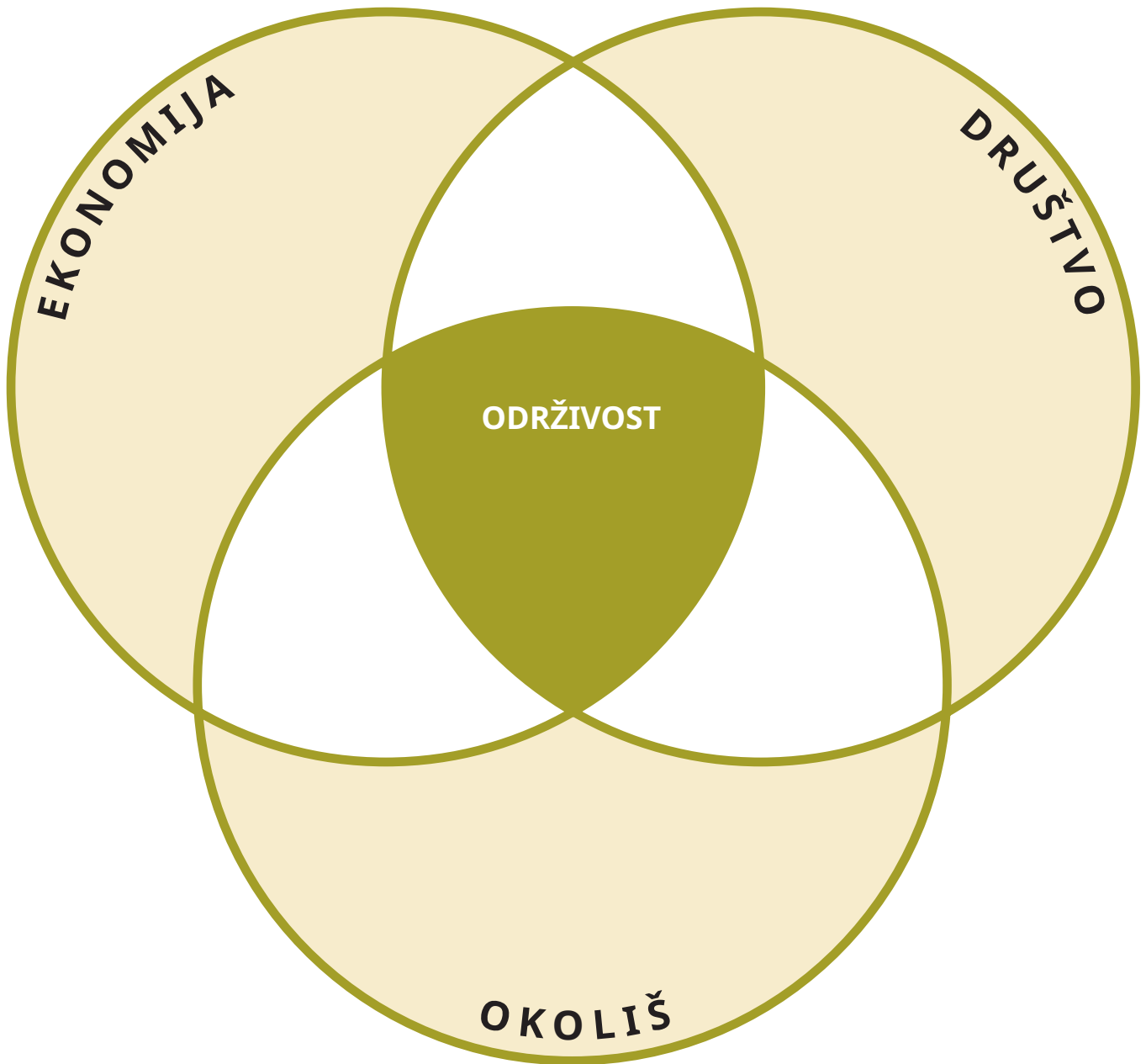
- 1. „PROUČAVANJE 17 COR-ova I COR-a 11”;
- 1.2. „BUDI UKLJUČIV”;
- 4.1 „SIGURNO I PRIMJERENO STANOVANJE”;
- 4.2 „ONEČIŠĆENJE ZRAKA”

REFERENCE

Sve gore navedene poveznice.

[illegible]

TRI STUPA ODRŽIVOSTI

HONG KONG

(Broj jedan za ljude)

Photo: <https://commons.wikimedia.org/>

Hong Kong je jedan od najgušće naseljenih gradova na planeti. No, suočava se s jedinstvenim izazovima u pronalaženju učinkovitog sustava prijevoza za potrebe svojih 7,3 milijuna ljudi. Sustav javnog prijevoza u Hong Kongu svakodnevno koristi otprilike 12,6 milijuna putnika, a masovni željeznički prijevoz prepoznat je kao jedan od najučinkovitijih na svijetu. Javni je prijevoz relativno jeftin u usporedbi s drugim svjetskim gradovima i smatraju ga izvrsnim! Bilo da odaberete vlak, tramvaj, autobus ili taksi, svako prijevozno sredstvo je čisto, učinkovito, brzo i, što je najvažnije, stiže na vrijeme. Masovni željeznički prijevoz sastoji se od tri različita sustava vlakova. To su podzemna, nadzemna i laka željeznica. Sustav obuhvaća sve glavne četvrti u Hong Kongu i zasigurno je jedan od najučinkovitijih načina da se krećete gradom. Autobusi i minibusovi: autobusne linije pokrivaju gotovo čitav Hong Kong. Nešto jeftiniji od željeznice, autobusi u Hong Kongu sjajan su način za kretanje po gradu - a pružaju i nevjerojatan pogled.

Zanimljivosti

- Manje od petine ljudi u Hong Kongu ima automobil.
- U usporedbi s europskim gradovima, putovanje biciklom je rijetko. To je djelomično posljedica klime i topografije grada, ali grad nije poduzeo ništa po pitanju poticanja korištenja bicikala u gradskom prijevozu.

ZURICH

(Broj jedan za uštedu)

Photo: <https://commons.wikimedia.org/>

<https://en.reset.org/blog/zurich-transportation-going-sustainable-way-10212014>

Zürich je najveći grad u Švicarskoj sa 415.000 stanovnika, znatno više od službenog glavnog grada Berna. Broj stanovnika premašuje broj ljudi koji rade u Zürichu (450.000) i broj stanovnika šireg gradskog područja Züricha (preko milijun).

- Parkirališta u gradu ostala su na minimumu iz 1996., kada je grad slobodne prostore namijenio za korištenje ljudima, ali ne i njihovim automobilima.
- Restriktivna politika parkiranja u centru grada ostvarena je putem referendumu i sada je ograničena na samo jedno parkirno mjesto na 1200 m².
- Vodeći broj korisnika javnog prijevoza u Europi, pristupačna prometna infrastruktura i ograničeno korištenje automobila usprkos visokom standardu.
- (a) Servisiranje stambenih četvrti putem autobusnih linija, (b) velik broj i frekvencija linija, (c) pokrivenost tijekom dana i noći, (d) široka pokrivenost, (e) integrirane putne iskaznice za javni prijevoz, (f) cijelo niske cijene putnih karata, (g) istraživanje potreba kupaca i (h) opsežna komunikacija s građanima putem medija, uključujući izravni marketing.

Dok tramvaji, autobusi, gradski vlakovi, pa čak i brodovi i žičare već čine čvrstu i učinkovitu mrežu javnog prijevoza, još uvijek postoji prostor za daljnji razvoj. Planira se još tramvajskih i željezničkih linija, a cjelokupna mreža Züricher Verkehrsbetriebe (sustav javnog prijevoza) proširit će se izgradnjom dodatnih linija.

Ostale mjere usmjerene na poboljšanje ekološke održivosti sustava uključuju zamjenu dizelskih autobusa trolejbusima i poticanje kućanstava bez automobila.

Sustav je toliko učinkovit da je čak bio na udaru kritika zbog favoriziranja pješaka i javnog prijevoza. S druge strane, uspjeli su zadržati stopu vlasništva automobila u gradu ispod 50 posto, što je zasigurno veliki uspjeh.

FRANKFURT

(Broj jedan za planet)

Zahvaljujući svom položaju na raskrižju nekoliko europskih trgovačkih ruta, Frankfurt je međunarodno financijsko i trgovačko središte i dom je nekoliko važnih europskih institucija. Slijedom toga, broj putnika je značajan: oko 350.000 ljudi dolazi u Frankfurt radi posla, što broj stanovnika grada povećava na gotovo milijun.

Oko polovice površine Frankfurta je „zeleno“, prema podacima gradskog odjela za zaštitu okoliša, koji bilježi da je 52 posto gradskog područja namijenjeno rekreaciji i neutraliziranju klimatskih promjena. Sastoji se od parkova, šuma, poljoprivrednog zemljišta, voćnjaka, travnjaka, gradskih vrta i vrtova za hobbije, travnjaka uz cestu i vodenih dijelova. U posljednjih 25 godina grad je uspostavio vlastitu agenciju za energiju i osnivač je Saveza europskih gradova u borbi protiv klimatskih promjena, zalažući se za smanjenje emisija ugljičnog dioksida za 10% godišnje, što znači da će do 2030. postići smanjenje od 50%.

Općina ima za cilj da sva potrošena energija dođe iz obnovljivih izvora do 2050. godine, što znači smanjenje emisije od 95%.

Radi se na razvijanju uže mreže javnog prijevoza s većom frekvencijom, uz proširenje na postojeće željezničke linije i planiranje novih linija. Kružne željeznice i tangencijalne linije bit će stvorene u svrhu decentraliziranja prometa, a kolodvori će se povećati kako bi mogli primiti redovne gradske vlakove i međugradski promet. Grad također ima za cilj smanjiti cestovni promet ograničavanjem broja novih parkirnih mjesta u središtu grada i organizacijom parkirnog sustava koji daje prednost stanicama a ne putnicima. Grad također prati strategiju e-mobilnosti koja ne samo da podupire električna vozila, nego i potiče upotrebu električnih bicikala; za obje vrste prijevoza se gradi više stanica za punjenje.

NASTAVNI PLAN 3

**ZAJEDNICE:
UVAŽAVANJE I
VALORIZACIJA
KULTURNE I ETNIČKE
RAZNOLIKOSTI**

NASTAVNI PLAN 3	ZAJEDNICE: UVAŽAVANJE I VALORIZACIJA KULTURNE I ETNIČKE RAZNOLIKOSTI
NASLOV:	STEREOTIPI I PRESUDE KAO PREPREKA KULTURNOJ RAZNOLIKOSTI - AKTIVNOSTI 3.1
DOBNA SKUPINA:	11-18 godina
PROCIJENJENO TRAJANJE:	60 minuta za provedbu 5 minuta za ispis
MATERIJALI:	Ploča, papir, kemijska olovka, ljepljiva traka, ljepljivi jastučići, prikaz Priloga 13 i 14 Unaprijed pripremiti: ispisati i izrezati različite riječi za crtanje (Cultionary), tako da izgledaju poput papirića (kartica), ispišite pojedinačne i grupne obrasce za aktivnost „Eurorail“ (vidi Prilog 12)
PROSTORNI UVJETI:	Movable tables, movable chairs and space to work in groups.
CILJEVI:	• uvesti temu razgovorom o različitim kulturama i manjinama i njihovoj percepciji o tome; • raditi s predstavnicima manjinskih skupina i suočiti se s različitim vrijednostima i stereotipima sudionika; • razumjeti kako funkcioniraju stereotipi i kakav je njihov utjecaj u multikulturalnom društvu
Osnovne stečene kompetencije	☒ Sustavno razmišljanje ☐ Predviđanje ☒ Normativna kompetencija ☐ Strateška kompetencija ☒ Suradnja ☐ Kritičko razmišljanje ☒ Samosvijest ☐ Integrirani pristup rješavanju problema
PREDMETI:	
Uključeni COR-ovi	COR 4 - Kvalitetno obrazovanje COR 5 - Rodna ravnopravnost COR 10 - Smanjene nejednakosti COR 16 - Mir i pravda / snažne institucije
Opis aktivnosti:	
00:00 – 00:20	Aktivnost „Cultionary“ • Zamolite učenike da formiraju grupe od 4 do 6 osoba. • Neka uzmu nekoliko listova papira (po mogućnosti recikliranog) i olovku te sjednu udaljeni jedni od drugih. • Dajte svakoj grupi skup kartica s riječima za pogađanje s donjeg popisa i objasnite im da mogu kartice čitati samo jednu po jednu i samo kada moderator kaže da mogu početi. Različitim grupama možete dati i neke zajedničke riječi. Tako će moći usporediti različita tumačenja iste riječi. • Pravila: Recite učenicima da izaberu predstavnika koji će nacrtati prvu riječ, dok ostali članovi grupe pokušavaju pogoditi. Mogu se crtati samo slike, nisu dopušteni brojevi ni riječi. Ne smije se govoriti, samo potvrditi točan odgovor. Ostali članovi grupe mogu samo izgovarati ponuđena rješenja, ne smiju postavljati pitanja. Važno je dopustiti grupi da se uhoda u aktivnost i moderira samu sebe, a ne ocjenjivati crteže. Ovaj pristup će biti koristan u procesu rasprave. • Kada netko pogodi o kojoj se riječi radi, grupa odabire drugog člana za crtanje. Novi crtač gleda sljedeću karticu. Imajte na umu da će učenici koje se smatraju lošim crtačima, nastojati izbjeći crtanje. Uvjerite ih da ne tražite umjetnička djela i svih potičite da se okušaju u crtanju. Ključna je jednostavnost: neka crtež bude jednostavan! • Neka onaj koji crta, nakon svakog pogađanja, na svom crtežu napiše o kojoj se riječi radi, bez obzira je li crtež završen.

- Na kraju igre, zamolite grupe da postave na panou/ploči svoje slike kako biste usporedili i razmotrili različita tumačenja i slike riječi. Razgovarajte o tome zašto su odlučili nacrtati određenu riječ na baš takav način i sl.
- Primjeri riječi (popis riječi može se prilagoditi prema nacionalnom/ lokalnom kontekstu):
 - rasizam
 - razlika
 - obrazovanje
 - diskriminacija
 - antisemitizam
 - migrant
 - sukob
 - europski
 - državljanin (države u kojoj se aktivnost odvija)
 - okoliš
 - održivost
 - jednakost
 - seljak
 - siromaštvo
 - musliman
 - muslimanka
 - homoseksualna osoba
 - kultura
 - mir
 - pravda
 - raznolikost
 - HIV pozitivna osoba
 - Rom
 - Japanac
 - Rus
 - Afrikanac
 - Amerikanac
 - ljudska prava
 - mediji
 - turist
 - stranac
 - solidarnost
 - izbjeglica
 - slijepa osoba
 - ljubav
 - Arapin
 - Moldavac
 - osoba koja radi kućanske poslove
- Ova aktivnost će vjerojatno iznjedrati najbliže i najopćenitije stereotipe koje imamo o drugim ljudima, uključujući strance ili manjine. Vrlo je kreativna i zabavna. Međutim, vrlo je važno da se aktivnost ne zaustavi na crtežima, već da se potakne razmišljanje o rizicima koje donose stereotipi, kao i odakle crpimo slike (koje odražavaju naše stereotipe). Svi trebamo stereotipe kako bismo se mogli povezati s okolinom i ljudima koji nas okružuju. Svatko od nas ima i nosi stereotipe, što nije samo neizbježno već i neophodno. Stoga treba izbjegavati svaku osudu stereotipa koje sudionici imaju. Ono što procjena i rasprava trebaju potaknuti je da moramo biti svjesni da su stereotipi upravo to: slike i pretpostavke koje često nemaju mnogo veze sa stvarnošću. Biti svjestan stereotipa i rizika koji oni nose, najbolji je način za sprečavanje predrasuda koje dovode do diskriminacije. Molimo da uzmete u obzir da je dekonstruiranje stereotipa poučno samo po sebi i to treba činiti oprezno, kako je već gore navedeno, kako bismo izbjegli njihovo jačanje.

20 min

00:20 – 00:50	Aktivnost „Eurorail à la carte“ - Dajte primjerak obrasca aktivnosti svakom učeniku (vidi Prilog 12, individualni obrazac). - Opišite kratko scenarij i recite im da pročitaju opise ljudi. - Zamolite učenike da odaberu tri osobe s kojima bi najradije dijelili šator i tri osobe s kojima bi najmanje željeli dijeliti šator. Dajte im 7 minuta. - Zatim formirajte grupe od 4-5 učenika i dajte im obrazac namijenjen grupama (vidi Prilog 12, grupni obrazac). - Neka otkriju svoj odabir i navedu razloge za isti. Zatim ih zamolite da pokušaju postići konsenzus o zajedničkom popisu s tri najpoželjnije i tri najmanje poželjne osobe za dijeljenje šatora. Dajte im 12 minuta za ovaj dio aktivnosti. - U zajedničkoj raspravi, svaka grupa predstavlja svoje zaključke. Razgovarajte o glavnim čimbenicima koji su odredili njihove odluke kao pojedinaca i kao grupe. Potaknite razmišljanje o sljedećim pitanjima, ovisno o izboru grupe: mogu li spol/seksualna orijentacija/vjersko opredjeljenje/struka/zdravstveni status odrediti osobu? Je li osoba „bolja“ ili „gora“ ovisno o gore navedenim stavkama? Utječu li naše porijeklo i kontekst u kojem živimo (iskustva, znanja ...) na naše poimanje drugih? - Cilj je da sudionici razmišljaju o predrasudama koje su povezane sa stereotipima. 30 min
00:50 – 00:60	Završna diskusija: <i>Je li vam se svidjela aktivnosti? Što vam se najviše svidjelo? Kako ste nacrtali crteže? Zašto ste neke riječi odabrali, a druge ne? Tko je zabrinut zbog stereotipa? Razmislite o svom gradu u ovom kontekstu. Koje su posljedice stereotipa i predrasuda za kulturnu raznolikost? Koji su rizici nedostatka kulturne raznolikosti u nekom gradu?</i> 10 min 📄 Učitajte sadržaj 1. Fotografije nekih odabranih riječi i crteža koji prikazuju stereotipe i 2. Fotografiju bilješki iz rasprave (u slučaju korištenja ploče) ili dokumenta u kojem su sadržane.

IDEJE ZA DODATNI RAD

- Učenici mogu potražiti neke primjere iz svog okruženja** (škola, udruga, grad, itd.) koji šire stereotipe (slike, novine, videozapisi, itd.). Predložite im da ih učitaju na platformu u odabranom obliku s komentarom/ pozitivnom porukom u svrhu borbe protiv stereotipa koje šire mediji. Tko su najčešće žrtve tih predrasuda i stereotipa?
- Možete pisati pismo medijima u kojem tražite da se izbjegne korištenje stereotipa** ili prepravite neki članak na način da uklonite stereotipe: kako vam se čini? Pošaljite ga medijima!
- Zamolite učenike da se pretvaraju da su novinari nekih novina u vašoj zemlji a koje imaju tendenciju širenja stereotipa.** Zatim neka napišu kratki članak u sličnom stilu kako bi potakli čitatelje da vole vještice ili da, na primjer, ne vole vile.

PRIJEDLOZI PRILAGODBE ZA MLAĐE UČENIKE

Odaberite lakše riječi za igru „Cultionary“.

Možete koristiti slike umjesto imena za aktivnost „Eurorail à la carte“ i smanjiti broj likova.

POVEZNICE NA DRUGE AKTIVNOSTI IZ EDUKATIVNOG MATERIJALA ZA NASTAVNIKE

- 1. „PROUČAVANJE 17 COR-ova I COR-a 11“;
- 1.2. „BUDI UKLJUČIV!“;
- 1.3. „PRIPADAM“

REFERENCE

Aktivnosti iz ovog plana prilagođene su iz edukativnog paketa „Svi različiti, sve jednaki“ Vijeća Europe.
<http://www.eycb.coe.int/edupack/>

INDIVIDUALNI OBRAZAC

Ime i prezime:

„Globalno zagrijavanje nažalost ima loše posljedice na mnoge gradove u svijetu. Vaš grad je doživio poplavu (prilagoditi vašem kontekstu) nakon vrlo obilnih kiša. Vi i većina ljudi iz vašeg grada/sela ne možete ići svojim kućama. Gradonačelnik je odlučio podignuti kamp za žrtve poplave u obližnjem području. Najavio je da stanovnici neće moći doći do svog grada/sela najmanje tjedan dana! Grad je omogućio nekoliko šatora, ali ih mora dijeliti više osoba. Morate odabrati 3 osobe s kojima želite dijeliti šator i 3 s kojima ne želite dijeliti šator.“

1. Vojnik.
2. Švicarski financijski bankar.
3. Talijanski DJ koji izgleda kao da ima dosta novaca.
4. Afrikanka koja prodaje proizvode od kože.
5. Mladi umjetnik koji je HIV pozitivan.
6. Rom (Ciganin ili putnik).
7. Čovjek koji je upravo pušten iz zatvora.
7. Nacionalist koji redovito putuje u Rusiju.
8. Njemački reper koji ima vrlo alternativan životni stil.
9. Slijepi harmonikaš iz Austrije.
10. Ukrajinski student koji ne želi otići kući.
11. Sredovječna Rumunjka koja nema vizu s 1-godišnjim djetetom u rukama.
12. Skinhead iz Švedske očito pod utjecajem alkohola.
13. Poljska prostitutka iz Berlina.
16. Francuski farmer koji govori samo francuski i ima košaru punu pikantnog sira.

Imate 7 minuta:

Želim šator dijeliti sa sljedećim osobama:	Ne želim šator dijeliti sa sljedećim osobama:

GRUPNI OBRAZAC

Ime i prezime:

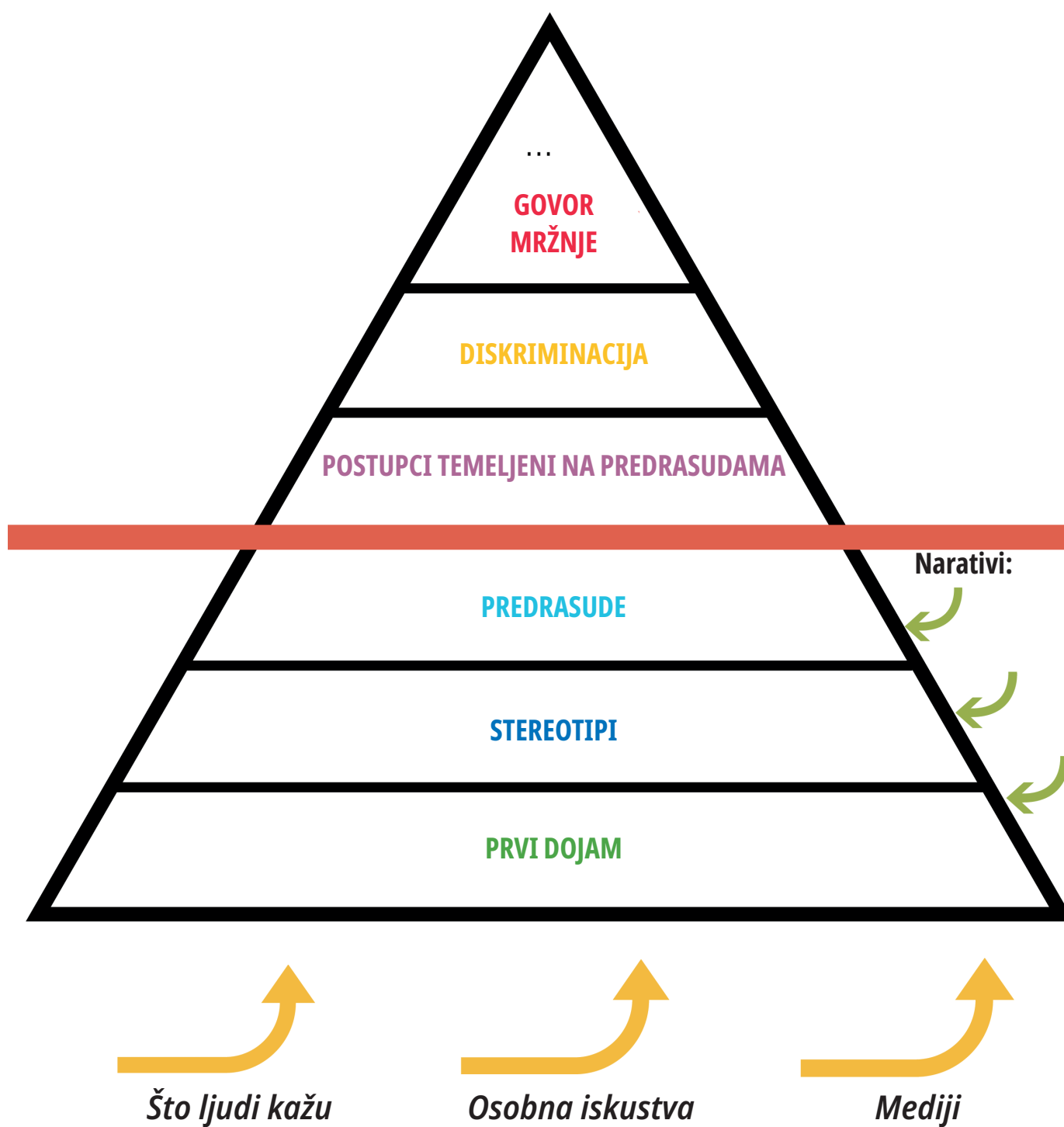
„Globalno zagrijavanje nažalost ima loše posljedice na mnoge gradove u svijetu. Vaš grad je doživio poplavu (prilagoditi vašem kontekstu) nakon vrlo obilnih kiša. Vi i većina ljudi iz vašeg grada/sela ne možete ići svojim kućama. Gradonačelnik je odlučio podignuti kamp za žrtve poplave u obližnjem području. Najavio je da stanovnici neće moći doći do svog grada/sela najmanje tjedan dana! Grad je omogućio nekoliko šatora, ali ih mora dijeliti više osoba. Morate odabrati 3 osobe s kojima želite dijeliti šator i 3 s kojima ne želite dijeliti šator.“

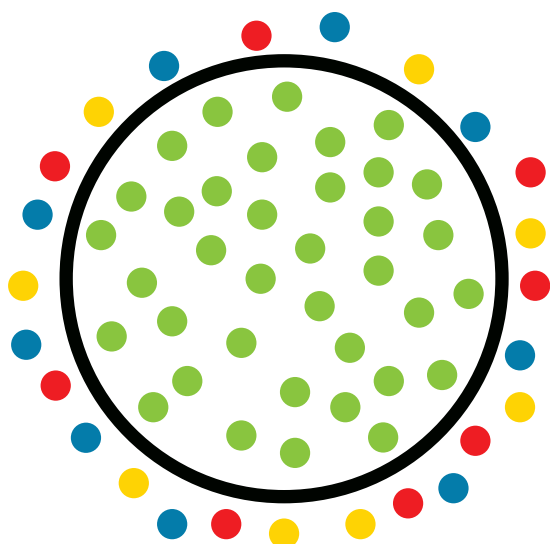
1. Vojnik.
2. Švicarski financijski bankar.
3. Talijanski DJ koji izgleda kao da ima dosta novaca.
4. Afrikanka koja prodaje proizvode od kože.
5. Mladi umjetnik koji je HIV pozitivan.
6. Rom (Ciganin ili putnik).
7. Čovjek koji je upravo pušten iz zatvora.
7. Nacionalist koji redovito putuje u Rusiju.
8. Njemački reper koji ima vrlo alternativan životni stil.
9. Slijepi harmonikaš iz Austrije.
10. Ukrajinski student koji ne želi otići kući.
11. Sredovječna Rumunjka koja nema vizu s 1-godišnjim djetetom u rukama.
12. Skinhead iz Švedske očito pod utjecajem alkohola.
13. Poljska prostitutka iz Berlina.
16. Francuski farmer koji govori samo francuski i ima košaru punu pikantnog sira.

Imate 12 minuta:

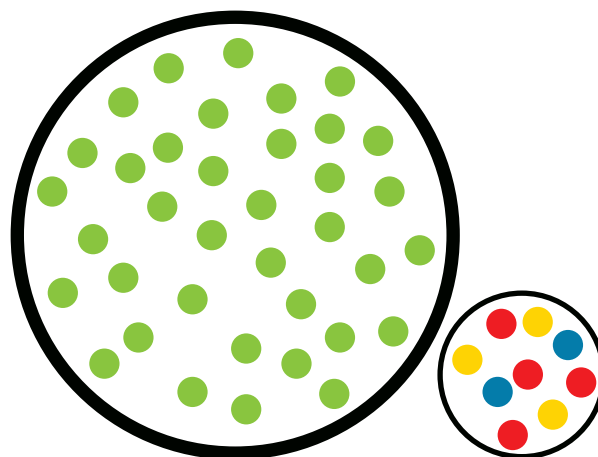
Želim šator dijeliti sa sljedećim osobama:	Ne želim šator dijeliti sa sljedećim osobama:

PIRAMIDA MRŽNJE

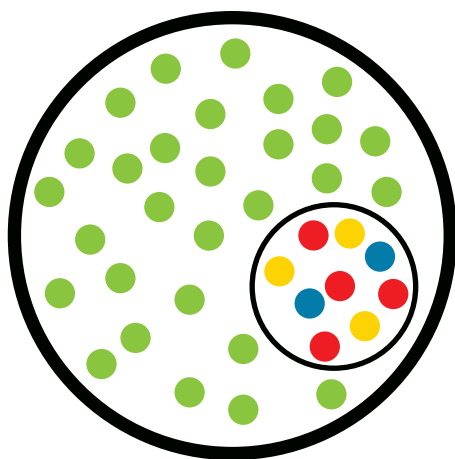

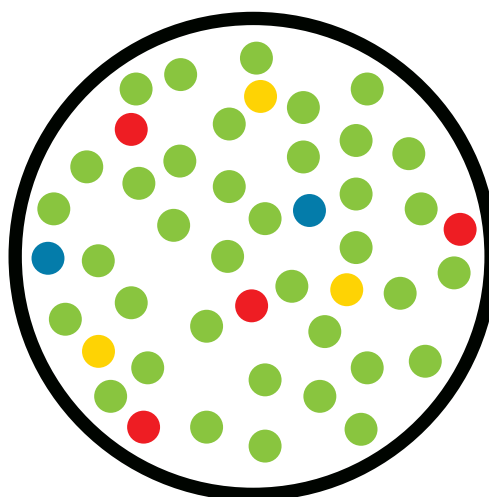
Isključivanje

Segregacija

Integracija

Inkluzija

NASTAVNI PLAN 3	ZAJEDNICE: UVAŽAVANJE I VALORIZACIJA KULTURNE I ETNIČKE RAZNOLIKOSTI
NASLOV:	INTERAKCIJA MEĐU ČLANOVIMA - AKTIVNOST 3.2
DOBNA SKUPINA:	11-18 godina
PROCIJENJENO TRAJANJE:	60 minuta za provedbu 2 minute za ispis
MATERIJALI:	Ploča, papir (po mogućnosti reciklirani), olovka, kutija i poseban papir za glasovanje (tj. papirići u boji) Unaprijed pripremiti: ispisati situacije sadržane u Prilogu 15 za grupe
PROSTORNI UVJETI:	Prostor za rad u grupama s pomičnim stolovima i stolicama
CILJEVI:	• predočiti važnost slobode izražavanja i razumijevanja prednosti građanstva; • podizanje svijesti o važnosti suradnje i razumijevanja identiteta i kulture drugih ljudi kao načina za postizanje održivosti
Osnovne stečene kompetencije	☒ Sustavno razmišljanje ☒ Predviđanje ☒ Normativna kompetencija ☒ Strateška kompetencija ☒ Suradnja ☒ Kritičko razmišljanje ☒ Samosvijest ☒ Integrirani pristup rješavanju problema
PREDMETI:	
Uključeni COR-ovi	COR 4 - Kvalitetno obrazovanje COR 10 - Smanjene nejednakosti COR 13 - Odgovor na klimatske promjene
Opis aktivnosti:	
00:00 – 00:15	„Lokalno vijeće“ • Podijelite svoje učenike u male grupe (4 do 11 članova), ovisno o veličini razrednog odjela. Nemojte tražiti od razreda da rade na više od 3 situacije (idealno 2 situacije), inače neće biti dovoljno vremena za iznošenje svih argumenata (vidi Prilog 15) • Objasnite svakoj grupi da su dio lokalnog vijeća i da će morati raspravljati o jednom problemu (1 problem po timu) koji se pojavio u gradu/zajednici (vidi situacije u Prilogu 15): moderatori mogu prilagoditi različite situacije lokalnom kontekstu i temi koju podučavaju. • Recite im da će imati vremena pripremiti svoje argumente, a zatim će debatirati s drugom grupom kako bi se suprotstavili njihovim stavovima, i na kraju će, ostatak razreda (ostale grupe) koji predstavlja građane, glasovati za grupu s najuvjerljivijim argumentima, • Objasnite svakoj grupi da će braniti 2 različita mišljenja/stava i da moraju odlučiti na kojoj su strani. Dakle, svaka će grupa biti podijeljena u dvije podgrupe. Svaka grupa će preuzeti ulogu bez obzira na osobne ideje/stajališta članova. • Dajte svakoj podgrupi 10 minuta da pripremi svoje argumente. 15 min
00:15 – 00:45	• Okupite sve učenike i recite im da će se svaka situacija pročitati i da će svaka podgrupa predstavnika iznijeti svoje argumente prije glasovanja građana. (Građani su učenici koji su radili na drugačijoj situaciji od one koja se trenutno prezentira).

- Ovisno o broju situacija koje ste odradili, odvojite oko 10 minuta po situaciji. Također, odvojite 1 minutu po podgrupi kako bi redom iznijeli svoje mišljenje. Ostavite 2 minute za glasovanje nakon svake debate. **Obratite pažnju tko u grupi govori, a tko ne.**
- Zamolite učenike koji nisu radili na konkretnoj situaciji da glasaju za najuvjerljivije argumente.
- Nakon što se svaka situacija odradi, pobrojite glasove za svaku situaciju i razgovarajte o rezultatima.

30 min

☑ Ova se aktivnost može odraditi i putem interneta. Odaberite drugi razred iz vaše zemlje ili jedne europske zemlje partnera. Svaki razred zastupat će jedno mišljenje i pripremiti svoje argumente. Planirajte online sastanak i nastavite s „lokalnim vijećem”. Svaki razred će imenovati 2 predstavnika. Zatim zamolite ta 2 razreda da napišu različite argumente i podijele ih na projektnoj platformi i zamolite učenike iz svih zemalja koje sudjeluju na projektu da glasaju za argumente koje smatraju najboljima.

00:45 – 00:60**Završna diskusija:**

Je li vam se svidjela aktivnost? Je li bilo teško zastupati određeno mišljenje? Kako je prošlo? Jesu li svi predstavnici govorili? Što osjećate kada se čuje vaš glas? Koja pitanja su postavljena? Koji su COR-ovi i ljudska prava bili uključeni u različite debate? Je li bilo lako glasovati za jedan od ponuđenih stavova? Zašto? U stvarnom životu, može li svatko podići svoj glas u političkoj strukturi grada? Gdje? Koga se može isključiti? Iz čega? Koliko je važno uzeti u obzir različita mišljenja unutar jedne gradske sredine?

15 min

📄 Učitajte sadržaj 1. Fotografije debatiranja i trenutka glasovanja

IDEJE ZA DODATNI RAD

- Učenici mogu napisati sažetak svojih argumenata i objaviti ih na platformi.
- Učenike možete pozvati da na lokalnoj razini pomognu svojim savjetima u procesu donošenja odluka.

PRIJEDLOZI PRILAGODBE ZA MLAĐE UČENIKE

Moguće je odraditi samo jednu situaciju s cijelim razredom. Tako će grupe morati jasno odrediti predstavnike za sučeljavanje mišljenja prije glasovanja.

Umjesto predstavljanja „lokalnog vijeća”, podijelite učionicu na dva dijela: u jednom dijelu stajat će oni koji se slažu, a u drugom oni koji se ne slažu s pročitanim tvrdnjom. Pročitajte rečenice i pitajte učenike što misle. Učenici mogu zauzeti i srednje pozicije, kao i promijeniti svoje stajalište u bilo kojem trenutku debate.

Primjeri rečenica:

- „Važnije je imati krov nad glavom, nego izreći svoje mišljenje”
- „Zaštita kulturne baštine nije prioritet grada”
- „Osobe s invaliditetom imaju više prava od drugih”
- - „Kuhinjski uređaji ženama olakšavaju život”

POVEZNICE NA DRUGE AKTIVNOSTI IZ EDUKATIVNOG MATERIJALA ZA NASTAVNIKE

- 1. „PROUČAVANJE 17 COR-ova I COR-a 11”;
- 1.1. „SUDJELUJEM”;
- 2.1. „STVORITE PRIČU/POVIJEST”

REFERENCE

1. SITUACIJA: Nalazite se na malom otoku. Jedan od posljednjih kipova nalazi se na vrhu litice. Radi se o neprocjenjivom kulturnom nasljeđu plemena Youkou. Imenovana službena osoba želi učiniti ovo kulturno i turističko mjesto pristupačno osobama s invaliditetom izgradnjom mosta na vrhu litice. Štoviše, stepenice koje je pleme sagradilo tijekom godina ne dopuštaju osobama sa smanjenom pokretljivošću da posjete ovo mjesto. Stanovništvo je vrlo podijeljeno: pristupačnost za osobe s invaliditetom ili zaštita kulturnog dobra? Građani će morati glasovati. Ali prije žele čuti vaše argumente!

1. grupa:

Podržavate izgradnju mosta. Svatko mora imati pristup ovom mjestu. Pripremite argumente koje ćete predstaviti svojim sugrađanima na sljedećem lokalnom vijeću kako biste ih uvjerili da daju svoj glas za vašu inicijativu.

2. grupa:

Vi ste protiv izgradnje mosta, želite zadržati ovo mjesto netaknuto kako biste sačuvali baštinu vaših predaka Youkoua. Pripremite argumente koje ćete predstaviti svojim sugrađanima na sljedećem lokalnom vijeću kako biste ih uvjerili da daju svoj glas za vašu inicijativu.

2. SITUACIJA: Izvanredni iznos od 10.000 eura bit će dodijeljen jednoj i samo jednoj udruzi u vašem gradu. Gradonačelnik dvoji između 2 opcije:

- udruge koja je uključena u zaštitu migranata i želi stvoriti prihvatni centar za migrante u gradu;
 - udruge koja želi u vašem gradu osnovati tvrtku koja 100% uvažava ravnopravnost spolova.
- Stanovništvo je vrlo podijeljeno: projekt za migrante ili jednakost muškaraca i žena? Građani će morati glasovati. Ali prije žele čuti vaše argumente!

1. grupa:

Vi ste za udruhu koja želi stvoriti centar za migrante. Dostojanstvo ljudskog bića je neophodno. Pripremite argumente koje ćete predstaviti svojim sugrađanima na sljedećem lokalnom vijeću kako biste ih uvjerili da daju svoj glas za vašu inicijativu.

2. grupa:

Vi ste za udruhu koja želi osnovati tvrtku koja poštuje ravnopravnost spolova. Nezaposlenost je visoka u vašem gradu i ravnopravnost spolova bitna je za budućnost. Pripremite argumente koje ćete predstaviti svojim sugrađanima na sljedećem lokalnom vijeću kako biste ih uvjerili da daju svoj glas za vašu inicijativu.

3. SITUACIJA: Vaš grad je upravo promijenio sve znakove u svrhu promicanja kulturnih dobara i turističkih znamenitosti. Ipak, znakovi su napisani samo na jeziku većine, zvane Yakal. Mnogi građani u gradu govore drugi jezik, nazvan Maliny. Oni su ljuti i prosvjeduju jer žele da znakovi budu i na njihovom jeziku. Gradonačelnik je uznemiren jer je grad već platio znakove. Promijeniti sve znakove iznova i ponovno potrošiti novac na to moglo bi biti opasno za financijsku održivost grada.

Stanovništvo je podijeljeno: promijeniti sve znakove kako bi uključili Maliny jezik ili pustiti znakove kakvi jesu kako ne bi ugrozili financijsku stabilnost grada. Građani će morati glasati. Prije žele čuti vaše argumente!

1. grupa:

Vi ste za izmjenu znakova. Bitno je da svi jezici iz vašeg grada budu zastupljeni. Pripremite argumente koje ćete predstaviti svojim sugrađanima na sljedećem lokalnom vijeću kako biste ih uvjerili da daju svoj glas za vašu inicijativu.

2. grupa:

Vi želite zadržati znakove kakvi jesu. Ne isplati se ugroziti financijsku održivost grada zbog znakova. Pripremite argumente koje ćete predstaviti svojim sugrađanima na sljedećem lokalnom vijeću kako biste ih uvjerili da daju svoj glas za vašu inicijativu.

4. SITUACIJA: Vaša općina planira otvoriti muzej posvećen ljudskim pravima na polju plemena jednog od manjinskih skupina, Yayas. Gradonačelnik je uvjeren da je dobro imati mjesto za promicanje ljudskih prava na tako simboličnom mjestu. Štoviše, u gradu nema mnogo praznih mjesta za izgradnju muzeja. Manjina Yayas osjeća se uvrijeđeno i želi da njihovo polje ostane upravo kakvo jest - prazno!

Stanovništvo je podijeljeno: graditi muzej ili ostaviti kulturno polje praznim? Građani će morati glasovati. Žele čuti vaše argumente!

1. grupa:

Vi ste za izgradnju muzeja. Bitno je stvoriti prostore za kulturu i promovirati ljudska prava. Pripremite argumente koje ćete predstaviti svojim sugrađanima na sljedećem lokalnom vijeću kako biste ih uvjerili da daju svoj glas za vašu inicijativu.

2. grupa:

Niste za muzej. Bitno je štititi kulturno nasljeđe zajednice Yayas. Pripremite argumente koje ćete predstaviti svojim sugrađanima na sljedećem lokalnom vijeću kako biste ih uvjerili da daju svoj glas za vašu inicijativu.

NASTAVNI PLAN 3	ZAJEDNICE: UVAŽAVANJE I VALORIZACIJA KULTURNE I ETNIČKE RAZNOLIKOSTI
NASLOV:	IDENTITET I KULTURNA RAZNOLIKOST - AKTIVNOST 3.3
DOBNA SKUPINA:	11-18 godina
PROCIJENJENO TRAJANJE:	60 minuta za provedbu 2 minute za ispis
MATERIJALI:	Ploča, papir, kemijska olovka, slike (po izboru), papiri Unaprijed pripremiti: ispisati ili izrezati reciklirani papir u obliku zvijezda
PROSTORNI UVJETI:	Prostor za rad u grupama s pomičnim stolovima i stolicama
CILJEVI:	• predstavljanje kulturne raznolikosti i stvaranje veza među skupinama; • povezivanje identiteta i kulturne raznolikosti; • podizanje svijesti o tome da je kulturna raznolikost svuda oko nas (hrana, odjeća, glazba, trgovine, itd.) i da je ta raznolikost snaga koju moramo štiti
Osnovne stečene kompetencije	☐ Sustavno razmišljanje ☒ Predviđanje ☐ Normativna kompetencija ☒ Strateška kompetencija ☒ Suradnja ☒ Kritičko razmišljanje ☒ Samosvijest ☐ Integrirani pristup rješavanju problema
PREDMETI:	
Uključeni COR-ovi	COR 4 - Kvalitetno obrazovanje COR 5 - Rodna ravnopravnost COR 10 - Smanjene nejednakosti COR 17 - Partnerstvo za ciljeve
Opis aktivnosti:	
00:00 – 00:30	„Tko smo ja?“ • Recite učenicima da se pretvaraju da su stranci i da se predstave jedni drugima. • Prije nego započnu, pitajte ih što je zanimljivo ili važno znati o drugima kada ih prvi put upoznajemo i navedite opće kategorije podataka. Na primjer, ime i prezime, dob, spol, nacionalnost, obiteljski status, vjersko opredjeljenje, dob, spol, etnička pripadnost, posao/studij, glazbeni ukus, hobiji, sportovi, opći interesi i dr. • Podijelite papir i olovke i objasnite da je prvi korak za svakog od njih da nacrtaju prikaz svog identiteta. Sebe bi trebali zamisliti kao zvijezdu i identificirati one aspekte svog identiteta kojima zrače u svoje društvo i zajednicu. Neka razmotre osam najvažnijih aspekata svog identiteta i nacrtaju svoju osobnu zvijezdu. • Recite učenicima da se kreću po razredu, pogledaju druge zvijezde i usporede ih. Kada pronađu nekog s kime dijele krak, neka napišu ime te osobe u blizini tog kraka. (Na primjer, ako Jan i Parvey oboje imaju krak u kojem piše „reper“, Jan piše svoje ime na Parveyev krak u kojem piše „reper“, isto vrijedi za Parveya). Važno je da učenici upišu svoje ime u blizini konkretnog kraka, a ne bilo gdje u zvijezdi. Za to im dajte 15 minuta. • U završnoj diskusiji razgovarajte o tome što svakog pojedinca čini jedinstvenim. Možete postaviti pitanja poput: <i>Koji aspekti identiteta su ljudima zajednički, a koji jedinstveni? Koliko su osobe u grupi slične, a koliko različite? Imaju li više zajedničkog ili različitog?</i> • Konačno, povedite grupni idejni razgovor (<i>brainstorming</i>) o aspektima identiteta koje ljudi biraju kao i onima s kojima se rađaju. 30 min

00:30 – 00:50	„Raznolikost unutar grada/zajednice“ - Objasnite učenicima da će promišljati o različitim mjestima i situacijama u kojima promatramo raznolikost unutar grada/zajednice u svakodnevnom životu. - Zamolite ih da se okupe u malim grupama (3 ili 4 osobe po grupi) i razmisle o svom svakodnevnom životu, što jedu, kakvu vrstu odjeće nose, vrstu glazbe koju slušaju, trgovine u koje odlaze, cvijeće koje vole, filmove koje gledaju, itd. - Dajte im papir na kojem mogu nacrtati i zapisati sve što odražava raznolikost u svakodnevnom životu. Mogu nacrtati osobe, zgrade, trgovine, hranu, odjeću, povrće, glazbu... - Stavite različite crteže na zid i zamolite sudionike da pogledaju tuđe radove. 20 min
00:50 – 00:60	Završna diskusija: <i>Je li vam se svidjela aktivnost? Koje su prednosti kulturne raznolikosti? Kakva je situacija s kulturnom raznolikošću u vašem gradu/zajednici? Jeste li o tome već razmišljali? Kakva bi inovacija ili djelovanje moglo poboljšati zastupljenost i interakciju među različitim zajednicama?</i> 10 min Učitajte crteže iz aktivnosti „Raznolikost unutar grada/zajednice“ Možete ići i dalje i zamoliti učenike da dizajniraju grad/zajednicu i jedan ili više njegovih stanovnika na aplikaciji ili posebnom softveru. Zatim svoje radove mogu poslati drugim učenicima putem platforme.

IDEJE ZA DODATNI RAD

- Zamolite učenike da u svom gradu/zajednici fotografiraju simbole kulturne raznolikosti.** Na sljedećem satu mogu pokazati svoje fotografije.
- Mogu stvarati fotomontaže** koje učenici mogu dijeliti na platformi s drugim učenicima diljem Europe.
- Zamolite učenike da osmisle/pokrenu akciju kojom bi potaknuli dijalog i veze između različitih kultura u svom gradu.**
- Učenici mogu postaviti svoj lik na plakat „Grada održivosti“** na kojem su radili u prvoj aktivnosti.
- Ako znate za neke udruge koje rade s izbjeglicama ili tražiteljima azila, možete ih pozvati u školu i zajednički odraditi tu aktivnost.**

PRIJEDLOZI PRILAGODBE ZA MLAĐE UČENIKE

Umjesto riječi, dajte učenicima priliku da crtaju ili čak odaberu neke od ponuđenih slika koje ste pripremili kako biste ih nadahnuli. Također je moguće smanjiti broj krakova zvijezde: s 8 na 6. Kako biste olakšali njihovo poimanje kulturne raznolikosti u gradu/zajednici, podijelite im već započeti crtež kao primjer (primjer u Prilogu 16).

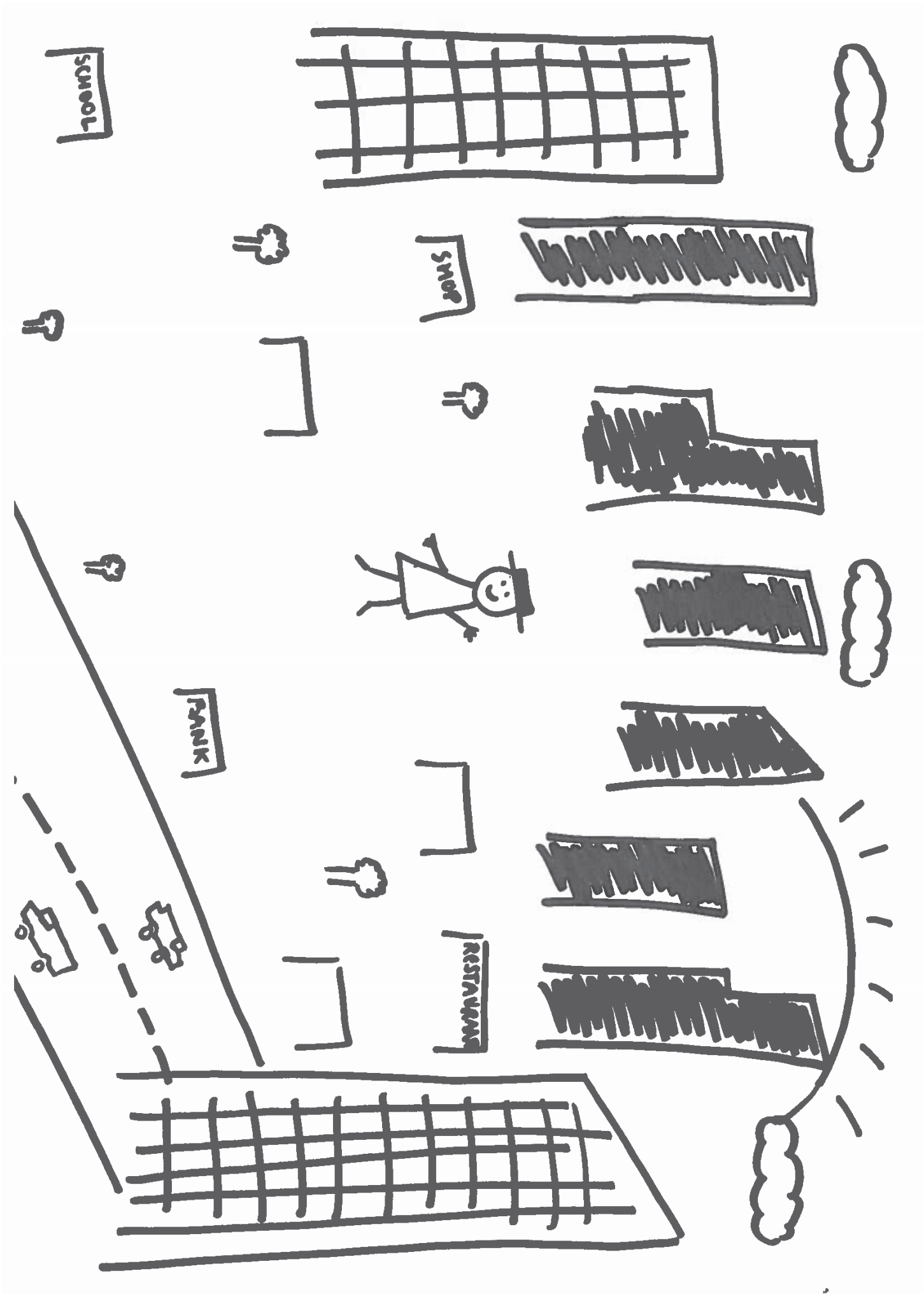
Ova aktivnost može trajati malo duže od 1 sata.

POVEZNICE NA DRUGE AKTIVNOSTI IZ EDUKATIVNOG MATERIJALA ZA NASTAVNIKE

- 1. „PROUČAVANJE 17 COR-ova I COR-a 11“;
- 1.3. „PRIPADAM“

REFERENCE

Aktivnost „Tko smo ja“ prilagođena je sa ©Compassu: <http://www.eycb.coe.int/compass/en/contents.html>

NASTAVNI PLAN 4

SIGURNOST

NASTAVNI PLAN 4	SIGURNOST
NASLOV:	Sigurno i primjereno stanovanje - AKTIVNOST 4.1
DOBNJA SKUPINA:	11-18 godina
PROCIJENJENO TRAJANJE:	60 minuta za provedbu 10 minuta za pripremu (ispis)
MATERIJALI:	Osobno računalo, video projektor, zvučnici ili interaktivna bijela ploča Unaprijed pripremiti: ispis Priloga 17 sa slikama (u boji) i opisima za grupe, ispis Priloga 18 s aktivnošću Dijamant 9 i likovima za grupe
PROSTORNI UVJETI:	Prostor za rad u grupama s pomičnim stolovima i stolicama
CILJEVI:	- naučiti više o sigurnom i primjerenom stanovanju u razvijenim zemljama i zemljama u razvoju; - razmišljati o osnovnim uvjetima i različitim potrebama različitih kategorija ljudi i ljudskim pravima vezanim uz iste; - poduzeti mjere za bolje usklađivanje lokalnih potreba i rješenja koje nude lokalne vlasti
Osnovne stečene kompetencije	☒ Sustavno razmišljanje ☒ Predviđanje ☒ Normativna kompetencija ☒ Strateška kompetencija ☒ Suradnja ☒ Kritičko razmišljanje ☒ Samosvijest ☐ Integrirani pristup rješavanju problema
PREDMETI:	
Uključeni COR-ovi	COR 1 - Iskorjenjivanje siromaštva COR 3 - Zdravlje i dobrobit COR 5 - Rodna ravnopravnost COR 6 - Pitka voda i higijenski uvjeti COR 10 - Smanjene nejednakosti COR 13 - Odgovor na klimatske promjene
Opis aktivnosti:	
00:00 – 00:40	Što „kuća” znači za mene? - Pitajte učenike što je prva stvar na koju pomisle kada razmišljaju o riječi „kuća”. Napišite sve riječi na ploči. Alternativno, pripremite list flip-charta s riječju „kuća” u sredini i dajte svakom učeniku post-it papirić. 5 min - Grupirajte riječi i razmotrite s učenicima različite dimenzije koje su obuhvatili (emocionalne i osobne). Je li sigurnost jedna od njih? Objasnite da Međunarodni zakon o ljudskim pravima priznaje svačije pravo na primjeren životni standard, uključujući odgovarajuće uvjete stanovanja. Unatoč središnjem mjestu koje ovo pravo zauzima unutar globalnog pravnog sustava, više od milijardu ljudi nema primjereni smještaj. Milijuni diljem svijeta žive u životnim ili zdravstvenim uvjetima koji su opasni po život, u prenapučenima i neformalnim naseljima, ili u drugim uvjetima koji ne podržavaju njihova ljudska prava i njihovo dostojanstvo. Primjereno stanovanje prepoznato je kao dio prava na odgovarajući životni standard u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima iz 1948. godine i Međunarodnom paktu o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima iz 1966. godine. 5 min

Sigurno stanovanje širom svijeta

- Podijelite razred u tri grupe (ili više, ovisno o veličini razreda). Svaka grupa dobit će 3 slike vezano za situaciju A, B ili C. Slike se odnose samo na tri situacije: A) požar Grenfell Towera u Londonu; B) potres u Ischiji, Italija; C) požari u Mumbaiju, Indija (vidi Prilog 17). **Ako imate veliki razred, napravite više kopija slika, tako da će različite grupe raditi na istim situacijama.**
- Zamolite svaku grupu da pogleda slike. Jesu li već vidjeli neke od tih nesreća na televizijskim vijestima, u novinama, na internetu?
- Svaka grupa mora odgovoriti na ovih 5 pitanja. Postavite jedno pitanje svake 3 minute i pobrinite se da napišu odgovor:
 1. Što vidite na slici?
 2. Što mislite, kako je došlo do nesreće?
 3. Kada se to dogodilo?
 4. Tko su ljudi koji su doživjeli nesreću?
 5. Zašto se nesreća dogodila?
- Zamolite grupu da iznesu svoje ideje u završnoj diskusiji. Jesu li neki učenici bili blizu točnih odgovora? Što je zajedničko u njihovim odgovorima? Koji su odgovori različiti? Pročitajte im priču o 3 slike (vidi Prilog 1).

30 min**00:40 – 00:60****Dijamant 9: stambene potrebe i prava**

- Promijenite grupe i sada formirajte 6 različitih grupa. Svaka grupa je povezana s različitim likom/kategorijom i dobit će omotnicu koja sadrži 9 kartica s osnovnim uvjetima (jedan na svakoj kartici) koje treba ispuniti sigurna i primjerena kuća i opis situacije lika/kategorije: 1. obitelj migranata; 2. novopridošla izbjeglica; 3. student; 4. starija osoba; 5. mlada samohrana majka i 6. dječak s invaliditetom (vidi Prilog 18). **Možete formirati manje grupa i koristiti manje likova, ali imajte na umu da će to ograničiti raznolikost.**
- Provjerite razumiju li svi učenici što piše na karticama.
- Svaka se grupa mora dogovoriti oko toga koji su uvjeti najvažniji i njih treba postaviti na vrh dijamanta (1), uzimajući u obzir potrebe njihovog lika/kategorije. Zatim moraju grupirati druge uvjete silazno po važnosti prateći oblik dijamanta. Kartice sadrže 9 prava s jednom dodatnom praznom karticom na kojoj učenici mogu napisati vlastiti uvjet. Ako učenici odluče napisati vlastiti uvjet, jedan od devet navedenih prava mora biti izostavljen. **Učenici moraju detaljno raspraviti o tome gdje staviti koju karticu u Dijamantu 9 svoje grupe, ali i biti spremni promijeniti mišljenje, ili se držati onoga što smatraju ispravnim. Štoviše, uz svaku karticu je povezano i jedno ljudsko pravo: neka pogode koje se ljudsko pravo odnosi na koju karticu ili im pročitajte objašnjenje iz Priloga 2.**
- Oblika dijamanta:

1
2 2
3 3 3
4 4
5

15 min**Završna diskusija:**

Neka svaka grupa razredu predstavi svoj lik/kategoriju i „oblik” svog dijamanta. Da li se dijamanti razlikuju? Postoji li uvjet koji se kod svih našao na istoj poziciji? Što svi „likovi” imaju zajedničko? Jesu li dodali neki uvjet? Zašto? I posljednje, ali ne manje važno, kako mislite da se lik osjeća? Sada se mogu sami uvjeriti u to koliko je složena „stambena sigurnost”. Istaknite da je i Odbor za ekonomska, socijalna i kulturna prava Ujedinjenih naroda naglasio da pravo na primjereno stanovanje ne treba tumačiti usko.

Treba ga shvatiti kao pravo svake osobe da živi u sigurnosti, miru i dostojanstvu. Štoviše, budući da smo vidjeli slučajeve ranjivih ljudi, valja istaknuti da svako ljudsko biće ima pravo na jednak pristup jednakim uvjetima stanovanja bez diskriminacije. Naposljetku, ali ne manje važno, naglasite da je pravo na primjereno stanovanje šire od prava na vlasništvo. Ono obuhvaća prava koja nisu vezana uz vlasništvo već potrebu da svatko ima sigurno i primjereno mjesto za život u miru i dostojanstvu, uključujući i osobe koje nisu vlasnici nekretnine.

5 min

- Uslikajte fotografiju različitih Dijamanata 9 povezanih s različitim likovima i učitajte je na platformu.
- Napravite bilješke o završnoj ispitivanju i podijelite ih na platformi. Možete koristiti e-ploču, spremite ih i potom učitati. Ili možete zapisivati bilješke na ploči (ili zatražiti od učenika da to učine) i učitati fotografije na platformu.

IDEJE ZA DODATNI RAD

- **Potaknite učenike da razmišljaju o svojoj budućnosti.** Možda bi htjeli ići na studij ili se preseliti u veći grad. Što im je za to potrebno? Na primjer, nudi li sveučilište u obližnjem gradu smještaj? Koji su uvjeti?
- **Zamolite učenike da promatraju što se događa u njihovom gradu ili selu:** Ima li beskućnika? Gdje se nalaze? Gdje spavaju? Gdje jedu? Gdje se tuširaju? Ima li praznih kuća? Iznajmljuju li se neke od njih? Koliko košta najam? Kolika je prosječna plaća?
- **Koja je odgovornost lokalnih vlasti u omogućavanju sigurnog stanovanja? Pozovite stručnjaka ili člana lokalne vlasti ili udruge u svoj razred i zamolite ih da objasne svoj plan za sigurno i primjereno stanovanje. Kako oni štite ranjive građane?**
Podsjetite učenike da pravo na stanovanje uključuje mjere potrebne za sprječavanje beskućništva, zabranu prisilnih deložacija, rješavanje diskriminacije, stavljanje naglaske na najranjivije i marginalizirane skupine, pružanje sigurnog stanovanja i najma svim ljudima i jamstvo da svi imaju pravo na primjereno stanovanje. Ove mjere mogu zahtijevati intervenciju vlade na različitim razinama: zakonodavnoj, administrativnoj razini, razini donošenja politika ili prioriteta u proračunskom smislu.
- **Istražite posljedice: ako nemate sigurno mjesto za stanovanje, kako će to utjecati na vaš život? Koristite „lančanu“ metodu tj.:** Moj stan nema odgovarajuće grijanje. Često je jako hladno. Vrlo često trebam lijekove. Moje zdravstveno stanje ponekad je vrlo loše. Mogao bih završiti u bolnici. Mogao bih provesti dosta vremena u bolnici i propustiti nastavu. Ako propustim školsku godinu, morat ću ponavljati razred.
- **Istražite kako se pravo na primjereno stanovanje odnosi na određene skupine** kao što su žene, djeca, stanovnici slumova, beskućnici, osobe s invaliditetom, raseljene osobe, migranti i autohtoni narodi. Pogledajte: „Pravo na primjereno stanovanje“ - UN HABITAT – Podatkovna tablica br. 21/Rev. 1, http://www.ohchr.org/Documents/Publications/FS21_rev_1_Housing_en.pdf
- **Saznajte više o ljudima koji su živjeli u Grenfell Toweru:**
- <https://www.theguardian.com/uk-news/ng-interactive/2018/may/14/lives-of-grenfell-tower-victims-fire?INTCMP=grenfell-thrasher>

PRIJEDLOZI PRILAGODBE ZA MLAĐE UČENIKE

Tekstovi „Sigurnost stanovanja širom svijeta“ mogu biti složeni za mlađe učenike. Možete ih malo pojednostavniti ili učenicima objasniti složenije pojmove.

POVEZNICE NA DRUGE AKTIVNOSTI IZ EDUKATIVNOG MATERIJALA ZA NASTAVNIKE

- 1. „PROUČAVANJE 17 COR-ova I COR-a 11“;
- 1.2. „BUDI UKLJUČIV“;
- 1.3. „PRIPADAM“;
- 2.1. „STVORITE PRIČU/POVIJEST“;
- 2.3 „ODRŽIVI PRIJEVOZ“

REFERENCE:

Aktivnost Dijamant 9 nadahnutu je projektom „Future Youth School Forum“ <http://fys-forums.eu/en/>, i to naročito „Cjelovitim aktivnostima za školsku učionicu“. Ovdje možete pronaći aktivnost Dijamant 9 na temu Rodne ravnopravnosti (COR 5) <http://fys-forums.eu/en/fys-toolkit/forum-curriculum/367-whole-school-classroom-activities> i na temu Ljudi koji su prisiljeni bježati (COR 10) <http://fys-forums.eu/en/fys-toolkit/forum-curriculum-people-force-flee/167-whole-school-classroom-activities>. Dostupno na sljedećim jezicima: EN, IT, GR, PL i LI.

1. SITUACIJA GRENFELL TOWERS, LONDON (UK)

Grenfell Tower je bio stambena zgrada od 24 kata u North Kensingtonu u Londonu u Engleskoj. Izgrađena je 1974. godine, kao dio prve faze projekta Lancaster West Estate. Zgrada se sastojala od 127 stanova i 227 spavaćih soba. Tijekom 2015. i 2016. godine zgrada je renovirana te je stavljena nova stolarija i nova fasada s toplinskom izolacijom.

Vatra je 14. lipnja 2017. godine prouzročila veliku štetu na zgradi, a broj smrtnih slučajeva na kraju se popeo do 71. Vatra je počela u hladnjaku sa zamrzivačem, Hotpoint, no policija je rekla da požar nije podmetnut. Snimke su pokazale vatru koja se širila na jednoj strani zgrade izvana, prije nego što je progutala cijelu zgradu.

Vanjska obloga – postavljena na Grenfell Toweru tijekom nedavne obnove fasade – pomno je ispitana, a stručnjaci su zaključili da je trebalo koristiti vrstu obloge koja je otpornija na vatru. Ni obloga ni izolacija na vanjskoj strani zgrade nisu prošli nijedan preliminarni test proveden od strane policije. Uzorci izolacije gorjeli su brže od ploča za obloge. Dokumenti koje je nabavio BBC ukazuju kako su obloge koje su trebale biti postavljene tijekom obnove zamijenjene jeftinijom verzijom. Pokazuju da su umjesto izvorno predloženih cink obloga postavljeni aluminijski paneli, koji su manje otporni na vatru i jeftiniji za čak 300.000 GBP. Spomenuti paneli mogu stvoriti šupljine koje u nekim slučajevima mogu prouzročiti efekt dimnjaka, te na taj način dovode plamen u šupljine, ako ne postoje protupožarne barijere. Odjel za zajednice i lokalnu samoupravu izjavio je da se kompozitni aluminijski paneli s polietilenskom jezgrom ne bi trebali koristiti kao obloge na zgradama višim od 18 m.

Nadalje, nakon nesreće, testovi su provedeni na vratima stanova nebodera u zapadnom Londonu i pokazali su da vrata mogu zadržati vatru 15 minuta, iako su navodno projektirana da izdrže pola sata.

Tekst prilagođen iz 2017. godine

Tekst prilagođen iz 2017. godine

<http://www.bbc.com/news/uk-england-london-40272168>

<http://www.dailymail.co.uk/news/article-5504137/Grenfell-Tower-door-hold-fire-15-minutes.html>

Fotografije iz

<http://www.bbc.com/news/uk-england-london-40272168>

http://www.repubblica.it/esteri/2017/06/17/foto/incendio_londra_grenfell_tower_pompieri_-168362436/1/#9

2. SITUACIJA OTOK ISCHIA (ITALIJA)

21. kolovoza, Ischia - mali talijanski vulkanski otok koji se nalazi u Tirenskom moru (sjeverni dio Napuljskog zaljeva, 30 kilometara od grada Napulja) pogodio je potres od 4,2 stupnja po Richterovoj ljestvici. Tlo otoka se smatra posebno osjetljivim zbog vulkanskog porijekla, ali možemo li kriviti teritorij za štetu? Zapravo, usprkos umjerenoj magnitudi, urušilo se nekoliko zgrada i crkva, a dvije su žene stradale.

Dan poslije potresa, stručnjaci su ustanovili sljedeće: kuće se grade s materijalima niske kvalitete, koje ne odgovaraju trenutnim zakonima. Stručnjaci, političari i javno mnijenje počeli su govoriti o prevenciji i pravu građana da znaju kakvo je sigurnosno stanje kuća i zgrada u kojima žive ili rade. Od vlade je zatraženo da poduzmu preventivne mjere. Abuzivizam, nepoštivanje zakona o gradnji i nedostatak ispitivanja potresa identificirani su kao neki od glavnih uzroka takve štete. Kao što je istaknuo Sandro Simoncini, profesor urbanističkog i okolišnog zakonodavstva na Sveučilištu La Sapienza u Rimu, kuće su građene na zabranjenim mjestima i vrlo često od materijala loše kvalitete, te nisu korišteni materijali koji su otporni na potres. Taj se fenomen zove imovinska špekulacija.

Građani žele izgraditi nove kuće, a političari žele postići konsenzus, ali to ugrožava ljudske živote.

Iznimno je važno da građani shvate da zakone i pravila moraju poštivati zbog vlastite sigurnosti. Italija troši više od 3 milijuna eura godišnje na popravke šteta uzrokovanih potresima i ima 10 milijuna kuća u takozvanoj 1. i 2. seizmičkoj zoni (visoki prioritet) koje trebaju zadovoljiti posebne sigurnosne uvjete.

Prilagođeni tekst iz 2017. godine

http://www.repubblica.it/cronaca/2017/08/22/news/terremoto_ischia_morire_per_scozza_di_bassa_magnitudo-173587827/?refresh_ce

Fotografije iz

<http://www.lettera43.it/it/articoli/cronaca/2017/08/21/terremoto-scozza-di-magnitudo-40-a-ischia/213098/>

http://www.repubblica.it/cronaca/2017/08/22/news/terremoto_ischia_morire_per_scozza_di_bassa_magnitudo-173587827/?refresh_ce

3. SITUACIJA SHANTY TOWN, MANILA (FILIPINI)

Dana 26. travnja 2010., ogromna vatrena stihija koja je progutala shanty town (sirotinjsko naselje) izvan filipinskog glavnog grada ostavila je oko 7.000 ljudi bez domova i uništila najmanje 300 kuća.

Vatrogasci u Manili borili su se s podivljanim požarima koji su sraznili sa zemljom kuće u gradu Quezon. Pojačana jakim vjetrovima i ekstremno visokim temperaturama, vatra se brzo širila kroz slumove.

Najmanje 2 osobe ozlijeđene su u vatri koja je započela oko 15 sati po lokalnom vremenu i nastavila gorjeti i kad je pala noć. Tekući petrolej, kojeg su prodavali u nekoliko trgovina u shanty townu, dodatno je pojačao plamen. Vatrogasci su se trudili probiti kroz ulice, koje su bile prepune ljudi koji su pokušavali spasiti svoje stvari i sami gasiti vatru. Stanovnici su plakali gledajući kako im kuće gore. Vlasnik jedne kuće Glen Sardon rekao je: „Nismo uspjeli spasiti ništa osim ovog što imamo na sebi”. Gradonačelnik grada Quezon Feliciano Belmonte izjavio je kako se De Los Santos College koristi kao privremeni evakuacijski centar za pogođene stanovnike. Sirotinjska naselja u filipinskom gradu su podložna požarima, jer se kuće, često izrađene od naplavina, grade vrlo blizu jedna druge, ponekad čak i jedna na drugu.

Tekst prilagođen i fotografije preuzete iz 2010.

<http://www.dailymail.co.uk/news/article-1268741/Thousands-homeless-sweeps-Philippine-slum.html>

Napomene o stanovnicima slumova, preuzete iz „Pravo na primjereno stanovanje” - UN HABITAT – Podatkovna tablica br. 21/Rev. 1,

http://www.ohchr.org/Documents/Publications/FS21_rev_1_Housing_en.pdf:

Slumovi su osuđeni na propast jer nisu trajno stambeno rješenje, ne pružaju dovoljno prostora, nema čiste vode, sanitarni uvjeti gotovo da ne postoje, itd. Zbog neformalne prirode naselja u kojem žive, stanovnici slumova često nemaju sigurnost stanaarskog prava, što ih čini podložnim prisilnim deložacijama, prijetnjama i drugim oblicima uznemiravanja. UN-Habitat navodi da se svake godine prisilno deložira oko 2 milijuna ljudi, većina kojih su stanovnici slumova. Učinci prisilnih deložacija na stanovnike slumova često su katastrofalni, ljudi ostaju bez doma i tonu dublje u siromaštvo. Vlasti - nacionalne ili lokalne - često ne žele proširiti osnovne usluge u slumovima upravo zato što nemaju formalni status. Kao rezultat toga, stanovnici slumova rijetko imaju pristup pitkoj vodi, adekvatne higijenske uvjete ili električnu energiju, a sakupljanje otpada je ograničeno ili ne postoji. Budući da slumovi nisu povezani s vodovodnim sustavima, stanovnici slumova često plaćaju za vodu 5 do 10 puta više od gradskih stanovnika s višim dohotkom.

DIJAMANT 9 (za učenike)

Smještaj u centru grada	Dovoljno prostora u stanu za svakog člana obitelji	Sigurna zgrada
Pitka voda, energija za kuhanje, grijanje, rasvjetu	Funkcionalan WC i primjereni higijenski uvjeti	Jeftina stanarina
Sigurna četvrt koja nudi potrebne usluge i mogućnosti	Ugovor o najmu	Nema arhitektonskih prepreka

LIKОВИ (za učenike)**LIK 1 - Obitelj migranata**

Vi ste obitelj migrantskog porijekla koju čini 7 članova: mama, tata i 5 djece (14, 12, 9, 5 i 1 godina). U obitelji, tata jedini radi u ovom trenutku, a mama treba potražiti novi posao jer je dobila otkaz kad je ostala trudna s mlađim djetetom.

LIK 2 - Novopridošla izbjeglica iz Nigerije

Vi ste 23-godišnja djevojka tek izbjegla iz Nigerije. Tražili ste azil u zemlji u kojoj trenutno živite i dobili ste status izbjeglice jer ste bili žrtva trgovine ljudima. Treba vam sigurno i jeftino stanovanje, budući da ste trenutačno na praksi kao frizerka.

LIK 3 - Student

Počinjete svoju prvu godinu na fakultetu u glavnom gradu svoje zemlje. Nemate stalna primanja (s vremena na vrijeme radite kao konobar/konobarica vikendom), a na svoje roditelje se možete osloniti samo za polovicu stanarine.

LIK 4 - Starija osoba

Imate 80 godina i selite se iz sela u grad, jer više ne možete voziti svoj automobil, a trebate više sadržaja i usluga u blizini mjesta stanovanja. Možete se osloniti samo na svoju mirovinu, koja je minimalna.

LIK 5 - Mlada samohrana majka

Vi ste mlada samohrana majka koja traži posao i treba dječji vrtić za svoje trogodišnje dijete.

LIK 6 - Osoba s invaliditetom

Vi ste 25-godišnji mladić u kolicima. Imate posao koji stvarno volite u lokalnoj udruzi, neposredno izvan centra grada, i prosječna primanja. Želite se osamostaliti i odseliti od obitelji i trebate pronaći mali studio apartman ili stan.

OBJAŠNJENJE UVJETA ZA SIGURNO STANOVANJE (za učitelje)

Smještaj u centru grada	Svatko ima pravo odabrati svoje prebivalište, odrediti gdje će živjeti kao i pravo na slobodu kretanja
Pitka voda, energija za kuhanje, grijanje, rasvjetu, funkcionalni WC i adekvatni higijenski uvjeti	Stanovanje nije primjereno ako korisnici nemaju sigurnu pitku vodu, odgovarajuće higijenske uvjete, energiju za kuhanje, grijanje, rasvjetu, mjesto za spremanje hrane ili odlaganje otpada (dostupnost usluga, materijala i infrastrukture).
Jeftina stanarina	Stanovanje nije primjereno ako trošak istog prijeti ili ugrožava korisnika da uživa druga ljudska prava (priuštljivost)
Dovoljno prostora u stanu za svakog člana obitelji Sigurna zgrada	Stanovanje nije primjereno ako ne jamči fizičku sigurnost ili ne osigurava odgovarajući prostor, kao i zaštitu od hladnoće, vlage, vrućine, kiše, vjetrova, drugih prijetnji zdravlju i strukturnih opasnosti (habitabilnost).
Nema arhitektonskih prepreka	Stanovanje nije primjereno ako specifične potrebe ugroženih i marginaliziranih skupina nisu uzete u obzir (pristupačnost).
Sigurno susjedstvo koje nudi primjerene usluge i mogućnosti	Stanovanje nije primjereno ako je odsječeno od mogućnosti zapošljavanja, zdravstvenih usluga, škola, centara za skrb o djeci i drugih društvenih ustanova, ili ako se nalazi u onečišćenim ili opasnim područjima (lokacija).
Ugovor o najmu	Pravo na osiguranje stanarskog prava - stanovanje nije primjereno ako njegovi stanari nemaju određeni stupanj zaštite stanarskog prava koji jamči pravnu zaštitu od prisilnih deložacija, uznemiravanja i drugih prijetnji.

VEZA IZMEĐU PRAVA NA PRIMJERENO STANOVANJE I DRUGIH LJUDSKIH PRAVA

(partneri mogu odlučiti hoće li ga prevesti)

Ljudska prava su međusobno ovisna, nedjeljiva i povezana. Drugim riječima, povreda prava na primjereno stanovanje može negativno utjecati na uživanje širokog spektra drugih ljudskih prava i obrnuto.

Pristup odgovarajućem stambenom smještaju može biti preduvjet za uživanje nekoliko ljudskih prava, uključujući prava na rad, zdravlje, socijalnu sigurnost, glasovanje, privatnost ili obrazovanje. Mogućnost zarađivanja za život može biti ozbiljno narušena kada se osoba preseli nakon prisilne deložacije u mjesto u kojem nema mogućnosti zapošljavanja. Bez dokaza o prebivalištu, osobe koji su beskućnici neće moći glasovati, koristiti socijalne usluge ili primati zdravstvenu zaštitu. Škole bi mogle odbiti upisati djecu iz sirotinjskih četvrti, jer njihova naselja nemaju službeni status. Neodgovarajuće stanovanje može imati posljedice na pravo na zdravlje; na primjer, ako kuće i naselja imaju ograničeni pristup vodi ili su bez sigurne pitke vode i sanitarnih usluga, stanovnici se mogu ozbiljno razboljeti.

Prisilne deložacije mogu imati utjecaja na ostvarivanje nekoliko ljudskih prava, uključujući pravo na obrazovanje i pravo na osobnu sigurnost. Prisilne deložacije često dovode do prekida školovanja djece ili potpunog prestanka školovanja. Trauma doživljena uslijed prisilne deložacije također može oštetiti sposobnost djeteta da pohađa nastavu. Tijekom prisilnih deložacija, ljudi su često uznemiravani ili pretučeni i povremeno čak podvrgnuti nehumanom postupanju ili ubojstvu. Žene i djevojčice su posebno ranjive u ovom smislu, uključujući seksualno nasilje, prije, za vrijeme i nakon deložacije.

Istodobno, pravo na primjereno stanovanje može biti podložno mjeri u kojoj su zajamčena druga ljudska prava. Dostupnost primjerenog stanovanja najviše je upitno kod osoba kojima je uskraćeno pravo na obrazovanje, rad ili socijalnu sigurnost. Poboljšanje uvjeta stanovanja i zaštita od prisilnih deložacija često ovise o izjavama onih koji su time pogođeni. Ako se ne poštuju prava na slobodu izražavanja, okupljanja ili udruživanja, značajno je smanjena mogućnost da pojedinci i zajednice zagovaraju bolje životne uvjete. Borci za ljudska prava koji rade na zaštiti prava pojedinaca i zajednica na odgovarajuće stanovanje podvrgnuti su nasilju, proizvoljnim uhićenjima i proizvoljnom i produženom pritvoru.

PRAVO NA PRIMJERENO STANOVANJE U MEĐUNARODNOM ZAKONU O LJUDSKIM PRAVIMA

Pravo na primjereno stanovanje je ljudsko pravo priznato od strane Međunarodnog zakona o ljudskim pravima kao dio prava na primjereni životni standard.

Jedna od prvih referenci nalazi se u članku 25. (1) Opće deklaracije o ljudskim pravima. Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, koji se naširoko smatra središnjim instrumentom za zaštitu prava na primjereno stanovanje, odnosi se na pravo svakoga na primjereni životni standard za sebe i svoju obitelj, uključujući adekvatnu hranu, odjeću, stambeno pitanje i stalno poboljšanje životnih uvjeta (članak 11).

Kako je gore navedeno, Odbor je usvojio opće napomene o pravu na primjereno stanovanje i pitanja vezana uz stambeno zbrinjavanje koje pružaju smjernice o odredbama sporazuma, osobito njegovim općim napomenama broj 4, 7 i 16. Ostali međunarodni sporazumi o ljudskim pravima bave se pravom na primjereno stanovanje na različite načine. Negdje se radi o općoj primjeni, dok drugdje obuhvaćaju ljudska prava pojedinih skupina, poput žena, djece, autohtonih naroda, radnika migranata i članova njihovih obitelji ili osoba s invaliditetom.

Ostali međunarodni sporazumi o ljudskim pravima koji priznaju pravo na primjereno stanovanje

- Konvencija o statusu izbjeglica iz 1951. godine (članak 21.)
- Međunarodna organizacija rada, Konvencija br. 117 iz 1962. godine vezano za Osnovne ciljeve i standarde socijalne politike (članak 5. stavak 2.)
- Međunarodna konvencija o eliminiranju svih oblika rasne diskriminacije (članak 5. (e) (iii))
- Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima iz 1966. godine (članak 17.)
- Konvencija o eliminiranju svih oblika diskriminacije protiv žena iz 1979. godine (članak 14. (2) i 15. (2))
- Konvencija o pravima djeteta iz 1989. godine (članak 16. (1) i članak 27. (3))
- Međunarodna organizacija rada Konvencija br. 169 iz 1989. godine Autohtoni i plemenski narodi u neovisnim zemljama (čl. 14., 16. i 17.)
- Međunarodna konvencija o zaštiti prava svih radnika migranata i članova njihovih obitelji iz 1990. godine (članak 43. (1) (d))
- Konvencija o pravima osoba s invaliditetom iz 2006. godine (čl. 9. i 28.)

Ako želite saznati više o tome „Kako se pravo na primjereno stanovanje odnosi na određene skupine“, molimo idite na stranicu 16 dokumenta „Pravo na primjereno stanovanje“- UN HABITAT – Podatkovna tablica br. 21/Rev. 1, http://www.ohchr.org/Documents/Publications/FS21_rev_1_Housing_en.pdf

NASTAVNI PLAN 4	
SIGURNOST	
NASLOV: ONEČIŠĆENJE ZRAKA - AKTIVNOST 4.2	
DOBNA SKUPINA:	11-18 godina
PROCIJENJENO TRAJANJE:	60 minuta za provedbu 15 minuta za pripremu (ispis i izrezivanje), posebno Priloga 20
MATERIJALI:	Osobno računalo, video projektor, zvučnici ili interaktivna ploča Pripremiti unaprijed: ispis Priloga 19 i Priloga 20 Mala nagrada za pobjednike kviza
PROSTORNI UVJETI:	Pomični stolovi i stolice (po mogućnosti veliki prazni prostor za drugi dio aktivnosti)
CILJEVI:	- naučiti više o onečišćenju zraka širom svijeta; - razmišljati o različitim posljedicama onečišćenja zraka na ljudsko zdravlje, imovinu, ekosustave i gospodarstvo; - razumjeti ulogu svakog građanina i donositelja odluka
Osnovne stečene kompetencije	☒ Sustavno razmišljanje ☒ Predviđanje ☒ Normativna kompetencija ☒ Strateška kompetencija ☐ Suradnja ☐ Kritičko razmišljanje ☒ Samosvijest ☐ Integrirani pristup rješavanju problema
PREDMETI:	
Uključeni COR-ovi	COR 3 - Zdravlje i dobrobit COR 9 - Industrija, inovacije i infrastruktura COR 10 - Smanjene nejednakosti COR 13 - Odgovor na klimatske promjene COR 15 - Život na kopnu
Opis aktivnosti:	
00:00 – 00:20	Kviz o onečišćenju zraka - Podijelite razred u grupe od 5-6 učenika i dajte svakoj grupi brošuru KVIZ O ONEČIŠĆENJU ZRAKA (vidi Prilog 19). - Svaka grupa mora pronaći točne odgovore. Oni koji završe prvi, pobjeđuju: ipak je ovo natjecanje! Spremite neku nagradu za pobjednike. Pronađite nešto dobro za svoje učenike! - Prilikom provjere odgovora, prođite kroz svaki i pružite im objašnjenja i podatke. - Nakon što pročete sve odgovore, pitajte učenike žele li znati više o nekoj od navedenih stavki. Ako je tako, napišite ih na ploči (pogledajte Ideje za dodatni rad) 20 min
00:20 – 00:40	Pronađite svog para u sobi Unaprijed izrežite materijal iz Priloga 20 i napravite zasebne kartice. Pomiješajte teme s objašnjenjima kako bi svatko našao svog para tijekom ove aktivnosti. Možda ćete neke riječi i objašnjenja morati koristiti više puta, ovisno o broju učenika u vašem razredu. Ova aktivnost predviđa dva različita resursa prema dobi i razini pripremljenosti vaših učenika (oba sadržana u Prilogu 3). Također zahtijeva prostor za kretanje učenika, stoga provjerite je li soba ispravno postavljena.

- Podijelite po jedan komad papira (s definicijom ili objašnjenjem) svakom učeniku i zamolite ih da pronađu svoje parove.
- Nakon što pronađu svoje parove, moraju jedni drugima pročitati sadržaj i istaknuti sve riječi ili pojmove koje ne razumiju.
- Zatim, pitajte svaki par da naglas pročita svoju temu i objašnjenje. U slučaju da više od jednog para ima istu temu, zamolite jedan par da pročita temu, a drugi da pročitaju objašnjenje. **Naglasite da onečišćenje zraka utječe na različite aspekte života: zdravlje, imovinu, ekosustav, pa čak i gospodarstvo.**
20 min

00:40 – 00:60

ZAVRŠNA DISKUSIJA

- *Pitajte učenike: Što ste naučili? Jeste li znali da je onečišćenje zraka takav globalni fenomen? Što svatko može učiniti kako bi smanjio onečišćenje zraka? Koja je uloga donositelja odluka u spašavanju života 7 milijuna ljudi godišnje?*
10 min

 Uslikajte fotografiju učenika koji se druže tražeći svoj par i surađuju tijekom aktivnosti „Pronađite svog para u sobi”

 Vodite bilješke o završnoj raspravi i objavite ih na platformi. Možete koristiti e-ploču, spremite ih i potom ih učitati. Ili možete zapisivati bilješke na ploči (ili zatražiti od učenika da to učine) i učitati fotografije na platformu.

IDEJE ZA DODATNI RAD

Nakon aktivnosti „Kviz o onečišćenju zraka”, učenici mogu provesti istraživanje s vlastitom grupom kako bi saznali više o pitanjima koja ih zanimaju. Mogu pratiti ponuđene smjernice kako bi napravili detaljniju pretragu (vidi Prilog 21), a vrijeme za to im možete dati na sljedećem satu, i tako započeti proces učenja među vršnjacima. Zamolite ih da razmišljaju o aktivnosti kojom će podići svijest o toj temi. Kao primjer navedite tzv. „kolačiće sudbine” koji će sadržavati savjete o tome kako spriječiti onečišćenje zraka, a moći će ih dobiti učenici uz cijele škole tijekom dnevnog odmora.

Pogledajte kartu i pronađite svoj grad/zajednicu <http://maps.who.int/airpollution/>.

Koji su rezultati? Koja su područja manje onečišćena? Zašto?

Istražite posljedice onečišćenja zraka

21. Konferencija stranaka i izlazak SAD-a: koje su posljedice?

PRIJEDLOZI PRILAGODBE ZA MLAĐE UČENIKE

Za aktivnost „Pronađite svog para u sobi” mlađi će učenici pronaći svoje materijale u Prilogu 3.

POVEZNICE NA DRUGE AKTIVNOSTI IZ EDUKATIVNOG MATERIJALA ZA NASTAVNIKE

- 1. „PROUČAVANJE 17 COR-ova I COR-a 11”;
- 2.2. „PORUKA U BOCI”;
- 2.3 „ODRŽIVI PRIJEVOZ”

REFERENCE

Svi podaci iz kviza o onečišćenju zraka su preuzeti iz

<http://www.who.int/phe/publications/air-pollution-global-assessment/en/> (2018.)

Aktivnost Pronađite svog para u sobi inspirirana je i podaci za starije učenike preuzeti su iz

http://cleanairasia.org/wp-content/uploads/portal/files/Air_pollution_Teaching_Toolkit_0.pdf

Prilog 2 – KVIZ O ONEČIŠĆENJU ZRAKA

Pronađite točan odgovor. Može biti više točnih odgovora

1) Što je onečišćenje zraka?

- a) unutarnje onečišćenje
- b) vanjsko onečišćenje
- c) onečišćenje unutarnjeg i vanjskog prostora

2) Koliko je ljudi pogođeno onečišćenjem zraka?

- a) 9/10
- b) 7/10
- c) 5/10

3) Koliko ljudi umire svake godine zbog onečišćenja zraka?

- a) 7 milijuna ljudi
- b) 10 milijuna ljudi
- c) 3 milijuna ljudi

4) Tko su glavne žrtve onečišćenja zraka?

- a) svi
- b) djeca i žene širom svijeta
- c) djeca i žene koje žive u zemljama u razvoju

5) U posljednjih 6 godina (2011. – 2017.), razina onečišćenja zraka širom svijeta:

- a) se povećala
- b) spustila
- c) ostala je ista

6) Gdje postoje dokazi koji pokazuju da je koncentracija onečišćenja zraka blago smanjena?

- a) u Europi
- b) u jugoistočnoj Aziji
- c) u Americi

7) Gdje je SZO zabilježila najviše razine onečišćenja okolnog zraka?

- a) u Americi
- b) u Europi
- c) u istočnom Mediteranu i jugoistočnoj Aziji

8) Gdje su razine onečišćenja zraka najniže?

- a) u zemljama s visokim dohotkom
- b) u zemljama s niskim dohotkom
- c) dohodak nije povezan s razinama onečišćenja zraka

9) Je li lako pronaći podatke o onečišćenju zraka?

- a) Da, svaka zemlja svake godine dostavlja točne podatke o onečišćenju zraka
- b) Nikako, nedostaju podaci o onečišćenju zraka iz mnogih zemalja, posebice iz južnih dijelova svijeta
- c) Zemlje nisu obvezne kontrolirati razinu onečišćenja zraka, tako da podaci nisu važni

KVIZ O ONEČIŠĆENJU ZRAKA ZA NASTAVNIKE

1) Što je onečišćenje zraka?

- a) unutarnje onečišćenje
- b) vanjsko onečišćenje
- c) onečišćenje unutarnjeg i vanjskog prostora**

Odgovor: Onečišćenje zraka može se pojaviti bilo gdje. Do njega dolazi kada je okoliš kontaminiran bilo kojim kemijskim, fizičkim ili biološkim agensom koji mijenja prirodne značajke atmosfere. Štednjaci u našim domovima, motorna vozila, industrijska postrojenja i šumski požari su uobičajeni izvori onečišćenja zraka.

Izvor: Svjetska zdravstvena organizacija, Onečišćenje okolnog zraka: Globalna procjena izloženosti i teret bolesti, 2018.

2) Koliko je ljudi pogođeno onečišćenjem zraka?

- a) 9/10**
- b) 7/10
- c) 5/10

Odgovor: 9 od 10 ljudi udiše zrak koji sadrži visoke razine zagađivača (90% svjetske populacije).

Izvor: Svjetska zdravstvena organizacija, Onečišćenje okolnog zraka: Globalna procjena izloženosti i teret bolesti, 2018.

3) Koliko ljudi umire svake godine zbog onečišćenja zraka?

- a) 7 milijuna ljudi**
- b) 10 milijuna ljudi
- c) 3 milijuna ljudi

Odgovor: Ažurirane procjene pokazuju alarmantan broj umrlih od 7 milijuna ljudi svake godine uzrokovan okolnim (vanjskim) i onečišćenjem zraka u kućanstvu.

Izvor: Svjetska zdravstvena organizacija, Onečišćenje okolnog zraka: Globalna procjena izloženosti i teret bolesti, 2018.

4) Tko su glavne žrtve onečišćenja zraka?

- a) svi
- b) djeca i žene širom svijeta
- c) djeca i žene koje žive u zemljama u razvoju**

Odgovor: „Onečišćenje zraka ugrožava sve nas, ali najsiriromašniji i marginalizirani ljudi podnose najveći teret“, kaže dr. Tedros Adhanom Ghebreyesus, Generalni direktor Svjetske zdravstvene organizacije. „Neprihvatljivo je da više od 3 milijarde ljudi - većinom žena i djece - još uvijek dnevno udišu smrtonosni dim prilikom korištenja štednjaka i goriva koji su zagađivači.“

Izvor: Svjetska zdravstvena organizacija, Onečišćenje okolnog zraka: Globalna procjena izloženosti i teret bolesti, 2018.

5) U posljednjih 6 godina (2011. – 2017.), razina onečišćenja zraka širom svijeta:

- a) se povećala
- b) spustila
- c) ostala je ista**

Odgovor: Tijekom proteklih 6 godina, razina onečišćenja okolnog zraka ostala je visoka i približno stabilna.

Izvor: Svjetska zdravstvena organizacija, Onečišćenje okolnog zraka: Globalna procjena izloženosti i teret bolesti, 2018.

6) Gdje postoje dokazi koji pokazuju da je koncentracija onečišćenja zraka blago smanjena?

- a) u Europi**
- b) u jugoistočnoj Aziji
- c) u Americi**

Odgovor: Tijekom proteklih 6 godina, razina onečišćenja okolnog zraka ostala je visoka i približno stabilna, s padom koncentracije onečišćenja u nekim dijelovima Europe i Americi.

Izvor: Svjetska zdravstvena organizacija, Onečišćenje okolnog zraka: Globalna procjena izloženosti i teret bolesti, 2018.

7) Gdje je SZO zabilježila najviše razine onečišćenja okolnog zraka?

- a) u Americi
- b) u Europi
- c) u istočnom Mediteranu i jugoistočnoj Aziji**

Odgovor: Najviša razina onečišćenja okolnog zraka zabilježena je u istočnom Sredozemlju i jugoistočnoj Aziji, s godišnjom srednjom razinom koja često prelazi više od 5 puta ograničenja Svjetske zdravstvene organizacije, a slijede gradovi s niskim i srednjim dohotkom u Africi i zapadnom Pacifiku.

Izvor: Svjetska zdravstvena organizacija, Onečišćenje okolnog zraka: Globalna procjena izloženosti i teret bolesti, 2018.

8) Gdje su razine onečišćenja zraka najniže?

- a) u zemljama s visokim dohotkom**
- b) u zemljama s niskim dohotkom
- c) dohodak nije povezan s razinama onečišćenja zraka

Odgovor: Općenito, razina onečišćenja okolnog zraka najniža je u zemljama s visokim dohotkom, posebice u Europi, Americi i zapadnom Pacifiku.

Izvor: Svjetska zdravstvena organizacija, Onečišćenje okolnog zraka: Globalna procjena izloženosti i teret bolesti, 2018.

9) Je li lako pronaći podatke o onečišćenju zraka?

- a) Da, svaka zemlja svake godine dostavlja točne podatke o onečišćenju zraka
- b) Nikako, nedostaju podaci o onečišćenju zraka iz mnogih zemalja, posebice iz južnih dijelova svijeta**
- c) Zemlje nisu obvezne kontrolirati razinu onečišćenja zraka, tako da podaci nisu važni

Odgovor: Afrika i neki dijelovi zapadnog Pacifika imaju ozbiljan nedostatak podataka o onečišćenju zraka. Za Afriku, baza podataka sada sadrži mjerenja čestičnih tvari za dvostruko više gradova od prethodnih verzija, no podaci su identificirani samo za 8 od 47 zemalja u regiji. Europa ima najveći broj mjesta koja izvještavaju o podacima.

Izvor: Svjetska zdravstvena organizacija, Onečišćenje okolnog zraka: Globalna procjena izloženosti i teret bolesti, 2018.

Parovi (za starije učenike)

1	OKOLNI ZRAK	Vanjski zrak u kojem ljudi i drugi organizmi žive i kojeg udišu. Sadržaj i kvaliteta okolnog zraka izravno utječu na svakodnevne aktivnosti ljudi.
2	UGLJIČNI MONOKSID	Vrlo otrovan plin bez boje i mirisa, CO, koji nastaje nepotpunim izgaranjem ugljika ili ugljičnog materijala, poput benzina.
3	TEMPERATURNNA INVERZIJA	U meteorologiji, situacija u kojoj se sloj toplog zraka (inverzni sloj) nalazi iznad sloja hladnog zraka.
4	PRIRODNI IZVORI	Šumski požari, vulkanske erupcije, erozija vjetra, disperzija peludi, isparavanje organskih spojeva i prirodna radioaktivnost spadaju u prirodne uzroke onečišćenja zraka.
5	HLAPIVI ORGANSKI SPOJEVI (HOS)	Spojevi koji imaju visoki tlak pare i slabu topljivost u vodi. HOS-ovi su često sastavni dijelovi naftnih goriva, hidrauličkih tekućina, razrjeđivača boje i sredstava za suho pranje. HOS-ovi su česti zagađivači podzemnih voda.
6	ČESTIČNE TVARI	Materijal suspendiran u zraku u obliku malih krutih čestica ili tekućih kapljica, posebno kada se smatra atmosferskim zagađivačem.
7	ZAGAĐIVAČ	Tvar, element ili spoj koji može naštetiti ljudima ili drugim oblicima života ako se ispusti u okoliš.
8	IZGARANJE	Kemijska promjena, osobito oksidacija, praćena proizvodnjom topline i svjetlosti.
9	BENZEN	Bezbojan, zapaljivi, tekući aromatski ugljikovodik, C ₆ H ₆ , izveden iz nafte i korišten u ili za proizvodnju širokog spektra kemijskih proizvoda, uključujući DDT, deterdžente, insekticide i motorna goriva.
10	DUŠIČNI OKSIDI	Bilo koji od nekoliko oksida dušika nastalih djelovanjem dušične kiseline na materijale koji mogu oksidirati; prisutni su u ispušnim plinovima automobila.
11	FOTOKEMIJSKI PROCES	Kemijska reakcija koja je pod utjecajem ili je pokrenuta svjetlom, osobito ultraljubičastim svjetlom, kao što je kloriranje benzena za dobivanje benzen heksaklorida.
12	AZBEST	Bilo koja od dva nezapaljiva, kemijski otporna, vlaknasta mineralna oblika nečistog magnezijevog silikata, koji se koriste za zaštitu od vatre, električnu izolaciju, građevinske materijale, kočione obloge i kemijske filtre.
13	OLOVO	Jedan od kemijskih elemenata, težak, savitljiv, neelastičan metal svijetle, plavkaste boje, ali lako gubi boju.
14	OZON	Nestabilan, otrovni alotrop kisika, O ₃ , koji se prirodno formira u ozonskom sloju iz atmosferskog kisika električnim pražnjenjem ili izloženošću ultraljubičastom zračenju, također nastaje i u nižoj atmosferi fotokemijskom reakcijom određenih zagađivača.
15	KISIK	Bezbojan, bez okusa i mirisa, plinoviti element koji se pojavljuje u slobodnom stanju u atmosferi, kojeg čini otprilike postotak po težini i postotak po volumenu, nešto je teži od dušika.

Prilog X – Parovi (za mlađe učenike)

BOJE – Kad bojite sobu, morate biti potpuno sigurni da je soba otvorena prema izvoru vanjskog zraka (prozračena) i prilikom bojanja i prilikom sušenja. Držite prozore otvorene kako biste omogućili da svjež zrak cirkulira u cijeloj sobi i koristite ventilatore za prozračivanje kako biste zrak iz prostorije usmjerili prema van. To je osobito važno za vrlo malu djecu. Izloženost visokoj razini olova može utjecati na mentalni razvoj djeteta, što dovodi do problema u učenju.	Većina boja ispušta pare koje isparavaju u zraku, uzrokujući različite simptome, od glavobolje do problema s disanjem. Najčešći neposredni simptomi koje uzrokuju pare boja su iritacija očiju i grla, glavobolja, vrtoglavica i teškoće s disanjem. Često i dugotrajno izlaganje parama boja može dovesti do neuroloških problema (poput kroničnih glavobolja) i kroničnih problema s disanjem (poput astme). Kako biste to izbjegli, najprije morate odabrati boju koja ne sadrži olovo ili živu. Olovo je uklonjeno iz boje krajem 1970-ih, ali živa je tek nedavno uklonjena. Prije kupnje pažljivo pročitajte deklaraciju na kantici s bojom.
UMJETNA GNOJIVA - Umjetna gnojiva se proizvode od sintetičkog materijala koji ima jednaku raspodjelu triju osnovnih hranjivih tvari: fosfora, dušika, kalija. Nekoliko kemijskih gnojiva imaju visok sadržaj kiseline. To su npr. amonijev sulfat, amonijev fosfat, amonijev nitrat, urea, amonijev klorid i slično. Relativno mala količina dušika sadržana u gnojivima koja se stavljaju u zemlju se asimilira u biljke. Velik dio se ispire u okolne vode ili se ispušta u podzemne vode. To je dodalo značajne količine nitrata u vodu koju konzumira javnost.	Neke medicinske studije su pokazale da su određeni poremećaji urinarnih i bubrežnih sustava posljedica prekomjernih nitrata u pitkoj vodi. Također se smatra da je to osobito štetno za bebe i moglo bi biti potencijalno kancerogeno. Smatra se da nitrati koji se nalaze u gnojivima nisu štetni sami po sebi. Međutim, određene bakterije u tlu pretvaraju nitratre u nitritne ione. Istraživanja su pokazala da nitritni ioni koji se progutaju, mogu doći do krvotoka. Tamo se povezuju s hemoglobinom, proteinom koji je odgovoran za pohranjivanje kisika. Kada se nitritni ion veže uz hemoglobin, potonji gubi sposobnost pohranjivanja kisika što rezultira ozbiljnim zdravstvenim problemima.
SUSTAVI GRIJANJA - Većina nepalskih kućanstava i dalje koristi otvorena ognjišta u svojim domovima za kuhanje, grijanje i rasvjetu. Tako su bolesti dišnih puteva i očiju vrlo raširene, posebno kod žena i djece, budući da drvo koje se koristi u kuhinji oslobađa puno crnog dima. Prosječne dnevne razine izloženosti pojedinim čestičnim tvarima znatno su veće od najviših međunarodnih dopuštenih razina izloženosti.	Prosječno kućanstvo u Humli koristi 20 - 40 kg drva za ogrjev dnevno za potrebe kuhanja, grijanja i rasvjetu. Za kuhanje se koriste velike količine drva, jer se riža, leća i povrće, sastojci tradicionalnog obroka pod nazivom 'daal bhat', moraju kuhati jedno za drugim. Konačno, ogromna potrošnja drva za ogrjev u otvorenim ognjištima glavni je razlog deforestacije u ruralnim područjima Nepala. Korištenje učinkovitih poboljšanih peći za kuhanje i bioplina proizvedenog iz životinjskog izmeta neka su od potencijalnih rješenja za rješavanje ovog problema.
SPALJIVANJE SMEĆA - Spaljivanje smeća na otvorenom stvara onečišćenje koje je opasno za ljudsko zdravlje i zagađuje zrak, vodu i tlo. Mali požari znače velike probleme. Oni proizvode puno dima, kao i različite toksične tvari - čak i kad gore naizgled bezopasni materijali poput papira.	Otpad se promijenio. Današnji kućni otpad sadrži mnogo plastike i papira koji su tretirani kemikalijama, premazima i bojama. Dim. Zagađivači koji se oslobađaju iz spaljivanja smeća u dvorištu idu u zrak ali se zadržavaju i blizu tla gdje se lako udišu - bez kontrole onečišćenja! Pepeo koji ostaje sadrži koncentrirane količine toksičnih materijala koje mogu biti otpuhane ili otjecati u tlo i podzemne vode. Smanjenje, ponovna upotreba, recikliranje i kompostacija kućnog otpada najbolji su načini za rješavanje problema upravljanja čvrstim otpadom.
ZAGAĐENJE OD AUTOMOBILA I MOTOCIKALA	Reguliranje prometovanja rabljenim automobilima u zemljama u razvoju ključan je, ali uglavnom zanemaren, dio slagalice prijevoza i razvoja. Ukoliko se na to ne obrati pažnja, bogati gospodarski subjekti mogli bi „izvoziti onečišćenje” u zemlje u razvoju, tvrde stručnjaci za gradski prijevoz. Dok se diže prašina oko električnih automobila, onih bez vozača kao i umreženih automobila u razvojnom sektoru: siromašni ljudi u zemljama u razvoju će najvjerojatnije imati rabljeni automobil koji guta benzin, a ne njegov električni ekvivalent. Mnogi od ovih automobila emitiraju visoku razinu zagađenja, što dovodi do negativnih utjecaja na zdravlje i okoliš povezanih s klimatskim promjenama, kao i respiratornih problema uzrokovanih udisanjem zagađivača i čestičnih tvari. Za starija vozila je također veća vjerojatnost da neće udovoljiti sigurnosnim standardima i tako uzrokovati nesreće. Pronalaženje rezervnih dijelova također može predstavljati izazov, kao i uklanjanje ili recikliranje starijih automobila kako ne bi nastavili zagađivati nakon što su uklonjeni s ceste.
TVORNIČKO ZAGAĐENJE	Kineski brzorastući sektor proizvodnje doveo je do jednog od najvećih povećanja kapaciteta za proizvodnju električne energije u povijesti - ali i to je došlo na naplatu. Prema analizi studije Global Burden of Disease (Globalni teret bolesti), zagađenje zraka u Kini pridonijelo je preuranjenoj smrti 1,2 milijuna stanovnika 2010. godine, što predstavlja gubitak od 25 milijuna godina zdravog života. Potrebno je pronaći način da se zemlja nastavi razvijati uz smanjenje potrošnje fosilnih goriva. To znači ulaganje u mrežu za proizvodnju električne energije koja može zamijeniti ugljen, uključujući obnovljive izvore energije, nuklearnu energiju i plin, te ukidanje generatora niske učinkovitosti. Napredak treba mjeriti nečim drugim osim BDP-a, koji ne uključuje ekološke uvjete ili kvalitetu života.

NASTAVNI PLAN 4	
SIGURNOST	
NASLOV:	KATASTROFE UZROKOVANE VODOM - AKTIVNOST 4.3
DOBNA SKUPINA:	11-18 godina
PROCIJENJENO TRAJANJE:	60 minuta za provedbu 2 minute za pripremu (ispis)
MATERIJALI:	Osobno računalo, video projektor, zvučnici ili interaktivna bijela ploča i škare Unaprijed pripremiti: potrebno je unaprijed ispisati Prilog 22, pripremiti transkript videozapisa, ploča
PROSTORNI UVJETI:	Pomični stolovi i stolice (po mogućnosti veliki prazni prostor za drugi dio aktivnosti)
CILJEVI:	- naučiti više o katastrofama u svijetu (uzroci i sami fenomeni); - razmišljati o utjecaju katastrofa na građane - razumjeti uloge i odgovornosti donositelja odluka i poduzeti konkretne radnje u svrhu traženja rješenja
Osnovne stečene kompetencije	☒ Sustavno razmišljanje ☒ Predviđanje ☒ Normativna kompetencija ☒ Strateška kompetencija ☒ Suradnja ☒ Kriitičko razmišljanje ☒ Samosvijest ☒ Integrirani pristup rješavanju problema
PREDMETI:	
Uključeni COR-ovi	COR 11 - Iskorjenjivanje siromaštva COR 3 - Zdravlje i dobrobit COR 6 - Pitka voda i higijenski uvjeti COR 10 - Smanjene nejednakosti COR 13 - Odgovor na klimatske promjene
Opis aktivnosti:	
00:00 – 00:15	Kad je voda uzrok - Napišite ove riječi na ploču i pitajte učenike što je zajedničko svim tim riječima. Ovi inputi pomažu pokrenuti raspravu. Vjerojatno mnogi od njih neće poznavati neke riječi. Pokušajte od njih dobiti odgovore, ili im ponudite objašnjenja. - uragan - poplava - tajfun - tsunami - suša - ciklon - kolera - malarija Katastrofe se najčešće dogode putem vode. Poplave, klizišta, tsunami, oluje, valovi vrućine, ekstremne hladnoće, suše i epidemije prenošene vodom sve su češće i intenzivnije pojave. Utjecaj koji navedeni događaji imaju i šteta koju uzrokuju pogoršani su neplaniranom urbanizacijom i narušavanjem ekosustava. Tijekom naše klimatski neizvjesne budućnosti bit će ključno smanjiti rizik i unaprijediti otpornost usluga vodoopskrbe i sanitarnog sustava.

00:15 – 00:50

Pitanja Od lokalnog do globalnog

- Pogledajte videozapis
 - <https://www.youtube.com/watch?v=d7TazNhkq4M>.
 - Pitajte učenike: Što se događa u videu? Što mislite, kako se ljudi osjećaju? Što je ljudima potrebno u tim slučajevima? Je li se nešto slično dogodilo u vašoj zemlji?
 - Podijelite učenike u grupe od najviše 5 članova, dajte svakoj grupi transkript videozapisa i pitajte pitanja Od lokalnog do globalnog (vidi Prilog 22). Moraju povesti raspravu i odgovoriti na sva pitanja.
 - U završnoj raspravi učenici iznose svoja stajališta.
 - Nakon što čujete razmišljanja svake grupe, usredotočite se na rješenja na osobnoj, kolektivnoj i globalnoj razini. Što svatko od nas može u svakodnevnom životu učiniti u borbi protiv katastrofa koje uzrokuje voda? Ne zaboravite riješiti uzroke! Koja rješenja nude lokalne vlasti? A središnja vlast? **Na primjer, uvesti bolje sustave upozorenja na poplave; unaprijediti stambene objekte i ostale građevine kako bi mogli podnijeti poplave; graditi zgrade iznad razine poplava; boriti se protiv klimatskih promjena; povećati sredstva za obranu od poplava; zaštititi močvare i uvesti stratešku sječu stabala; rijeke vratiti u njihove prirodne tokove; uvesti područja za skladištenje vode; poboljšati uvjete tla; postaviti više poplavnih barijera.**
- 35 min**

00:50 – 00:60

Pošaljite poruku donositeljima odluka. Donošenje pravih odluka u pravom trenutku može spasiti živote. Donositelji odluka moraju slušati zahtjeve svojih građana vezano za njihovu sigurnosti i učiti iz katastrofa u svojoj zemlji i drugim zemljama. Međutim, znamo da će ranjive skupine ljudi uvijek trpjeti više i biti izloženiji riziku stradanja uslijed prirodnih katastrofa. Što želite reći donositeljima odluka u Indiji, na primjer, ili drugdje u svijetu?

 Uslikajte fotografiju učenika tijekom aktivnosti „Pitanja Od lokalnog do globalnog” i podijelite je na platformi.

 Na platformi podijelite najmanje 3 poruke učenika donositeljima odluka.

IDEJE ZA DODATNI RAD

- **Što se događa kada se zajednice suočavaju sa suprotnim problemom?** Cape Townu ponestaje vode <https://news.nationalgeographic.com/2018/02/cape-town-running-out-of-water-drought-taps-shutoff-other-cities/>
- **Razmislite o tome kako kišnica može biti pohranjena i pročišćena.** Upoznajte Off Grid Box <https://www.offgridbox.com/> rješenje za pitku vodu i čistu energiju u zemljama u razvoju.
- **Podignite svijest u vašoj školi o tome kako zemlje širom svijeta pate uslijed katastrofa uzrokovanih vodom i sušom.** Možete potražiti slike i izraditi školsku izložbu!

PRIJEDLOZI PRILAGODBE ZA MLAĐE UČENIKE**POVEZNICE NA DRUGE AKTIVNOSTI IZ EDUKATIVNOG MATERIJALA ZA NASTAVNIKE**

- 1. „PROUČAVANJE 17 COR-ova I COR-a 11”;
- 2.2. „PORUKA U BOCI”

REFERENCE

Pitanja Od lokalnog do globalnog prilagođena su iz projekta „Future Youth School Forum” <http://fys-forums.eu/en/>, i to dijela „Radionice”. Pitanja Od lokalnog do globalnog vezano za rodnu ravnopravnost (COR 5) možete pronaći ovdje <http://fys-forums.eu/en/fys-toolkit/forum-curriculum/374-gender-inequality-workshop-1-6> a Osobe koje su prisiljene bježati (COR 10) ovdje <http://fys-forums.eu/en/fys-toolkit/forum-curriculum-people-force-flee/131-people-forced-to-flee-workshop-1-6>. Materijali su dostupni na sljedećim jezicima: EN, IT, GR, PL i LI.

PITANJE ZA RAZMIŠLJANJE 4

Nakon korištenja nekih ili svih ponuđenih resursa u učionici, kakav su učinak imali:

- na vas kao nastavnika (znanje, vještine, samopouzdanje, vrijednosti)
- na vaše učenike (znanje, vještine, povjerenje, vrijednosti)

PITANJE ZA RAZMIŠLJANJE 5

Kakvu dodatnu podršku i smjernice trebate kako biste obrazovanje za globalno građanstvo podigli na višu razinu u svom poslu?

WALK THE GLOBAL WALK

Projekt Walk the Global Walk! kreće u realizaciju tijekom sljedeće tri godine (2018. – 2021.)! Projekt, kojeg promovira regija Toskana i Oxfam Italia Intercultura i sufinancira Europska unija, povezuje 11 europskih zemalja: Italiju, Francusku, Hrvatsku, Cipar, Veliku Britaniju (Wales i Škotsku), Portugal, Grčku, Rumunjsku, Bugarsku, Bosnu i Hercegovinu i Albaniju.

Pružna nastavnicima i učenicima osnovnih i srednjih škola odgovarajuće alate za uvođenje tema i metoda obrazovanja za globalno građanstvo u školski kurikulum, u školi i za školu, kako bi se ojačalo partnerstvo s lokalnim vlastima vezano za pitanja održivog razvoja.

Glavne teme projekta su:

- Održivi gradovi i održive zajednice (COR 11)
- Odgovor na klimatske promjene (COR 13)
- Mir i pravda / snažne institucije (COR 16)

Projekt „Walk the Global Walk“ daje obrazovanju za globalno građanstvo transverzalnu značajku, pružajući nastavnicima dragocjene mogućnosti za suradnju; uvodi modele aktivnog sudjelovanja i vodstva u školama, uspostavljajući neprekidni dijalog na globalnoj i lokalnoj razini.

U sklopu projekta nudimo sljedeće:

- osposobljavanje nastavnika za rad na projektu Walk the Global Walk i upotrebu Priručnika, s naglaskom na temama obrazovanja za globalno građanstvo;
- podršku nastavnicima u provedbi programa u školama;
- osposobljavanje učenika da budu vođe i aktivni građani;
- formiranje skupina mladih vođa u školama s ciljem da senzibiliziraju svoje vršnjake za spomenute teme;
- organiziranje lokalnih aktivnosti za podizanje svijesti u pripremi Europskog tjedna održivog razvoja;
- sudjelovanje učenika u Globalnoj šetnji za održivi razvoj;
- putem europskog natječaja moguće je sudjelovati u ljetnim školama na Cipru, u Portugalu i Italiji.

Ovaj informativni i edukativni materijal rezultat je intenzivne suradnje Radne skupine za obrazovanje koja se sastoji od 4 različite europske organizacije (Međunarodnog instituta za ljudska prava i mir - Francuska, ActionAid Hellas - Grčka, Aid Global - Portugal i Oxfam Italia Intercultura - Italija, uz podršku Sveučilišta u Glasgowsu, Odjela za obrazovanje za globalno građanstvo - Škotska) i odabranog Nastavničkog povjerenstva, u suradnji sa 7 drugih partnera (iz Hrvatske, Cipra, Walesa, Bosne i Hercegovine, Albanije, Bugarske i Rumunjske). Ovaj program donosi jednu vrlo bitnu europsku dimenziju, a potpuno je prilagodljiv svakom nacionalnom kontekstu, s ciljem razvijanja zajedničke europske zajednice učenja.